

ДОПОВІДЬ

ректора університету В.Я. Тація
на загальних зборах
професорського-викладацького складу
30 серпня 2012 року

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
“ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО”**

ДОПОВІДЬ

**ректора університету В. Я. Тація
на загальних зборах
професорсько-викладацького складу
30 серпня 2012 року**

**Харків
2012**

ДОПОВІДЬ

**ректора університету В. Я. Тація
на загальних зборах
професорсько-викладацького складу
30 серпня 2012 року**

ВСТУП

Шановні колеги! Дорогі друзі!

Напередодні кожного навчального року ми зустрічаємося для підведення підсумків минулих років, обговорення досягнень, здобутків, аналізу результатів нашої роботи, недоліків у діяльності та шляхів їх усунення, визначення завдань на новий навчальний рік та перспективу. Минулий 2011 рік, як відомо, був оголошений Указом Президента України «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні» Роком освіти й інформаційного суспільства. Визначені цим Указом пріоритети розвитку освіти в Україні знайшли поглиблення та конкретизацію в низці документів, розглянутих та прийнятих Кабінетом Міністрів України, Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, на різних освітніх форумах. Метою їх є захист інтересів національної освіти, зміцнення міжнародного авторитету України, створення умов для самореалізації кожної особистості, доступу до якісної вищої освіти, формування шанобливого ставлення до культурного надбання нашого народу, культурних досягнень інших народів.

Так, Національною стратегією розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, розглянутою III Всеукраїнським з'їздом працівників освіти, визначені основні напрямки, завдання й механізми реалізації державної політики в галузі освіти в нових умовах економічного і соціально-культурного розвитку. Вища освіта в цій системі розглядається не лише як складова системи освіти, а й як відтворення майбутнього інтелектуального розвитку України.

2011 рік був насичений і іншими значущими подіями в житті освітян. Відбувся форум міністерств освіти Європейських країн «Школа 21-го століття: Київські ініціативи», на якому схвалено підсумковий документ – «Київське комюніке», підписано низку двосторонніх договорів. До знакових подій можна віднести також затвердження Кабінетом Міністрів України «Національної рамки кваліфікацій», схвалення проекту Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року на засіданні президії Співки ректорів вищих навчальних закладів України, яке відбулося 20 грудня 2011 року в нашому університеті.

Засідання президії Спілки ректорів вищих навчальних закладів України

Прийнято інші важливі документи з розвитку вищої освіти, що її конкретизують. Вища освіта в цих документах характеризується як стратегічний ресурс соціального, економічного, культурного суспільства, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету нашої держави, поліпшення добробуту людей.

Прийняті в останні роки стратегічні рішення з розвитку освіти, окреслені в них пріоритети поставили нові перспективні завдання і перед нашим колективом.

Сьогодні є підстави проаналізувати нашу діяльність не лише за минулий рік, а певною мірою за 25 років – з 1987 р., коли колектив нашого навчального закладу обрав мене на посаду ректора. За минулі роки ми маємо значні досягнення, є чим пишатися, є, безумовно, і певні проблеми, над якими необхідно працювати і які потрібно вирішувати. Однак головне це те, що ми постійно вдосконалюємо зміст і якість юридичної освіти і науки. Нашими найбільшими надбаннями на шляху розвитку від інституту до національного університету є запровадження в освітню, наукову, виховну діяльність пріоритету загальнолюдських цінностей, інтересів і прав людини.

Реалізація виробленої колективом нашого навчального закладу стратегії, зорієнтованої на підготовку висококваліфікованих юри-

дичних кадрів, дозволяє вузу протягом двох з половиною десятиліть посідати провідне місце в системі вищої освіти України. Виховано не одне покоління правників, якими пишається наша держава, пишаємося ми. Університетом виконуються поставлені перед вищою школою стратегічні плани щодо інтеграції в період до 2020 року української освіти, науки, виробництва, наукової та інноваційної складових до європейських стандартів з метою визнання України в європейському і світовому освітньому просторі.

Інноваційний розвиток освіти, підвищення її якості, інтеграція з європейським освітнім простором є одним із найважливіших напрямків розвитку нашого університету і нашої держави. Однією з основних складових виконання цих завдань є потужний потенціал вузу – висококваліфікований науково-педагогічний склад. І це дає всі підстави ним пишатися. Зверніть увагу на показники його зростання.

Висока кваліфікація професорсько-викладацького складу, потужна матеріальна база, яка зараз становить близько 250 тис. кв. м і продовжує розвиватися, запровадження новітніх інформаційних технологій і методик організації навчального процесу, його науково-методичне та матеріально-технічне забезпечення, розвиток міжнародних зв'язків, якість підготовки випускників – майбутніх фахівців різних сфер юридичної практики наглядно підтверджують, що серед вищих навчальних закладів України впродовж багатьох років Національний університет «Юридична академія України імені

Ярослава Мудрого» є кращим юридичним вузом нашої держави.

Університет завжди йде в ногу з часом: постійно вдосконалюється організація навчального процесу, його практична спрямованість, поглиблюється спеціалізація, відкриваються нові спеціальності. Безумовно, вирішення завдань, які поставали й постають перед колективом, вимагають серйозної модернізації вузу, нової кадрової політики, яка б забезпечувала ефективну систему цільової підготовки фахівців, тісну співпрацю з відомствами, які є основними замовниками наших випускників.

Досягнення нашого навчального закладу відомі. Вони не залишилися непомітними і з боку органів державної влади. Протягом минулого 25-ліття неодноразово підвищувався його статус. Враховуючи визначну роль вузу в розбудові української правової держави, досягнення в науково-дослідницькій сфері, з метою розширення наукової та інноваційної діяльності з актуальних проблем правознавства, законотворчості та порівняльного права, підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів, висококваліфікованих фахівців для органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронної системи органів різних сфер юридичної практики, рішенням органів державної влади 1991 року Харківському юридичному інституту було надано статус Державної юридичної академії України; у 1995 році присвоєно ім'я Ярослава Мудрого; статус національного вищого навчального закладу надано 2001 року, у 2009-му – статус самоврядного (автономного) дослідницького наукового вищого навчального закладу, а у 2010 році наш вуз став національним університетом і отримав назву Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого».

Багатопрофільність підготовки фахівців, надання можливості отримати дві спеціальності протягом навчання – це глобальний, важливий стратегічний напрямок розвитку вищої освіти як у нашій державі, так і в європейській і світовій практиці. У нас створено ефективно працюючу систему багатопрофільної, високоякісної підготовки фахівців для різних сфер юридичної практики в межах спеціальності «правознавство» з урахуванням особливостей роботи в органах влади і приватних структурах, що виступають замовниками освітніх послуг. Підготовка фахівців-правників здійснюється на високому якісному рівні, про це свідчить висока конкурентоспроможність випускників вузу на ринку праці, обсяги державного замовлення на підготовку кадрів. Окрім загальних тенденцій розвитку вищої освіти до багатопрофільності нас спонукає і надання універ-

ситету статусу самоврядного (автономного) дослідницького національного вищого навчального закладу, тому сьогодні в університеті поряд зі спеціальністю «правознавство» запроваджено підготовку фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» за спеціальністю «Міжнародне право», а за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» – за спеціальністю «Судова експертиза» та «Інтелектуальна власність». Навчання здійснюватиметься за денною і заочною формою.

Значними є досягнення і здобутки в науковій діяльності. Ученими університету ведуться наукові дослідження з фундаментальних і прикладних проблем правознавства. У минулому році вони здійснювалися за 17 цільовими комплексними програмами, які пройшли державну реєстрацію в УкрІНТЕІ. Щорічний обсяг видань науковців нашого вузу постійно зростає. Тільки у 2011/2012 навч. р. було видано понад 2 тис. найменувань наукової продукції, а за 25 років ця цифра сягає більше 40 тис. найменувань. Систематично провадяться міжнародні, республіканські та регіональні науково-практичні конференції, “круглі столи”, семінари.

Підкреслимо, що протягом минулих десятиліть майже не було законопроектів, у підготовці яких тим чи іншим чином представники університету не брали б участі, і ця практика продовжується. Достатньо сказати, що до роботи нещодавно створеної Конституційної Асамблеї залучено 13 наших представників. Усе це свідчить про вагомий внесок університету в розбудову правової держави, удосконалення законотворчого процесу і правозастосування. Науковці вузу постійно співпрацюють у галузі нормотворчої діяльності з Адміністрацією Президента України, Кабінетом Міністрів, комітетами Верховної Ради України, міністерствами й відомствами, органами місцевого самоврядування, активно впливають на практику застосування законодавства. Більшість проектів Пленуму Верховного Суду, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського суду, Вищого адміністративного суду України обговорюються кафедрами, надаються кваліфіковані висновки. Багато науковців університету є консультантами, членами консультативних рад цих судів, Генеральної прокуратури, Міністерства юстиції, Міністерства внутрішніх справ тощо.

Наш університет, визнаний в країні і за кордоном провідним державним вищим навчальним закладом, міцно утримує лідерські позиції у сфері юридичної освіти України, забезпечує функціонування та інноваційний розвиток освіти, підвищення її якості й дос-

тупності, інтеграції в європейський освітній простір зі збереженням національних досягнень і традицій.

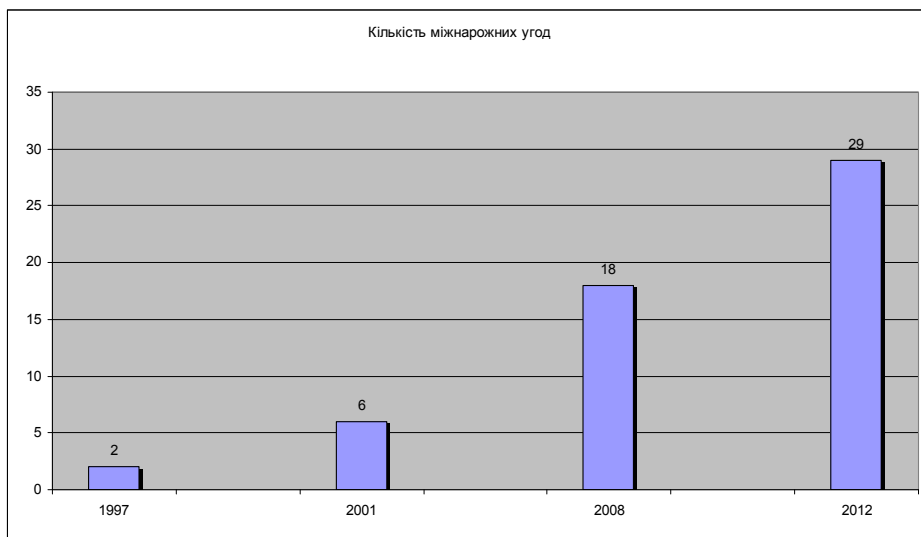
За результатами різних рейтингів вищих закладів освіти України, що готують фахівців за напрямком «правознавство», які проводяться як на державному, так і на міжнародному рівнях, університет упродовж багатьох років визнається кращим юридичним вузом України. І цього року Всеукраїнський рейтинг вищих навчальних закладів – 2012, Рейтинг вітчизняних університетів «Топ-200 Україна», складений кафедрою «ЮНЕСКО», Всеукраїнський рейтинг вузів “Компас” та інші рейтинги підтвердили першість нашого вузу.

Досягнення університету відзначені численними нагородами міжнародного і всеукраїнського рівня. Наш вуз Номінаційним комітетом Європейської Бізнес-Асамблеї (м. Оксфорд, Велика Британія) представлено до Міжнародної нагороди «Best Enterprise of Europe» («Краще підприємство Європи») з врученням міжнародного сертифіката. Тільки у 2012 році на XV Міжнародній виставці навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні – 2012» університет отримав золоту медаль у номінації «Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі», на III Міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти – 2012» – Гран-прі та диплом за активну роботу по модернізації системи освіти в номінації «Лідер вищої освіти України», на III виставці-презентації «Інноватика в сучасній освіті» – золоту медаль.

Визнанням вузу на міжнародному рівні стало його приєднання 18 вересня 2004 року до Великої хартії університетів – найавторитетнішої організації університетів Європи. Університет є членом Європейської асоціації університетів. Налагоджено співпрацю та укладено договори з партнерами з Великої Британії, В'єтнаму, Ірландії, Іспанії, Німеччини, Польщі, Росії, Білорусі, Сполучених Штатів Америки, Узбекистану, Нідерландів, Франції, Швеції, Словенії, Туркменистану, Таджикистану, Киргизстану та багатьох інших країн. За останні роки значно розширилась міжнародна діяльність університету. У середині 90-х років минулого століття університет мав лише одну угоду із зарубіжними партнерами, а у 2012 році їх кількість збільшилась до двадцяти дев'яти.

*Нагороди, отримані університетом
у 2011–2012 навчальному році*

16 листопада 2011 року відбулося перше засідання Наглядової ради Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», на якому визначено перспективи розвитку університету.

Засідання Наглядової ради університету проводить голова ради Л. І. Фесенко – Голова Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ

Статус Національного самоврядного (автономного) дослідницького університету вимагає подальшої наполегливої праці всього колективу по вдосконаленню наукової, освітньої, виховної роботи, а тому нам не можна заспокоюватися на досягнутому.

Перед колективом стоять важливі завдання щодо забезпечення високої якості освіти, підготовки фахівців відповідно до міжнародних вимог, підвищення рівня наукових досліджень та їх практичного спрямування. Для вирішення цих завдань є всі умови: висококваліфікований професорсько-викладацький склад, значні наукові здобутки та сучасна матеріальна база.

СТРУКТУРА УНІВЕРСИТЕТУ

Структура університету постійно розвивається й удосконалюється, утворюються нові інститути, факультети, кафедри та інші структурні підрозділи. Це пов'язано не лише із зростанням контингенту студентів, а в першу чергу із завданнями з удосконалення навчального процесу, прив'язки його до реалій практики, що вимагає поглиблення спеціалізації і серйозної модернізації вузу. Зверніть увагу, у 1987 році ми мали чотири денних факультети, заочний та вечірній факультети, а сьогодні в структурі університету функціонують чотири навчальних інститути – Інститут підготовки кадрів для органів прокуратури України, Інститут підготовки слідчих кадрів для МВС України, Інститут підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України та Інститут підвищення кваліфікації юридичних кадрів; сім денних факультетів: господарсько-правовий, факультет підготовки кадрів для органів юстиції, військової юстиції, підготовки юристів для Міністерства закордонних справ України, підготовки професійних суддів, підготовки кадрів для Державної пенітенціарної служби України, підготовки кадрів для системи Пенсійного фонду України; вечірній факультет, два факультети заочної форми навчання (з підготовки фахівців за державним замовленням та з підготовки фахівців на госпрозрахунковій основі); два відокремлених підрозділи (Кримський юридичний інститут і Полтавський юридичний інститут) та Науково-дослідний інститут правознавства.

КОНТИНГЕНТ СТУДЕНТІВ

Робота приймальної комісії. Однією з важливих і визначальних сфер діяльності університету, безсумнівно, є щорічне проведення вступної кампанії. Організована і злагоджена робота приймальної комісії багато в чому закладає основи подальшого життя університету, його ефективної та плідної діяльності.

Цього року прийом абітурієнтів здійснювався на підставі Умов прийому до вищих навчальних закладів України у 2012 р., затверджених Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України. У цілому вони повторювали основні положення минулорічних, однак цьогорічна вступна кампанія відрізнялася й певними особливостями.

Найвагомішим нововведенням цього року стало запровадження Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України Єдиної державної електронної бази з питань освіти. Відтепер і реєстрація заяв, і зарахування на навчання здійснюються тільки через занесення в базу даних ЄДЕБО повної інформації про абітурієнта чи студента. Це істотно змінило процедуру прийому заяв, мобілізувало роботу відбіркових комісій, зокрема і приймальної комісії загалом.

Крім того, цьогоріч університет уперше здійснював прийом студентів за новим напрямом «Міжнародне право» (ОКР – «бакалавр») і новими спеціальностями: «Судова експертиза» і «Інтелектуальна власність» (ОКР – «магістр»).

Також варто додати, що на господарсько-правовий факультет і факультет підготовки кадрів для МЗС України абітурієнти мали змогу подавати документи через систему «Електронний вступ». Так, цією системою скористався **921** абітурієнт.

Обсяги прийому за державним замовленням. Державне замовлення на підготовку фахівців цього року становило:

1) за ОКР «бакалавр» – **1845** осіб, у тому числі:

– за денною формою навчання – **1400** за напрямом «Правознавство» і **5** за напрямом «Міжнародне право»;

– за заочною формою навчання – **440** тільки за напрямом «Правознавство»;

2) за ОКР «молодший спеціаліст» (у Сімферопольському юридичному технікумі) – **90** осіб, у тому числі:

– за денною формою навчання: **45** – на основі повної загальної середньої освіти і **25** – на основі базової загальної середньої освіти;

– за заочною формою навчання – **20** на основі повної загальної середньої освіти;

3) за ОКР «спеціаліст» – **650** осіб (тільки за заочною формою навчання);

4) за ОКР «магістр» – **1350** осіб (тільки за денною формою навчання).

За результатами проведення вступної кампанії вказані обсяги державного замовлення були стовідсотково виконані.

Обсяги прийому за контрактом. Після зарахування вступників за державним замовленням приймальна комісія розпочала процедуру зарахування на навчання за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб (за контрактом) у межах ліцензованих обсягів прийому. Відповідно до Правил прийому у 2012 році зарахування «контрактників» має завершитися до 31 серпня.

На момент подання доповіді до друку прогнозувалися такі обсяги прийому за контрактом:

1) за ОКР «бакалавр» – **1640** осіб, у тому числі:

а) за денною формою навчання:

– на перший курс – **близько 900** за напрямом «Правознавство» і **близько 20** за напрямом «Міжнародне право»;

– на 2-й курс на основі ОКР «молодший спеціаліст» – **близько 20**;

б) за заочною формою навчання:

– на 2-й курс на основі вищої неюридичної освіти – **близько 400**;

– на 3-й курс на основі ОКР «молодший спеціаліст» – **близько 300**;

2) за ОКР «молодший спеціаліст» у Сімферопольському юридичному технікумі – **172** осіб, у тому числі:

– за денною формою навчання: **55** – на основі повної загальної середньої освіти і **25** – на основі базової загальної середньої освіти;

– за заочною формою навчання – **92** на основі повної загальної середньої освіти.

3) за ОКР «спеціаліст» – **близько 1260** осіб (тільки за заочною формою навчання);

4) за ОКР «магістр» – **близько 1160** осіб, у тому числі:

– **близько 1000** осіб за денною формою навчання за спеціальністю «Правознавство»;

– **близько 150** осіб за заочною формою навчання за спеціальністю «Правознавство» (8-й факультет);

– **10** осіб за новими спеціальностями магістерської підготовки, зокрема: за спеціальністю «Судова експертиза» – **4** особи, «Інтелектуальна власність» – **6** осіб.

Таким чином, цього року до університету за всіма освітньо-

кваліфікаційними рівнями прийнято всього **близько 8200** студентів, у тому числі: за державним замовленням – **3935 осіб**, за контрактом – **більше 4250 осіб**.

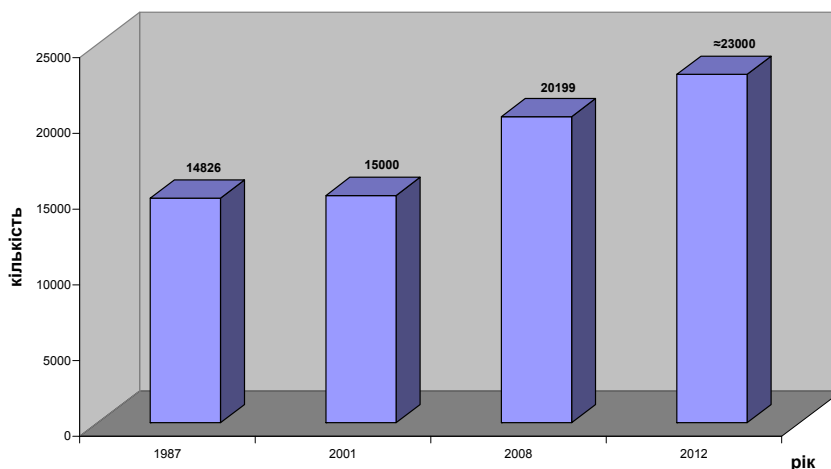
Випуск і працевлаштування. За денною формою навчання у 2012 році університет закінчило 2119 осіб.

Держзамовлення на підготовку спеціалістів у цьому році, як і в минулі роки, виконано повністю.

1266 випускників, що навчалися за рахунок держбюджету згідно з направленнями міністерств та відомств, були розподілені на роботу в органи прокуратури, юстиції, державну виконавчу службу, судову адміністрацію, МВС, СБУ, МЗС, Міноборони, Державну прикордонну службу України, військову прокуратуру, магістратуру університету тощо. З 823 випускників, що навчалися на комерційній основі, 156 студентів, за їх бажанням, отримали призначення на роботу в правоохоронні органи. Решту працевлаштовано в господарських, бізнесових структурах та інших сферах юридичної практики.

Контингент студентів. Слід наголосити, що кількість студентів університету постійно збільшується. Нагадаємо, що в 1987 р. вона становила 6663 особи, у 2001 р. – близько 15000 осіб, у 2008 – понад 20000 осіб, у цьому році – близько 23000. Порівняно з 1987 р. контингент студентів збільшився майже в чотири рази. Це також свідчить про затребуваність випускників і їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Показники зростання чисельності контингенту студентів університету

ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ

Професорсько-викладацький склад – гордість кожного вузу, один з показників престижності, авторитету й визнання, а тому нам приємно кожного року свідчити, як міцніє науково-педагогічний потенціал університету, як поступово він розвивається, зростає кількісно і якісно. Великим здобутком університету за останні двадцять п'ять років стало те, що ми змогли не тільки зберегти (що саме по собі є важливим і цінним), а й у декілька разів примножити його науково-педагогічний потенціал. Протягом багаторічної історії університету професорсько-викладацький склад завжди був і залишається таким, що відповідає передовим ідеям розвитку держави й задовольняє вимогам сучасного суспільства.

Розростається й удосконалюється структура університету: утворюються нові інститути, факультети й кафедри, з'явилися відокремлені структурні підрозділи у містах Полтава та Сімферополь.

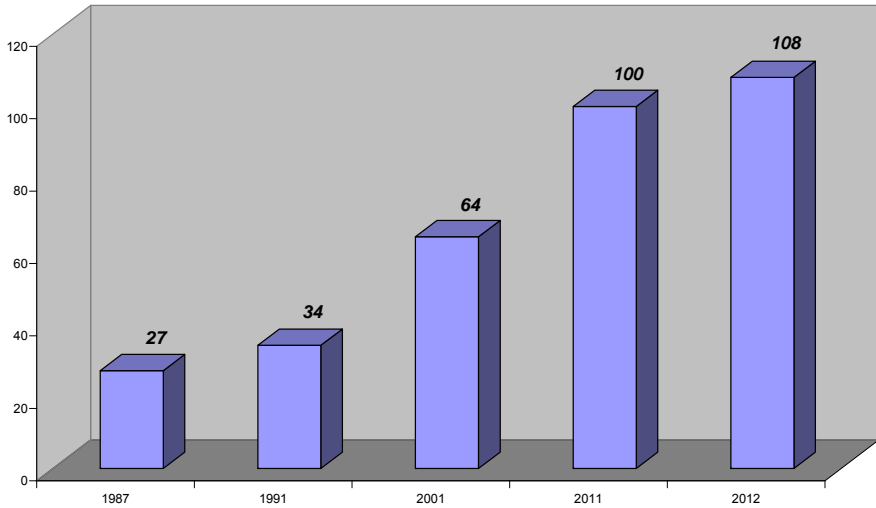
Масштаби й динаміку розвитку нашого вузу за 25 років краще уявити, порівнявши їх з 1987 роком.

Так, якщо в 1987 році в університеті було 22 кафедри, на яких працювало 285 викладачів (з них 27 професорів, докторів наук; 130 кандидатів наук, доцентів), то на сьогоднішній день маємо 42 кафедри, тобто вдвічі більше; кількість викладачів збільшилась втричі і становить 850 осіб, з яких 108 докторів наук, професорів (що вчетверо більше ніж у 1987 р.), біля 600 кандидатів наук, доцентів (у 4,5 рази більше порівняно з 1987 р.).

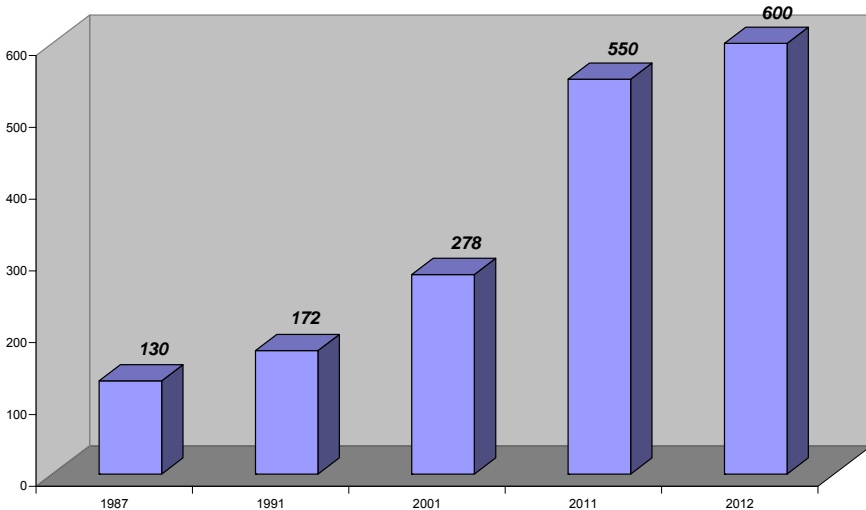
Не можна не зазначити, що з року в рік суттєво підвищується науковий рівень викладацького складу, збільшується чисельність викладачів з науковими ступенями. Зверніть увагу, у 1987 році в університеті було 27 професорів, докторів наук і 130 кандидатів наук, доцентів, що становило 55% від загальної кількості всіх викладачів; через 10 років (у 1997 році) – докторів наук, професорів – 53 особи, кандидатів наук, доцентів – 177, отже, їх чисельність зросла до 63%.

Показники чисельності професорів, докторів наук

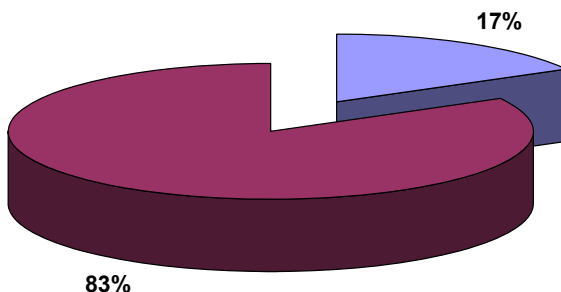

Показники чисельності кандидатів наук, доцентів

На сьогоднішній день університет на 83% забезпечений викладачами з науковими ступенями. Загалом за останні 25 років чисельність викладачів з науковими ступенями і вченими званнями збільшилася на 30%.

Викладачі без наукового ступеня

Ця статистика переконливо свідчить, що, незважаючи на до- сить стрімке чисельне зростання науково-педагогічного персоналу, якість не втрачається. Тенденція зростання темпів розвитку універ- ситету в цьому напрямку зберігається протягом десятиріч. Фахову (професійну і практичну), гуманітарну й соціально-економічну під- готовку в університеті здійснюють 42 кафедри, які очолюють 28 докторів наук, професорів і 14 кандидатів наук, доцентів.

Приємно відзначити, що є кафедри, на яких працюють 100% викладачів з науковими ступенями. Це кафедри філософії, логіки, со- ціології, господарського, фінансового, екологічного права, земельного та аграрного права, кримінального права № 1, міжнародного права, за- гальнотеоретичних правових дисциплін Кримського юридичного ін- ституту, кафедра правосуддя Полтавського юридичного інституту.

Відповідно зменшується кількість викладачів без наукового ступеня. Нині їх лише 142, що становить 17% від загальної чисель- ності всіх викладачів. Для порівняння: у 1987 році цей показник становив 45%, тобто за 25 років в університеті втричі зменшилася кількість викладачів, які не мають наукового ступеня або вченого звання.

З роками середній вік викладачів університету трохи зменшу- ється. На даний час він становить 44 роки. У 1987 й 1991 роках цей показник становив 48 років, у 2008 році – 44 роки. Деяке зменшення середнього віку до 41–42 років, що відбулось у 2009-2010 роках, зумо- влене збільшенням випускників аспірантури і працевлаштуванням

молодих асистентів. Зверніть увагу, що за ці 25 років загальна чисельність викладачів виросла втричі, а кількість викладачів з науковими ступенями і вченими званнями виросла вчетверо. Середній вік наших викладачів зменшився лише на чотири роки. Це підтвердження виваженої політики ректорату, завдяки якій утримується баланс без переваг в один чи в інший бік. При цьому найважливішим залишається якісний показник професорсько-викладацького складу. В університеті основна маса викладачів – люди середнього віку – періоду плідного розвитку професійної і творчої діяльності науковців. З приємністю зауважимо, що за останні роки помолодшав середній вік наших докторів наук, професорів, сьогодні він становить 55 років (для порівняння: у 1987 році цей показник становив 62 роки).

В університеті працює сім професорів-старійшин, які мають загальний стаж роботи в університеті понад 40 років, а стаж на посаді професора – понад 20 років. Це свідчить про те, що молодому поколінню викладачів є з кого брати приклад і наслідувати славетні традиції, що склалися у нас протягом багатьох років. Для такого потужного закладу з багаторічною історією, як наш університет, це має велике значення.

У цьому році відбулися кадрові зміни – за результатами оголошеного конкурсу і проведених виборів призначені на посади завідувачів кафедр Полтавського юридичного інституту такі викладачі:

Дашковська Олена Ростиславівна, доктор юридичних наук, професор – кафедра теорії права та конституційного права;

Пашков Віталій Михайлович, доктор юридичних наук, доцент – кафедра приватного права;

Лемешко Олександр Миколайович, кандидат юридичних наук, доцент – кафедра публічного права;

Бушан Олег Петрович, кандидат юридичних наук, доцент – кафедра правосуддя;

Куцепал Світлана Вікторівна, доктор філософських наук, професор – кафедра гуманітарних та соціально-економічних навчальних дисциплін.

За результатами виборів були призначені: професор кафедри культурології; два доценти – кафедри організації судових та правоохоронних органів і кафедри трудового права; асистент кафедри організації судових та правоохоронних органів. На посаду заступника господарсько-правового факультету затверджено кандидата юридичних наук, асистента кафедри кримінального права № 1 Гринчака Сергія Васильовича.

У зв'язку із закінченням строку навчання, відрахуванням з аспірантури з відривом від виробництва за державним замовленням та отриманням направлення після персонального розподілу на посади асистентів кафедр прийнято 12 випускників аспірантури, два з яких направлені на роботу до Полтавського юридичного інституту.

Нині в університеті працюють: 1 Герой України, один академік Національної академії наук України; 15 академіків і 20 членів-кореспондентів Національної академії правових наук України, 17 заслужених діячів науки і техніки України, 15 заслужених працівників освіти України, 15 заслужених юристів України, 3 заслужених юристи Автономної Республіки Крим, 1 заслужений юрист Російської Федерації, 3 народних артисти України, 5 заслужених працівників культури України, 4 заслужених артисти України, 15 лауреатів Державної премії України; 2 заслужених діячі мистецтв України; 1 заслужений будівельник України, 7 заслужених професорів-старійшин університету.

З особливим задоволенням вітаємо від імені всього колективу наших колег, яким Указом Президента України присуджено Державну премію України в галузі науки і техніки за цикл наукових праць «Правова система України: історія, стан та перспективи»:

- Петришина Олександра Віталійовича, доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри теорії держави і права, академіка НАПрН України, першого віце-президента Національної академії правових наук України;

- Битяка Юрія Прокоповича, доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України, завідувача кафедри адміністративного права, першого проректора університету;

- Гетьмана Анатолія Павловича, доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрН України, проректора з наукової роботи;

- Комарова Вячеслава Васильовича, кандидата юридичних наук, професора, академіка НАПрН України, проректора з навчально-методичної роботи;

- Голіну Володимира Васильовича, доктора юридичних наук, професора, члена-кореспондента НАПрН України, завідувача кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права;

- Грошевого Юрія Михайловича, доктора юридичних наук, академіка НАПрН України, професора кафедри кримінального процесу.

Посмертно Державна премія присуджена Погрібному Олек-

сію Олексійовичу, доктору юридичних наук, академіку НАПрН України, професору кафедри аграрного права.

Присмно відзначити, що в минулому навчальному році за вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної науки й багаторічну сумлінну працю почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» присвоєно доктору юридичних наук, професору кафедри трудового права, головному вченому секретарю Національної академії правових наук України Прилипку Сергію Миколайовичу. За значний особистий внесок у науково-технічний, культурно-освітній розвиток України, вагомі трудові здобутки й високий професіоналізм почесне звання «Заслужений юрист України» присвоєно декану військово-юридичного факультету, кандидату юридичних наук, доценту кафедри криміналістики Шевчуку Віктору Миколайовичу.

Вітаємо завідувача кафедри історії держави і права, доктора юридичних наук, професора Гончаренка Володимира Дмитровича з обранням академіком Національної академії правових наук України; проректора з навчальної роботи, завідувача кафедри конституційного права України, доктора юридичних наук, професора Барабаша Юрія Григоровича, завідувачу кафедрою цивільного права №1, кандидата юридичних наук, професора Борисову Валентину Іванівну, доктора юридичних наук, професора кафедри філософії Максимова Сергія Івановича – з обранням членами-кореспондентами Національної академії правових наук України.

На превеликий жаль, у минулому навчальному році університет зазнав тяжкої втрати: 2 листопада 2011 року на 87-му році життя зупинилося серце видатного вченого і педагога, відомого фахівця в галузі кримінального права, учасника бойових дій Великої Вітчизняної війни, Героя України, кавалера багатьох державних нагород, радника ректора університету, заслуженого діяча науки і техніки України, заслуженого працівника освіти України, лауреата Державної премії України в галузі архітектури та Державної премії в галузі науки і техніки, професора, академіка Національної академії правових наук України, генерал-полковника юстиції, почесного громадянина міста Харкова Володимира Володимировича Сташиса.

Понад 60 років Володимир Володимирович присвятив університету, пройшов довгий шлях від студента до професора, першого проректора, академіка. Більше 40 років працював на посаді першого проректора вузу та керував кафедрою кримінального права. Володимир Володимирович був талановитим ученим, організатором правової науки, дослідником, який завжди вирізнявся глиби-

ною й оригінальністю мислення.

Враховуючи визначні заслуги Володимира Володимировича Сташиса в становленні й розвитку університету, зростанні його наукового потенціалу, авторитету в Україні та світі, для студентів Інституту підготовки слідчих кадрів для Міністерства внутрішніх справ України, де протягом багатьох років Володимир Володимирович читав лекції, за відмінну успішність, високі показники в науковій діяльності, активну участь у громадському житті вузу запроваджена стипендія імені заслуженого професора В. В. Сташиса.

За ініціативою наукової громадськості з метою увіковічення пам'яті відомого в Україні й за кордоном вченого, академіка В. В. Сташиса, який зробив великий особистий внесок у створення і розбудову Національної академії правових наук України, виступив ініціатором започаткування в її складі Інституту вивчення проблем злочинності, доклав багато зусиль до його розвитку і перетворення в центр потужної наукової думки у сфері боротьби зі злочинністю, президія Національної академії правових наук України прийняла рішення про присвоєння Науково-дослідному інституту вивчення проблем злочинності Національної академії правових наук України імені академіка В. В. Сташиса.

Як не сумно констатувати, але зі смертю Володимира Володимировича Сташиса в університеті не залишилось працівників – учасників бойових дій Великої Вітчизняної війни, які самовіддано билися з ворогом на фронті, підіймали з руїн і відроджували країну, багато зусиль докладали для розвитку університету. Наш з вами обов'язок – зберегти вічну пам'ять та вдячність у серцях потомків про їх безсмертний подвиг.

Це не єдина втрата, якої зазнав університет. У минулому навчальному році пішов з життя кандидат юридичних наук, професор кафедри історії держави і права України та зарубіжних країн, ветеран Великої Вітчизняної війни Маймескулов Леонід Миколайович.

УСПІШНІСТЬ. НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА. НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЙОГО ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Одним із головних завдань університету залишається підготовка висококваліфікованих фахівців, знання яких повинні відповідати сучасним вимогам, і водночас випускники мають набути від-

повідних навичок із періодичного оновлення здобутих знань та вмінь. З цією метою здійснюється постійне вдосконалення навчальних планів, запроваджуються нові навчальні дисципліни, апробуються новітні форми методичної роботи.

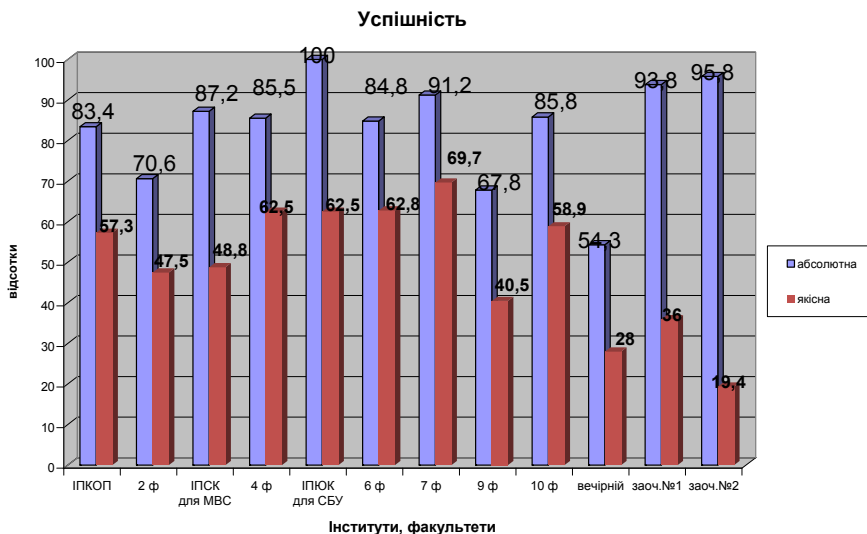
Індикатором якості підготовки спеціалістів є успішність студентів університету. Вона дає змогу оцінити не тільки рівень здобутих студентами за відповідний навчальний семестр знань, а й ефективність діяльності викладачів з навчання студентів.

Цей навчальний рік мав свої особливості у зв'язку з проведенням в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України (лист від 02.06.2011 р. № 1/9-426) рекомендувало внести корективи до графіку навчального процесу, зокрема, скоротити період складання сесій. Передусім це стосувалось літньої екзаменаційної сесії, що могло вплинути на проведення самої сесії та її результати. Однак, незважаючи на певні ускладнення, нам вдалося зберегти показники успішності на рівні попередніх років.

Загалом ситуація з успішністю виглядає таким чином:

Показники успішності на 1-3 курсах університету

Інститут, факультет	Загальна кількість студентів	Абсолютна успішність (%)	Якісна успішність (%)
ІШКОП	1828	83,4	57,3
ІШСК для МВС	990	87,2	48,8
ІШЮК для СБУ	292	100	62,5
2 ф-т	755	70,6	47,5
4 ф-т	1217	85,5	62,5
6 ф-т	222	84,8	62,8
7 ф-т	251	91,2	69,7
9 ф-т	564	67,8	40,5
10 ф-т	339	85,8	58,9
Всього по денних факультетах:	6458	84,03	56,7
Вечірній ф-т	582	54,3	28
Заочний № 1	1268	93,8	36
Заочний № 2	1349	95,8	19,4

Для порівняння наведемо узагальнені дані по денних факультетах та інститутах за попередні два навчальних роки і за нинішній рік:

Навч. роки	Абсолютна успішність	Якісна успішність
2009/2010	82,2%	63,7%
2010/2011	80%	58,7%
2011/2012	84,03%	56,7%

Таким чином, спостерігається певне зростання абсолютної успішності при деякому (з огляду на значну складність літньої сесії) зниженні якісної успішності. Навряд чи можна говорити в цьому відношенні про певні тенденції, однак вважаємо за необхідне проаналізувати цю ситуацію по кожному інституту й факультету міжфакультетськими вченими радами та при узагальненні діяльності дирекцій, деканатів – вченою радою університету.

При цьому не можна не відзначити і певні позитивні приклади успішного складання сесій. Так, як продемонстровано в узагальненій таблиці, всі курсанти Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України успішно склали літню сесію. Спосте-

рігається значне підвищення показника якісної успішності на факультетах № 2 та № 4. Вважаємо, що досвід результативної роботи дирекцій та деканатів має бути запозичений іншими учбовими підрозділами.

Проте, активізуючи роботу з покращення якісної успішності, не слід забувати про збереження принципівості й вимогливості при навчанні та оцінюванні здобутих студентами знань. Наведемо лише окремі цифри, які мають стати приводом для роздумів. Серед 6458 студентів 1-го – 3-го курсів літню екзаменаційну сесію виключно на «відмінно» склали 1439 осіб (або 22,3% від загальної кількості). Із 4941 студента, які навчаються за рахунок коштів Державного бюджету, право на отримання стипендії за результатами останньої літньої екзаменаційної сесії здобули 55 %, із них 1171 студент-відмінник (23,7 % від загальної кількості тих, що навчаються за рахунок бюджету) будуть отримувати підвищену стипендію.

Тенденцією залишається певне зниження успішності студентів на 2-му і 3-му курсах порівняно з показниками результатів сесії на 1-му курсі. Це зумовлюється збільшенням кількості дисциплін, що викладаються на старших курсах, а отже, і більшою інтенсивністю навчання та обсягом необхідного для засвоєння матеріалу. Можливо, на майбутнє, слід ще раз переглянути навчальні плани, щоб перехід з першого на старші курси був менш чутливим, а студенти могли б краще адаптуватись до інтенсивного вивчення більшої кількості правових дисциплін.

Ректорат приділяє значну увагу перевірці залишкових знань студентів. Так, цього року продовжено експеримент з електронним тестуванням, здійснювалось і письмове опитування студентів старших курсів. Останнє проводилось як з метою перевірки залишкових знань з дисциплін, що виносяться на державні іспити, та з інших профільюючих дисциплін, так і для надання матеріалів для підготовки до розгляду вченою радою питань про якість викладання дисциплін за відповідними циклами. Результати дають підстави робити висновок про задовільний стан якості знань та вмінь студентів старших курсів. При цьому звертаємо увагу на необхідність посилення практичної складової при викладенні та оцінюванні навчального матеріалу, оскільки в окремих випадках спостерігаються кращі знання теоретичних питань, ніж нормативного матеріалу, а отже, і його застосування.

Залишається не до кінця вирішеною проблема уніфікації критеріїв оцінювання знань студентів, хоча певний крок щодо її подо-

лання зроблено: затверджено нове Положення про критерії оцінювання знань і умінь студентів при проведенні поточного модульного контролю, підсумкового контролю та державної атестації, а перед кафедрами поставлено завдання оновити власні критерії з кожної навчальної дисципліни та зробити їх доступними для всіх учасників навчального процесу.

Зазначене питання набуває особливої актуальності у зв'язку з проведенням у наступному році планової експертизи з підтвердження нашої акредитації ДАК України. Тому кафедрам слід якнайкраще подбати про оновлення навчально-методичних комплексів із навчальних дисциплін, що викладаються.

Постійним об'єктом уваги ректорату є навчальна дисципліна. Про її стан можна судити й за кількісними показниками дисциплінарних заходів, що застосовувались минулого навчального року до студентів університету.

Інститут, факультет	Догани	Відраховано	
		за невиконання навчального плану	з інших причин
ІПКОП	128	24	13
2 ф-т	12	69	3
ІПСК для МВС	63	29	3
4 ф-т	115	21	17
СБУ	-	-	-
6 ф-т	-	6	-
7 ф-т	-	11	-
9 ф-т	1	16	6
10 ф-т	3	11	2
Всього	322	187	44
Вечірній ф-т	64	28	19
Заочний №1	5	45	10
Заочний №2	8	239	23

Якщо порівнювати з минулорічними показниками, то можна сказати, що за 2010/2011 навчальний рік відраховано значно меншу

кількість студентів: всього **104** студенти, з них за невиконання навчального плану – 70. Передусім це є свідченням принципової позиції ректорату до порушників навчальної дисципліни: тих студентів, які не реагували на неодноразові вимоги та попередження дирекцій і деканатів, ігнорували їх. І така принципова позиція в кінці кінців отримала позитивні результати, які виявились у підвищенні кількісних та якісних показників успішності.

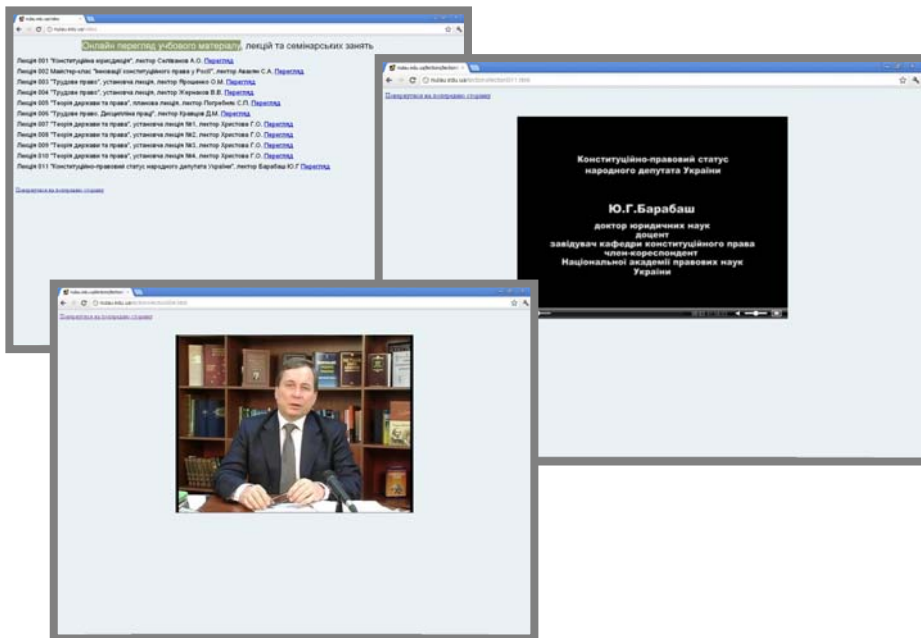
Водночас слід брати до уваги й інший бік питання. За кожним відрахуванням стоїть доля конкретної молодої людини, тому дирекціям і деканатам необхідно ще раз переглянути свої підходи до студентів, які регулярно завершують навчання з академічними заборгованостями, активніше залучати до роботи з ними кафедри, органи студентського самоврядування, налагоджувати постійний контакт з батьками.

Зазначимо, що цей рік був експериментальним: на першому курсі запроваджено 5-денний графік навчання. Результати експерименту обговорені вченою радою університету, яка, позитивно його оцінивши, ухвалила рішення про продовження експерименту, посиливши вимоги до кафедр щодо забезпечення якіснішої самостійної та індивідуальної роботи студентів 1-го курсу.

Перед ректоратом, деканатами та кафедрами завжди стоїть завдання з удосконалення методологічного інструментарію для роботи зі студентами. Своєрідною новацією цього навчального року стало запровадження в освітній процес дистанційних форм навчання, серед яких особливо слід відмітити проведення онлайн-консультацій для студентів заочних факультетів, формування банку відеолекцій як установчих, так і поточних, а також розміщення на порталі автоматизованої системи управління навчальним процесом методичних матеріалів в електронному вигляді для студентів різних форм навчання.

Проведено більше 20 консультацій он-лайн за допомогою сервісу SKYPE, на яких студенти-заочники змогли отримати інформацію, необхідну як для підготовки курсових та контрольних робіт, так і для успішного складання іспитів. Що стосується відеолекцій, то цього року акцент зроблено на тих навчальних дисциплінах, які виносяться на державну атестацію. Активно діє при підготовці таких відеоматеріалів Телецентр університету, потенціал якого слід ефективно використовувати і в подальшому максимально залучати до створення подібних інтерактивних продуктів.

Он-лайн перегляд навчального матеріалу

Ресурс з відеолекціями

Разом з цим слід відмітити ініціативну діяльність щодо впровадження інноваційних форм навчання в освітній процес кафедри іноземних мов № 1 та її завідувачки професора В. П. Сімонок, завдяки чому кафедра одержала комп'ютерний клас із інтерактивним обладнанням. Такий позитивний досвід має бути запозичений іншими структурними підрозділами, що забезпечують викладання іноземних мов в університеті.

Минулого року перед Центром інформаційного і технічного забезпечення навчального процесу було поставлено завдання із подальшого активного впровадження автоматизованої системи управління в навчальний процес. Для його реалізації Центром здійснені такі кроки:

- у модулі «Відділ кадрів» сформовано штатний розпис університету, повністю внесено дані про професорсько-викладацький склад та значну частину учбово-допоміжного. Продовжується робота з налаштування автоматичного розрахунку стажу співробітників;
- у модулі «Деканат» можна отримати дані на порталі АСУ, завдяки чому підвищена їх достовірність та оперативність роботи;

з'явилась можливість ведення обліку оплати за навчання; сформовано довідник гуртожитків університету і планується ведення статистичних даних щодо мешкання студентів (особисті дані, терміни заселення та ін.);

– у модулі «Навчальний» упроваджено ведення екзаменаційних відомостей успішності та відомості модульної успішності на порталі АСУ для операторів кафедр з метою внесення результатів поточного модульного та семестрового контролю знань студентів і складання об'єктивної статистики щодо визначення якості навчання; у цьому ж модулі відображене використання електронного аудиторного фонду в корпусах по вул. Пушкінська, 106, 77, 88, та вул. Динамівська, 4.

Серед завдань на найближчий час, що поставлені підрозділам, які забезпечують функціонування АСУ, найважливішими є такі:

– запровадження автоматизованого розрахунку навантаження кафедр, внесення інформації про практику, аспірантуру, державні іспити та навчальне навантаження професорсько-викладацького складу;

– розробка та впровадження електронних модульних та екзаменаційних відомостей успішності, що будуть автоматично формуватись при проведенні модульного та підсумкового контролю знань студентів.

На жаль, у роботі Центру є і суттєві недоліки, які стосуються забезпечення роботи приймальної комісії, зокрема в системі ЄДЕБО. Нам потрібно знайти можливості кадрового забезпечення Центру.

Разом із Центром інформаційного і технічного забезпечення навчального процесу з метою впровадження в освітній процес сучасних інформаційних технологій, забезпечення заходів, спрямованих на підтримку й розвиток іміджу й ділової репутації університету, діє Центр інформаційних технологій. Ним виконано значний обсяг робіт, пов'язаних із розробкою навчальних електронно-інформаційних комплексів.

Використання сучасних інформаційних технологій в освітній сфері забезпечують навчальні електронно-інформаційні комплекси (НЕІК), які розроблюються з 2009 року.

У вересні 2011 року Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір отримали розробники НЕІК з трудового права України. Трохи раніше таке право отримали розробники комплексу з кримінального права України.

У НЕІК розміщено важливі для студентів електронні навчальні

матеріали: підручники, посібники, методичні поради, тести, питання до заліків і екзаменів, теми курсових робіт тощо. Продовжується створення нових курсів, наповнення їх необхідною інформацією. Зараз ведеться поточна робота над більш ніж 15 навчальними електронно-інформаційними комплексами з різних дисциплін, що вичаються в університеті.

Не припиняється робота по переведенню раритетних видань з відділу рідкісної книги нашої бібліотеки в електронний варіант. На поточний момент вже переведено приблизно 4 300 книг загальним обсягом понад 1 700 000 сторінок. Наше завдання – опрацювати систему технологій, що дозволить використовувати ці нароби в науковій, навчальній роботі зі збереженням права власності на них університету.

ЦІТ у співдружності з Науково-дослідним центром правової інформатики Національної академії правових наук України надає можливість використовувати базу нормативних документів Верховної Ради. Студенти в гуртожитках можуть у будь-який час мати доступ до найактуальніших нормативно-правових актів.

Отже, новітні технології, що невпинно й системно впроваджуються в університеті в навчальний процес, безумовно сприяють виконанню головного нашого завдання – підготовки фахівця найвищого гатунку.

Практика. Важливою ланкою підготовки спеціалістів-юристів є виробнича практика. У 2011/2012 навчальному році студенти продемонстрували вміння застосовувати свої гарні знання з теоретичної підготовки для вирішення реальних питань, що ставились перед ними під час проходження практики. Про це свідчать високі результати захисту матеріалів практики. Так, на 4 курсі до захисту був допущений 2091 студент; 2082 з них, а це 99,5%, захистили матеріали практики, одержавши тільки позитивні оцінки. Лише 9 студентів (0,5%) не захистили матеріалів практики з об'єктивних причин: через хворобу, невиконання навчального плану.

Практика-стажування. На 5 курсі студенти проходять практику (стажування) за місцем розподілу. До стажування було допущено 2109 студентів, які її успішно пройшли. Більшість із них показала високу теоретичну підготовку, плідно використовувала набуті в університеті знання.

Стосовно практики і стажування, підкреслимо, протягом усіх років ми маємо відмінні, фактично стовідсоткові показники.

ЮРИДИЧНА КЛІНІКА

Поряд із навчальною практикою і стажуванням дієвою формою перетворення звичайного студента на висококласного спеціаліста-юриста є його залучення до роботи в юридичній клініці.

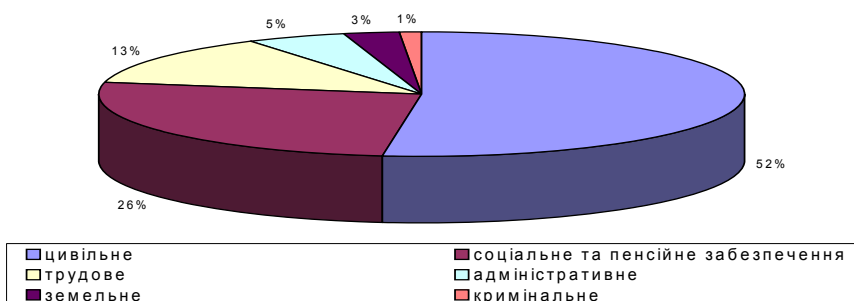
Створена у 2007 році «Юридична клініка» ефективно виконує покладені на неї завдання щодо підвищення рівня фактичних знань, умінь і навичок студентів, з одного боку, та забезпечення доступу представників соціально уразливих груп суспільства до правової допомоги – з другого. Для цього сформовано особовий склад студентів-консультантів. До різних видів роботи в клініці залучено близько 90 студентів усіх курсів, факультетів (включаючи вечірній) та інститутів університету. До консультування допускаються студенти 3-х – 5-х курсів, які обираються на конкурсній основі.

Соціальна спрямованість клініки забезпечує реальну можливість отримання безоплатної, кваліфікованої правової допомоги соціально незахищеним верствам населення Харкова та області.

Студентами-консультантами юридичної клініки у 2011-2012 навчальному році надано 396 консультацій за такими напрямками: цивільне (у т.ч. сімейне) право – 52%; соціальне та пенсійне забезпечення – 26%; трудове право – 13%; адміністративне право – 5%; земельне право – 3%; кримінальне право – 1%.

Консультації за галузями права

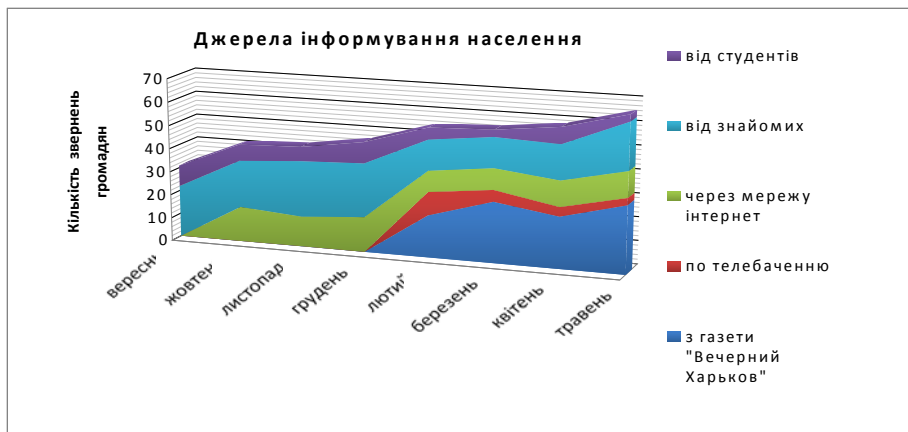

Порівняно з попереднім навчальним роком було надано майже у 2 рази більше консультацій. Спостерігається збільшення наданих консультацій протягом всього періоду діяльності клініки.

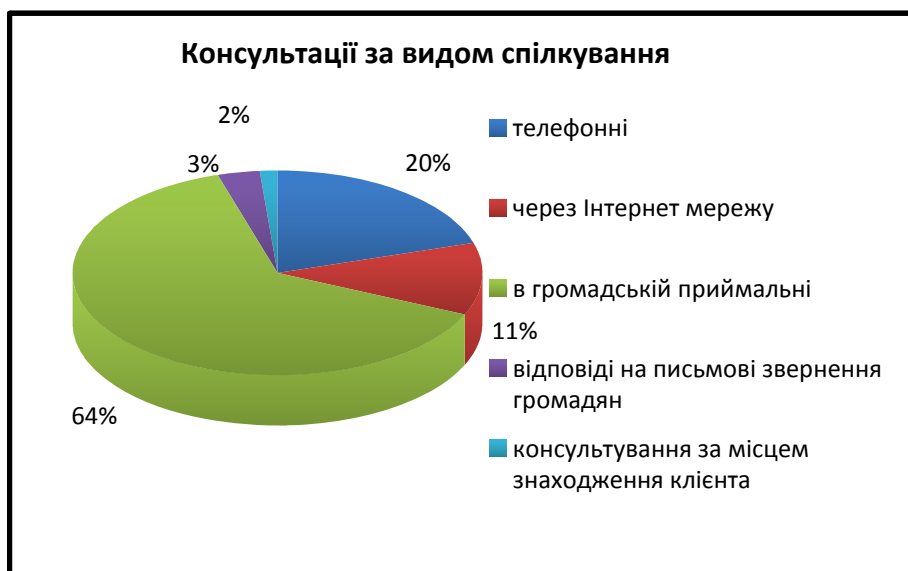

Інформування населення про діяльність юридичної клініки здійснюється через Інтернет, телебачення, розміщення оголошень у газеті «Вечерний Харьков». Завдяки цьому збільшується кількість звернень громадян за юридичною допомогою.

Надання безоплатної правової допомоги здійснювалося в громадській приймальні юридичної клініки, через телефонну мережу та Інтернет (у тому числі шляхом використання розробленого web-порталу юридичної клініки).

У рамках заходів з правової освіти населення студентами-консультантами юридичної клініки прочитано 158 правоосвітніх лекцій, які прослухали більш як 4500 осіб, а в установах пенітенціарної служби України протягом 2011–2012 навчального року 13 правоосвітніх лекцій прослухали близько 2000 осіб.

Завдяки діяльності юридичної клініки адаптовано програму навчально-виробничої практики студентами п'ятого курсу університету, що в подальшому надасть можливість проходити її на базі цієї структури.

Налагоджено активне співробітництво з Головним управлінням юстиції в Харківській області, Координаційною радою молодих юристів при Головному управлінні юстиції в Харківській області, Харківською міською радою, Асоціацією юридичних клінік України, Міжнародним фондом «Відродження», Міжнародним благодійним фондом «Фундація юридичних клінік України», Лігою студентів Асоціації правників України, юридичними клініками вищих навчальних закладів України, студентським самоврядуванням університету, редакцією газети «Вечерний Харьков».

Студенти-консультанти брали участь у заходах, присвячених проблемам освіти, діяльності та перспективам розвитку юридичних клінік в Україні. Юридичною клінікою проводяться зустрічі з відомими науковцями та практиками в галузі права.

З 1 лютого 2012 року за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» юридичною клінікою університету впроваджується проект №46154 «Безоплатна правова допомога малозахищеним та ураженим кризою верствам населення Харківщини» із загальним бюджетом 50000 грн.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА РОБОТА

У період 1987-2012 років в університеті розроблено принципово нові теоретичні, методичні й організаційні засади вдосконалення навчального процесу. Основні напрямки діяльності викладачів щодо цього пов'язані з впровадженням інноваційних підходів: розроблення відповідного змісту вищої юридичної освіти, створення підручників нового покоління, навчально-методичних посібників, дидактичних та інформаційних методик навчання; об'єднання зусиль науковців університету для вирішення актуальних проблем підготовки юристів та їх професійної діяльності; посилення практич-

ної спрямованості процесу навчання; розвиток міжнародних аспектів навчальної діяльності. За сучасних умов освітня діяльність професорсько-викладацького складу університету спрямована на фундаменталізацію і професіоналізацію вищої юридичної освіти – її інформатизацію та перехід до освоєння інформаційних комунікаційних технологій.

Протягом 25 років університетом поступово нарощувався обсяг методичної роботи та оновлювалися її засадничі принципи. Велика увага приділялась розробці державних стандартів вищої освіти. Університет визнано базовим вищим навчальним закладом з розробки освітньо-професійної програми та освітньо-кваліфікаційної характеристики та засобів діагностики. Проекти цих документів передані до Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України і діють у даний час як тимчасові Стандарти вищої юридичної освіти.

Велику роботу здійснено університетом з питань ліцензування та акредитації. На базі університету з 1996-го до 2004-го року функціонувала фахова рада з права Державної акредитаційної комісії України.

З 2003 року принципово змінена організація методичної роботи в університеті. Запроваджується комплексне планування всієї методичної роботи на рівні науково-методичної ради університету та міжкафедральних заходів. Кафедри залишаються основними підрозділами, на які покладаються обов'язки щодо методичного забезпечення навчального процесу.

У структурі науково-методичної ради університету створені президія та секції гуманітарних, соціально-економічних, природничо-наукових навчальних дисциплін; історико-теоретичних та державно-правових навчальних дисциплін, цивільно-правових та кримінально-правових навчальних дисциплін; методичного, дидактичного забезпечення та планування освіти.

Науково-методична рада систематично проводила засідання та прийняла рекомендації з багатьох питань. Певна робота була проведена секціями науково-методичної ради. Це дало змогу зосередити увагу на вирішенні загальних питань науково-методичної роботи та методичного забезпечення викладання споріднених навчальних дисциплін, визначити міжпредметні зв'язки у змісті викладання, сформулювати рекомендації щодо оптимізації програм навчальних дисциплін, а також системно вирішувати нагальні питання профілізації практичної підготовки студентів відповідно до

спеціалізації.

У минулому навчальному році суттєво був збільшений обсяг методичної роботи. Науково-методична рада систематично проводила засідання та прийняла рекомендації: «Про розробку Програми розвитку дистанційної освіти»; «Про систему «Акредитації попередньої і неформальної освіти»; «Про виконання Плану розробки електронних навчальних комплексів (ЕНК) на 2010-2012 рр.»; «Про роботу юридичної клініки та впровадження сучасних ІТ- технологій в діяльність клініки (розробка веб-порталу)»; «Про методичне забезпечення навчального процесу за спеціальністю «Інтелектуальна власність» та «Судова експертиза»; «Про розширення переліку вибіркових навчальних дисциплін на факультеті підготовки кадрів для Пенсійного фонду України»; «Методичні аспекти забезпечення практичної підготовки студентів в Інституті підготовки слідчих кадрів для МВС України»; «Про методичну роботу у Кримському юридичному інституті»; щодо «Робочої навчальної програми як інструменту впровадження кредитно-модульної системи на кафедрі культурології»; «Про участь у заходах, що проводяться організаціями і асоціаціями, членами яких є університет (Європейська асоціація університетів, Наглядова Рада Великої хартії університетів, Європейська організація публічного права)»; «Про методичну роботу у Полтавському юридичному інституті»; «Про результати моніторингу освітньо-професійних програм в європейському просторі юридичної освіти та запровадження моделей включеного навчання студентів та академічної мобільності викладачів» та інші питання методичного, організаційного, навчального характеру».

У зв'язку з очікуваною акредитацією у 2013 році майже на 90% перероблено всі програми навчальних дисциплін, тести, робочі навчальні програми тощо.

Упродовж 25 років зроблено чимало для фундаменталізації освіти та професіоналізації навчання. Основу фундаменталізації освіти складають не прагматичні, вузькоспеціальні знання, а методологічно важливі. Для подолання певного дисбалансу між рівнем юридичної освіти і юридичної науки в методологію викладання покладені відповідні новітні наукові концепції.

Поряд з фундаменталізацією освіти забезпечена професіоналізація навчання, зміст якої полягає у спрямуванні освіти на професійну діяльність фахівця-юриста, на розкриття її особливостей.

В університеті активно впроваджується кредитно-модульна система організації навчального процесу, що в значній мірі зумови-

ло корекції у системі організаційно-методичного забезпечення навчального процесу, який базується на таких принципових позиціях, як навчальні кредити і навчальні модулі, а головним її чинником є вмотивована активність студента, його самостійна та індивідуальна робота при вивченні навчальних курсів та освітньої програми в цілому.

У зв'язку з переходом на кредитно-модульну організацію навчального процесу проведено відповідно до наказу Міносвіти і науки України № 774 від 30 грудня 2005 року «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу» роботу щодо комплексної широкомасштабної підготовки та видання навчально-методичних посібників для самостійної роботи і практичних (семінарських) занять, у яких містяться відомості з навчального плану щодо видів занять, шкала оцінювання знань, практичних навичок та індивідуальної роботи студентів, критерії успішності студентів, контрольні питання для поточного модульного контролю тощо. На 100% підготовлено та оновлено методичне забезпечення навчальних дисциплін, які вивчаються на 1-4 курсах. Для більшої адаптації студентів до вимог кредитно-модульної системи розроблено індивідуальний навчальний план та інформаційний пакет відповідно до вимог ECTS.

Одним із суттєвих інструментів розвитку освітнього середовища є навчальний план університету.

Протягом трьох останніх років суттєво змінилась та модернізувалась структура навчальних планів нашого вузу. У 2011/2012 навчальному році здійснювалась робота щодо вдосконалення та гармонізації рамкових показників навчальних планів, приведення їх до вимог Європейської кредитно-трансферної системи з метою спрямування на реальні сфери юридичної практики, індивідуальну траєкторію навчання студентів, прогнозовані освітні та професійні кваліфікації, що забезпечує перехід до нових навчальних планів як елементів університетської автономії. Починаючи з 2009 року до навчального плану включено:

освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»:

1. Вибіркові навчальні дисципліни за бажанням студента в обсязі 396 годин/11,0 кредитів.
2. Навчальні дисципліни ранньої спеціалізації залежно від специфіки інституту/факультету в обсязі 180 годин/5,0 кредитів.

У 2010 році до структури навчального плану бакалавріату включено дисципліни «Аграрне право», «Екологічне право» та «Основи права Європейського Союзу» як наскрізний модуль навча-

льної дисципліни «Міжнародне право».

У 2012 році при розробці навчальних планів бакалавріату суттєво збільшився перелік професійно-практичної підготовки за вільним вибором вищого навчального закладу, а саме:

1) для студентів факультету № 4 введена нова навчальна дисципліна спеціалізації «Організація роботи органів юстиції та Державної судової адміністрації» в обсязі 36 годин / 1,0 кредиту;

2) для студентів факультету № 9 введена нова навчальна дисципліна спеціалізації «Організація роботи пенітенціарної служби» в обсязі 36 годин / 1,0 кредиту;

3) у зв'язку зі створенням кафедри земельного права була збільшена загальна кількість годин з навчальних дисциплін «Земельне право» в обсязі 90 годин/2,5 кредити (було 72 години/ 2,0 кредити), «Екологічне право» в обсязі 162 години/4,5 кредити (було 144 години/4,0 кредити);

4) з навчальної дисципліни «Трудове право» виключено змістовий модуль навчальної дисциплін «Право соціального забезпечення», яка викладається як окрема навчальна дисципліна у магістратурі на факультетах № 2 та № 10.

освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»:

1. Для студентів факультету № 4 введено нову навчальну дисципліну спеціалізації: «Нормопроектувальна техніка та державна реєстрація нормативно-правових актів» в обсязі 54 годин/1,5 кредити.

2. Для студентів Інституту МВС у зв'язку з прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України назву навчальної дисципліни «Практикум з досудового провадження» змінено на «Досудове провадження щодо кримінальних правопорушень».

3. У зв'язку з прийняттям нового Кримінального процесуального кодексу України до навчальних планів усіх інститутів та факультетів включено навчальну дисципліну «Новий Кримінальний процесуальний кодекс України» в обсязі 54 години /1,5 кредити.

У минулому навчальному році зроблені певні кроки щодо розширення переліку спеціальностей підготовки фахівців. З 1 вересня 2012 року здійснено набір студентів на спеціальності «Інтелектуальна власність», «Судова експертиза» та «Міжнародне право». На основі галузевих стандартів з названих спеціальностей розроблені варіативні складові державних стандартів та навчальні плани.

Подальше розширення профілю університетської підготовки додатково потребує вивчення питання про доцільність відкриття інших спеціальностей, споріднених із правничими.

У зв'язку з упровадженням зазначених вище нових спеціальностей підготовки фахівців завершено розробку комплексу навчально-методичного забезпечення.

У 2011-2012 навчальному році оновлено навчально-методичні комплекси для належного організаційно-методичного супроводу реалізації навчального плану, забезпечення профільної освітньо-професійної підготовки студентів. Оптимізація НМК та методик викладання скерована на структурні, змістові та модульно-дидактичні аспекти створення НМК та методичного забезпечення викладання в цілому.

На рівні науково-методичної ради університету відпрацьовані технології управління кредитно-модульною системою. На всіх кафедрах упроваджено новий формат робочої навчальної програми як основного технологічного документа з гармонізації забезпечення навчального процесу.

У 2005–2009 роках напрацьовано певний досвід щодо розроблення електронних навчальних курсів у межах міжнародного проекту «Темпус-Гасіс» і активних процесів інформатизації університету та впровадження інформаційних технологій організації навчальної діяльності. Електронні навчальні курси містять у своїй структурі інформативну частину навчальної дисципліни, електронні навчальні ресурси, банки контрольних завдань, запитань тощо, а також мають електронні форуми, конференції, що дає можливість технологічно забезпечити інтерактивну реалізацію електронних навчальних курсів на практиці. Цей досвід є корисним і перспективним для започаткування в майбутньому елементів дистанційної освіти.

Протягом останніх п'яти років діяльність університету у сфері комп'ютеризації та інформатизації навчального процесу спрямовувалась на вирішення організаційно-технічних, методичних та дидактичних питань інформатизації, всебічної демократизації процесів використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у створенні, споживанні та загальнодоступності профільних інформаційних ресурсів, що відбивалося в рекомендаціях науково-методичної ради: «Тимчасові методичні рекомендації щодо створення електронних навчальних курсів» від 28.11.2007 р., «Щодо створення електронного навчального порталу для студентів заочної та вечірньої форм навчання, впровадження дистанційних методів навчання, використання ІР-технології та електронних засобів комунікацій» від 11.12.2008 р., «Про створення та запровадження в навчальний процес навчальних електронно-інформаційних комплек-

сів (НЕІК): досвід кафедр кримінального права № 1 та № 2» від 26.11.2009 р.

Для реалізації цього завдання вченою радою університету (протокол №12 від 30.06.2010 р.) затверджено План розробки електронних навчальних комплексів (ЕНК) на 2010-2012 роки, в якому визначено строки підготовки кафедрами матеріалів для ЕНК, науково-методичного та організаційного забезпечення їх розробки. У 2011/2012 навчальному році вже остаточно завершено розробку матеріалів для електронних навчальних комплексів. У даний час триває робота з формування й підготовки матеріалів до завантаження в учбову базу НЕІК на сервер Центру інформаційних технологій.

Електронний навчальний комплекс – новий навчальний продукт, який має специфічні структурно-функціональні характеристики, інтерактивні змістовні контенти та техніко-методологічні засоби (форми) функціонування.

Розробка електронних навчальних комплексів (ЕНК) ґрунтувалася на певних дидактичних та методичних засадах. Електронний навчальний комплекс будується за блоковою структурою: інформаційно-змістовний, контрольнo-комунікативний і корекційно-узгальнювальний.

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Підвищення кваліфікації викладачів – це нарощування компетенцій зі спеціальності, збільшення спектра знань, умінь і навичок, підвищення рівня науково-теоретичної і навчально-методичної кваліфікації викладачів університету, впровадження інноваційних технологій і сучасних технічних засобів у навчальний процес у рамках національної концепції безперервної освіти. Підвищення кваліфікації є найбільш поширеною і загальнообов'язковою формою післядипломної освіти.

Підвищення кваліфікації викладачів відповідно до вимог здійснюється не менше одного разу на п'ять років. У минулому навчальному році підвищили кваліфікацію 80 викладачів на профільних кафедрах різних університетів, у судах, прокуратурі Харківської області, Харківській обласній державній адміністрації, Державному архіві Харківської області та в інших установах.

Ефективно функціонує внутрішньовузівська система підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників та учбово-

допоміжного персоналу університету. Згідно з «Положенням про внутрішньовузівську систему підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників та учбово-допоміжного персоналу Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» розроблено план внутрішньовузівського підвищення кваліфікації, який передбачає наступні форми: методологічні семінари з проблем вищої юридичної освіти, міжкафедральні семінари, кафедральні методичні семінари, школу педагогічної майстерності, семінари для завідувачів лабораторій та лаборантів кафедр.

Методологічні семінари з проблем вищої юридичної освіти були присвячені обговоренню проблем, зазначених у рекомендації науково-методичної ради. Це стосувалося як Болонського процесу, сучасних проблем юридичної освіти, так і вищої юридичної освіти як соціального інституту, а також проблеми електронного навчання.

Міжкафедральні та кафедральні методичні семінари були проведені згідно з планом роботи кафедр.

У рамках внутрішньовузівської програми підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників та учбово-допоміжного персоналу університету у вересні 2006 року започаткована «Школа професійної майстерності». Робота школи передбачає дев'ять тем занять і підсумковий «круглий стіл». За результатами виконання плану роботи «Школи професійної майстерності» за 7 років більше 450 молодих викладачів отримали свідоцтво встановленого зразка Інституту підвищення кваліфікації Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» та опублікували свої науково-методичні нароби.

Інститут підвищення кваліфікації систематично проводить науково-практичні конференції. У вересні 2007 року відбулася I науково-практична конференція «Школи професійної майстерності» «Навчальний процес у контексті модернізації вищої освіти», у 2008 – II науково-практична конференція «Актуальні проблеми вдосконалення навчального процесу», у 2009 – III науково-практична конференція «Навчальний процес: проблеми теорії та практики», за результатами яких видано три збірки тез доповідей та повідомлень. Також планується проведення IV науково-практичної конференції «Проблеми модернізації вищої освіти при впровадженні Болонського процесу». На 2012–2013 навчальний рік заплановано навчання чотирьох сформованих груп «Школи професійної майстерності» кількістю приблизно по 15 осіб за такими навчальними програмами:

«Проблеми теорії та педагогіки вищої школи» для викладацького складу Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», педагогічний стаж якого складає менш ніж 10 років, та «Актуальні проблеми вищої юридичної освіти» – для викладачів, педагогічний стаж яких сягає більше 10 років.

Зазначимо, що Інститут підвищення кваліфікації юридичних кадрів як структурний підрозділ університету, створений у 2002 р., функціонує достатньо ефективно.

Основними завданнями інституту є підвищення кваліфікації фахівців із вищою юридичною освітою, які працюють у ВНЗ різних рівнів акредитації та в юридичних установах, підприємствах, організаціях; надання методично-консультаційної допомоги вищим навчальним закладам та юридичним установам з питань підвищення кваліфікації, а також програмно-методичної допомоги підприємствам, установам і організаціям.

Відповідно до ліцензії в інституті підвищують кваліфікацію працівники наступних категорій: державні та приватні нотаріуси; викладачі вищих юридичних навчальних закладів України (I-IV рівнів акредитації); трудові арбітри та незалежні посередники Національної служби посередництва та примирення за відповідною освітньо-професійною програмою; працівники юридичних підрозділів та юрисконсульти підприємств залізничного транспорту «Укрзалізниця»; юристи банківської системи Харківської області; працівники виконавчих органів та депутати Харківської обласної та міської ради; працівники Пенсійного фонду України. Крім того, передбачається підвищення кваліфікації і за програмами короткострокових семінарів (12 год, очна форма) для викладачів.

У 2008 році прийнято рішення про відкриття підготовки з поглибленого вивчення іноземної мови на базі Інституту підвищення кваліфікації та започатковані навчальні заняття з поглибленого вивчення іноземної мови за РВМ (B₂) серед студентів 2-го та 3-го курсів університету. Підготовку з поглибленого вивчення іноземної мови пройшли два потоки загальною кількістю 89 осіб.

На базі Інституту підвищення кваліфікації університету впродовж 2008/2009, 2009/2010 років відбувалося навчання чотирьох сформованих груп загальною кількістю 90 осіб – студентів п'ятого курсу Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», що мають диплом бакалавра права, по програмі за спеціалізацією «Торгівля цінними паперами», по закінченню якого вони отримали свідоцтва встановленого зразка.

Ця діяльність буде продовжена, оскільки університет пролонгував договір з Національною комісією по цінних паперах та фондового ринку щодо навчання груп із числа студентів п'ятого курсу університету.

Стажування викладачів вищих навчальних закладів усіх рівнів акредитації здійснюється за індивідуальними планами в межах відповідних циклів або окремих навчальних дисциплін на кафедрах університету.

Слухачам Інституту підвищення кваліфікації надається можливість користуватися науковою бібліотекою університету та електронною базою даних.

Кількість випущених слухачів за роки існування Інституту підвищення кваліфікації складає більше ніж 2 500 осіб.

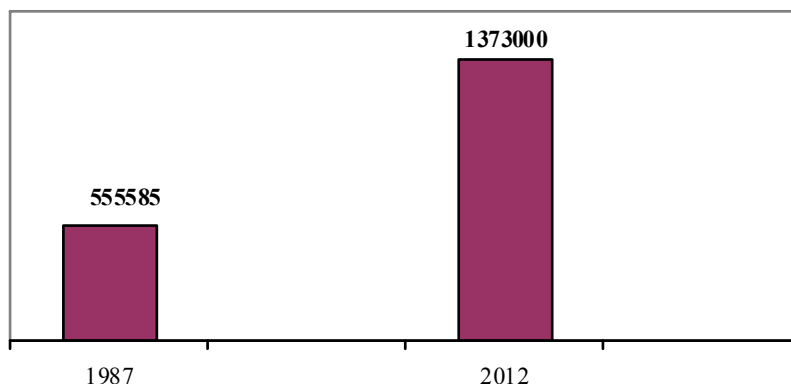
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Важливим інформаційно-освітнім осередком університетської інфраструктури є наукова бібліотека. Від її ресурсного потенціалу залежить ефективність інформаційного забезпечення навчальної та наукової діяльності вузу. Аналіз роботи бібліотеки за минулі 25 років свідчить про важливий етап, що настав у її діяльності: йде активне й ефективно впровадження інновацій і комп'ютерних технологій. Зміцнення ресурсно-інформаційного потенціалу бібліотеки за 25 років є очевидним, що підтверджується зростанням усіх показників більш ніж у 2,5 рази.

Відбулося збільшення фондів на 810 тисяч одиниць зберігання; кількість читачів, що обслуговує бібліотека, зростає майже на 16 тисяч 800 осіб; відвідування студентами читальних залів – на 405 тисяч, кількість консультацій і бібліографічних довідок, що отримали читачі, збільшилася майже на 45 тисяч.

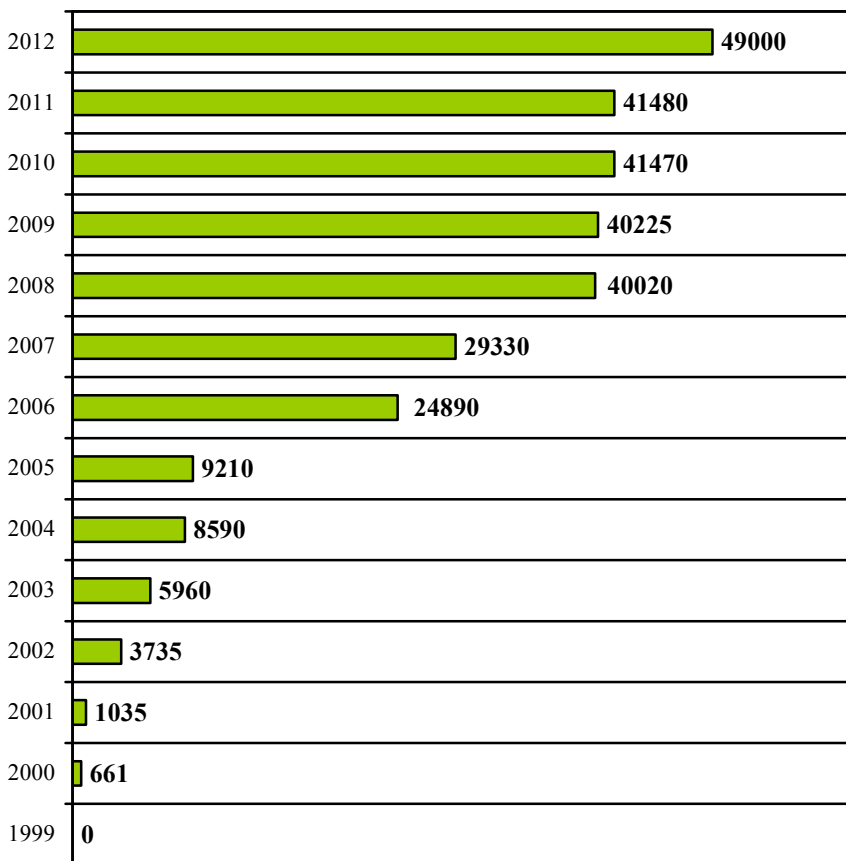
Із року в рік розширюється коло джерел поповнення фондів україномовними та російськомовними науковими і навчальними виданнями. Щорічні надходження до книжкових фондів складають у середньому 25 тисяч примірників. Пік зростання припадає на 2002 рік (116 тисяч примірників.). Більш активним і постійним став книгообмін з Національною бібліотекою України ім. В. І. Вернадського, Харківською державною науковою бібліотекою ім. В. Г. Короленка, профільними вищими навчальними закладами України і Росії.

Доброю традицією стало проведення акцій дарування книг викладачами нашого університету. Меценатство і благодійництво в питаннях формування книжкових фондів є ефективним засобом їх поповнення. Слід також посилювати комплектування фондів літературою іноземними мовами та рідкісними виданнями, на жаль, цей процес носить поки що епізодичний характер.

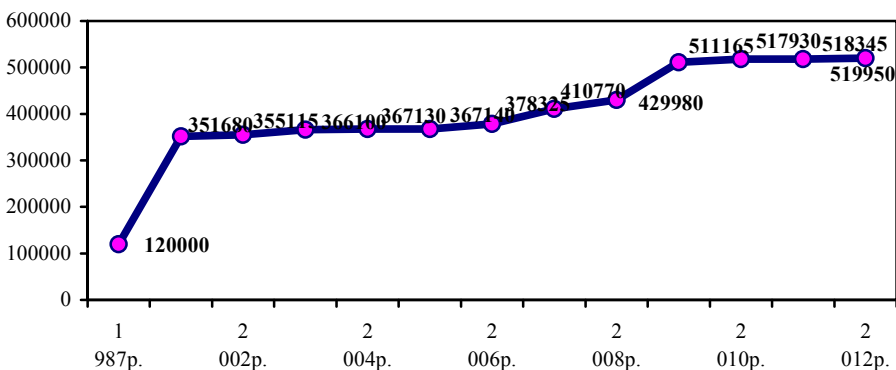
Динаміка росту ресурсів бібліотеки за 25 років

Уже 13 років поспіль бібліотека активно впроваджує комп'ютерні технології у сфері діяльності з комплектування, обліку, обслуговування, надання інформаційних послуг. Використання автоматизованих інформаційних систем є основою підвищення рівня та якості бібліотечного забезпечення наукових і навчальних завдань університету. Карткові каталоги остаточно замінено на електронний каталог, який стовідсотково відбиває наявні книжкові фонди бібліотеки, його зміст і наповненість задовольняють потреби студентів і викладачів в оперативному отриманні необхідної інформації.

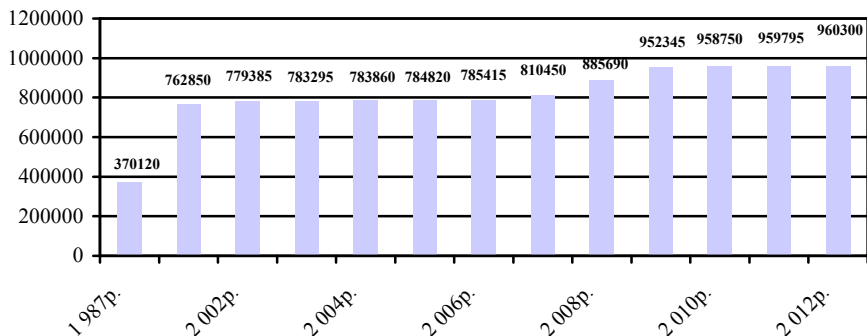

Інформаційне обслуговування в автоматизованому режимі

Постійно збільшується кількість звернень викладачів, студентів, аспірантів до електронних ресурсів. Так, у середньому за навчальний рік на сервері бібліотеки зафіксовано понад 95 тисяч звернень з різних комп'ютерів у локальній мережі університету, з фондів бібліотеки в навчальних і наукових цілях щорічно затребується читачами понад 960 тисяч примірників книг і журналів. Як відомо, ще 5 років тому ми не мали і третини такої активності студентів.

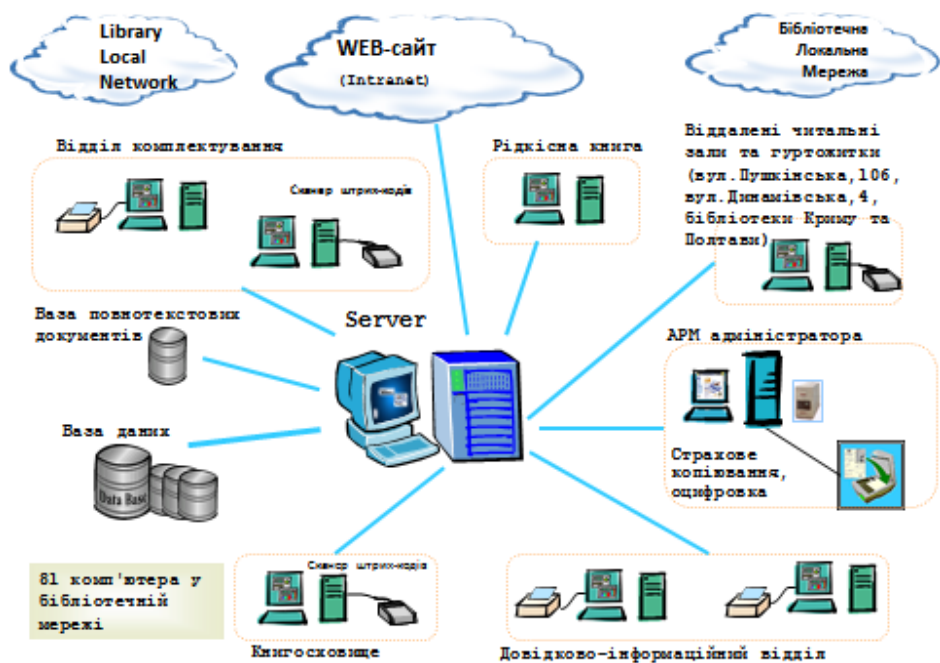

Відвідування читачами бібліотеки (1987-2012)

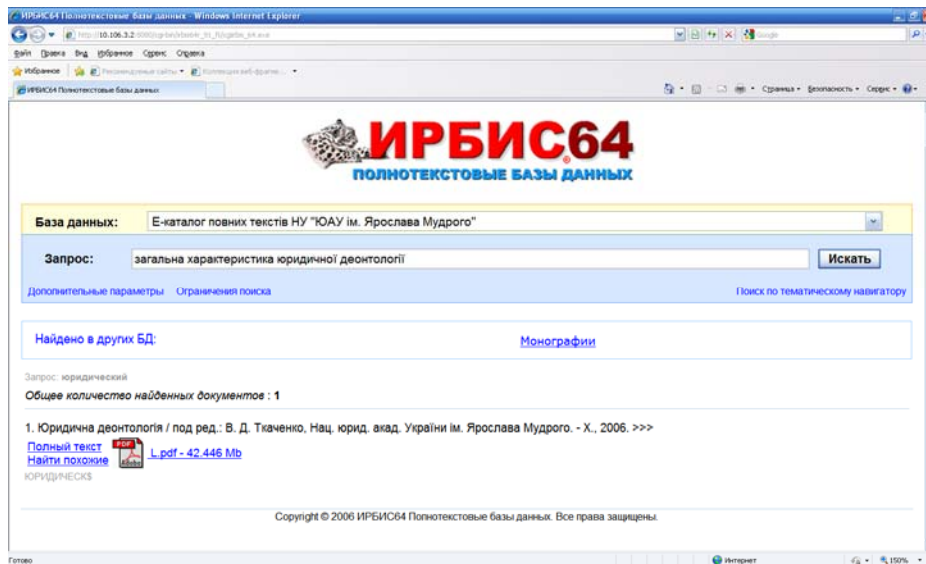
Динаміка росту книговидачі за 25 років (1987-2012)

Розширюється структура Автоматизованого бібліотечного комплексу університету. Цього року до локальної мережі підключено бібліотеки Кримського юридичного інституту, Полтавського юридичного інституту та бібліотеку рідкісних книг. Проведено навчання бібліотекарів цих інститутів роботі у програмі ИРБИС. Протягом двох років планується повне переведення в автоматизований режим обслуговування студентів і викладачів на основі ідентифікаційного пластикового квитка і введення платних послуг на користування окремою частиною електронних ресурсів.

***Структури автоматизованого
бібліотечного комплексу
(1987-2012)***

Завершується робота з розробки структури і змісту нового бібліотечного веб-сайта та його фактичного наповнення. Він побудований за допомогою програмного засобу «Система автоматизації бібліотек ИРБИС.64», має привабливий інтерфейс та зручну інформаційно-пошукову систему. Відпрацьована можливість відкриття з нового навчального року інформаційних ресурсів і власне бібліотеки в інформаційному світовому просторі, що забезпечить доступ до електронного каталогу та частково повнотекстових ресурсів в Інтернеті.

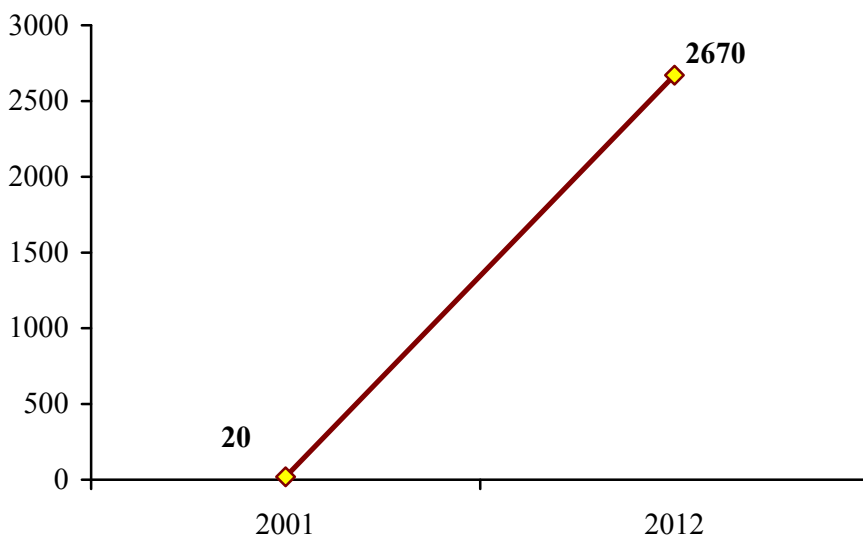

Е-каталог повних текстів НУ «ЮАУ ім. Ярослава Мудрого»

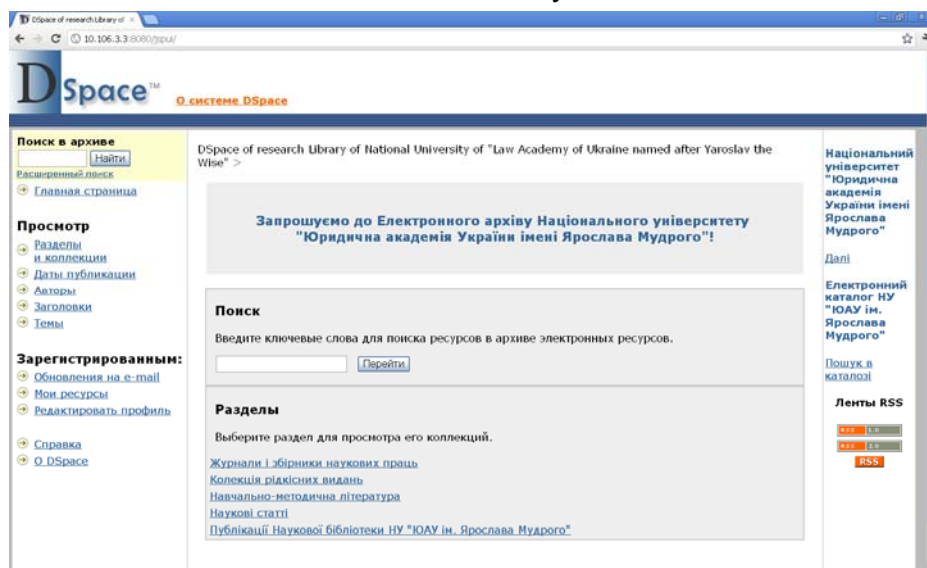
Одним із стратегічних завдань розвитку бібліотеки є подальше формування електронного фонду як сучасного інформаційного освітнього середовища вищого навчального закладу. У цьому напрямі вже зараз створено електронний архів праць учених вузу шляхом сканування книг і журналів, отримання електронних копій від видавництва «Право» та редакційно-видавничого відділу університету (біля 3-х тисяч повнотекстових документів). Бібліотека університету постійно шукає шляхи збільшення обсягів електронних ресурсів. Нещодавно розпочато роботу з входження до інноваційного проекту «Електронна бібліотека України: створення центрів знань в університетах». Формується науковий електронний архів (університетський репозитарій), передплачено ліцензовані інформаційні продукти: Правова система «Мега-НАУ», електронні журнали «Вестник Московского государственного университета», «Евразийский юридический журнал», «Российский ежегодник сравнительного права», база даних підручників видавництва «Центр навчальної літератури». Регулярно бібліотека організує тестовий доступ до електронних світових ресурсів, електронних бібліотек і баз даних. Продовжується робота над переведенням актуального наукового фонду і періодики в електронний вигляд. Разом із кафедрами створюються проблемно-орієнтовані предметні банки знань, які містять повні тексти підручників, навчально-методичних посібни-

ків, кодексів, монографій, наукових статей, матеріалів судової практики. Ресурс використовується в локальній мережі університету.

Повнотекстові документи

Електронний архів університету на сайті наукової бібліотеки

Слід наголосити на результатах аналітичної та науково-бібліографічної діяльності бібліотеки. Щорічно випикується більше

500 примірників наукових збірників і журналів, що становить майже 30 тисяч записів до електронних каталогів. Підготовлено майже 50 тисяч тематичних, фактографічних, адресних, уточнюючих довідок. Визначено більше 500 індексів універсальної десяткової та бібліотечно-бібліографічної класифікацій на наукові праці. У новому навчальному році на сайті бібліотеки запрацює віртуальна довідкова служба, яка виконуватиме всі типи запитів в on-line режимі. Розвивається науково-видавнича діяльність бібліотеки. За період з 2000 року бібліотечними фахівцями захищено три дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук, видано дві монографії, опубліковано 78 статей. За запитом багатьох кафедр підготовлено до друку бібліографічний посібник «Періодичні видання у фондах наукової бібліотеки Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого” 1812-2012 рр.».

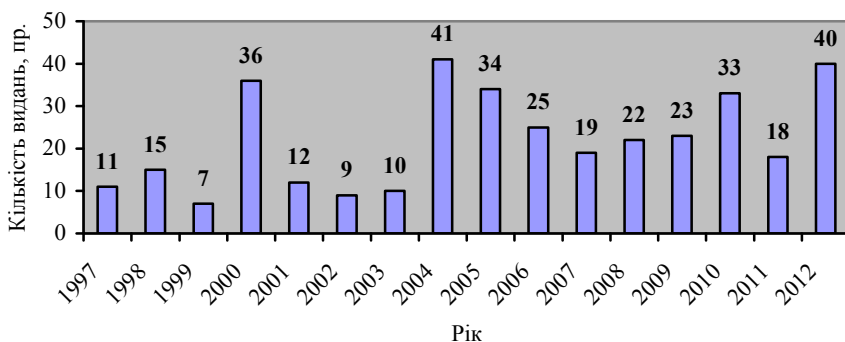
Сьогодні наукова бібліотека університету є ресурсним центром і майданчиком для проведення культурно-просвітницьких заходів, цікавих зустрічей, організації книжкових експозицій, виставок, що сприяють культурному і духовному збагаченню студентської молоді.

Створено Бібліотечну раду Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», яка на колегіальних засадах спрямовуватиме роботу на ефективну участь бібліотеки в інформаційно-ресурсному забезпеченні навчальної, наукової, методичної, виховної діяльності університету.

ВИДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

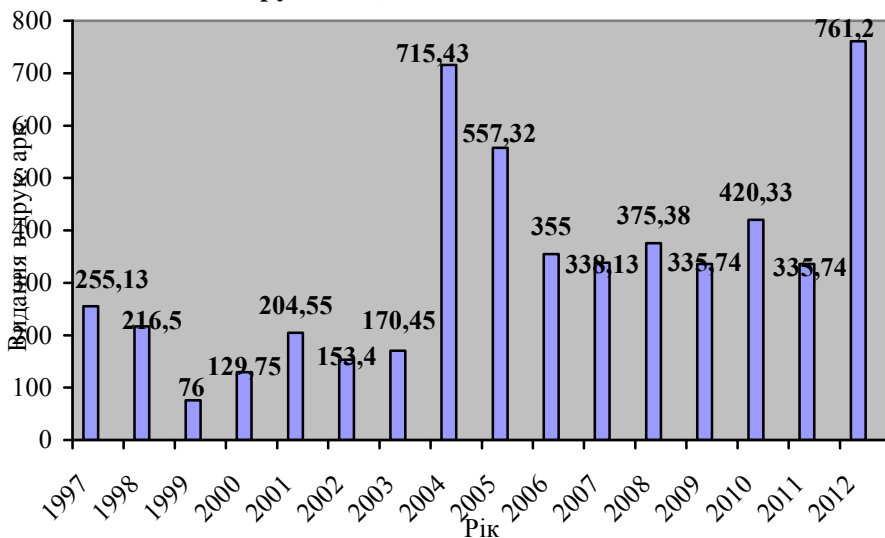
У забезпеченні навчального процесу важливу роль відіграє видавнича діяльність. Так, у 2011/2012 навчальному році підготовлено і видано 40 найменувань, із них 17 підручників та 23 навчальних посібники обсягом 761,2 друкованих аркушів. Для порівняння – в 1997 році їх було лише 11 обсягом 255,13 друкованих аркушів; а у 2007-му – вже 19 обсягом 338,13 друкованих аркушів.

Підручники, навчальні посібники

Динаміка очевидна. Зростає кількість не тільки фундаментальних, ґрунтовних видань (підручників), а й методично-довідкової літератури. Із року в рік активізується видання і перевидання. Пік прийшовся на 200-річний ювілей нашого навчального закладу, тобто на 2004 рік (41 видання обсягом 715,43 друк. арк.). Навіть порівняно з 2000, 2005, 2010 роками, коли видавалися 33-36 найменувань обсягом понад 400 друк. арк., показник за 2011/2012 навчальний рік вищий і досяг рівня 2004 року.

Підручники, навчальні посібники

Однак слід констатувати збільшення обсягу виданої літератури: 2004 – 715,43 друк. арк., 2011/2012 – 761,2 друк. арк. За цей рік із грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України видано 23 найменування в обсязі 509,55 друк. арк., а саме:

1. English for Lawyers : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В. П. Сімонок (20,25 друк. арк.).
2. Провадження у справах про адміністративні правопорушення: навч. посіб. – [3-є вид.] / В. В. Богуцький (12,5 друк. арк.).
3. Буква закону The letter of the law: навч. посіб. з англ. мови / за ред.: Л. М. Черноватого, І. П. Липко. (16,43 друк. арк.).
4. Кримінальний процес України (в схемах і таблицях) : навч. посіб. / В. В. Вапнярчук (9,18 друк. арк.).
5. Судова бухгалтерія: підруч. / В. М. Глібко (9,1 друк. арк.).
6. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні : підруч. / за ред.: С. Г. Серьогіної (22,5 друк. арк.).
7. Історія держави і права зарубіжних країн : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за ред.: Л. М. Маймескулова (30,3 друк. арк.).
8. Нотаріат в Україні : підруч. / В. В. Комаров (12,0 друк. арк.).
9. Курс цивільного процесу: підруч. / В. В. Комаров, В. А. Бігун, В. В. Баранкова та ін.; за ред. В. В. Комарова (78 друк. арк.).
10. Кримінально-виконавче право: підруч. / за ред.: В. В. Голіни, А. Х. Степанюка (16,7 друк. арк.).
11. Міжнародне приватне право: підруч. для студ. юрид. вищ. навч. закл. / за ред.: В. П. Жушмана, І. А. Шуміло (20,0 друк. арк.).
12. Організація судових та правоохоронних органів : підруч. / за ред.: І. Є. Марочкіна, Н. В. Сібільова (11,75 друк. арк.).
13. Цивільне право: підруч.: у 2 т.Т. 1 / за ред.: В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького (37,63 друк. арк.)
14. Цивільне право: підруч.: у 2 т.Т. 2 / за ред.: В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатеевої, В. Л. Яроцького (48,1 друк. арк.).
15. Сімейне право : підруч. / за ред.: В. І. Борисової, І. В. Жилінкової (10,06 друк. арк.).
16. Трудове право: підруч. / за ред.: В. В. Жернакова (15,5 друк. арк.).
17. Адміністративне право України: академічний курс: [у 2 т. – Т. 2: Особлива частина] / за ред. В.Б. Аверьянова (16 друк. арк.).
18. Кримінологія. Загальна і Особлива частини: підруч. для

вузів / за заг. ред. В. В. Голіни (14 друк. арк.).

19. Екологічне право України: підруч. / за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги. (16,5 друк. арк.).

20. Соціологія: підруч. / М.П. Требін, В.Д. Воднік, Г.П. Климова та ін. (14 друк. арк.).

21. Квіткін П.В., Горлач М.І. Мануйлов Є.М. та ін. Філософія.: підруч. – [2-ге вид. доповн. та переробл.], (25 друк. арк.).

22. Данильян О.Г. Філософія: підруч. (12 друк. арк.).

Також видано такі посібники і підручники:

1. Конституційна юрисдикція : підруч. / за ред. Ю. Г. Барабаша, А. О. Селіванова (10,5 друк. арк.).

2. Порівняльне правознавство: підруч. / С.П. Погребняк, Д.В. Лук'янов, І.О. Биля - Сабадаш та ін. (11,3 друк. арк.).

3. Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка, етика, естетика): підруч. / М.І. Горлач, Є.М. Мануйлов, О.Ю. Панфілов. – [2-е вид. переробл. та доповн.](6,0 друк. арк.).

4. Порівняльне правознавство: підруч. / за ред. О. В. Петришина (14,7 друк. арк.).

5. Кучерявенко М.П., Лукашев О.А., Россіхіна Г.В., Перепелиця М.О. Фінансове право України: навч. посіб. (11,6 друк. арк.).

6. Кучерявенко М.П., Дмитрик О.О., Лукашев О.А., Россіхіна Г.В., Перепелиця М.О. Податкове право України: навч. посіб. (14,1 друк. арк.).

7. Настілька книга слідчого: наук.-практ. посіб. / В. Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель (та ін.). – [3-тє вид. переробл. та доповн.] (59,8 друк. арк.).

8. Застосування та оскарження запобіжного заходу у вигляді взяття під варту в досудовому провадженні у кримінальних справах: навч.-практ. посіб. (5,41 друк. арк.).

9. Шевченко Л.С., Дарнопих Г.Ю., Роздайбіда О.В., Лизогуб В.А. Основи економічної теорії: навч. посіб. (2,6 друк. арк.).

10. Гриценко Е.А., Ефименко И.А. Рынок недвижимости Украины: закономерности и институты функционирования: учеб. пос. (5,0 друк. арк.).

11. Лукашев О.А. Податкові спори: виникнення, природа, засоби врегулювання: навч. посіб. / за заг. ред. С.В. Буряка (4 друк. арк.).

12. Христова Г.О. Михайленко І.В. Права дитини та механізми її захисту за міжнародним і національним правом:навч.-метод.

посіб. (3,5 друк. арк.).

13. Христова Г. Освітній курс. Розгляд судами справ, по'язаних з насильством в сім'ї: метод. посіб. (4 друк. арк.).

14. Тертишніков В. І. Основи цивільного судочинства: навч. практ. посіб. – [вид. 3-тє допов. та переробл.] (16,24 друк. арк.).

15. Васильєв С. В. Гражданское судопроизводство постсоветских государств (сравнительный анализ): учеб. пособие (26,5 друк. арк.).

16. Шадура Д. М., Менів О. І. Сувора практика застосування цивільного процесуального кодексу України (2006-2010 рр.): практ. посіб. (20,75 друк. арк.).

17. Демиденко Г. Г. Історія вчень про право і державу (46,0 друк. арк.).

18. Теорія держави та права: навч. посіб. – вид. 2-ге переробл. (14,25 друк. арк.).

Ведеться активна робота щодо перевидання навчально-методичних посібників, програм усіх дисциплін. Усього підготовлено 127 найменувань обсягом понад 354,01 друкованих аркушів.

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ

Важливою складовою функціонування нашого університету завжди була і продовжує залишатися науково-дослідницька діяльність. Її ключова ідея – без запровадження в навчальний процес новітніх наукових досягнень забезпечити якісну підготовку сучасних фахівців неможливо. Є очевидним і незаперечним, що для набуття студентом сучасного рівня правничих знань необхідно, щоб викладач університету сам був озброєний найновішими науковими здобутками, виконував функцію не лише педагога, а й ученого-дослідника.

За останні десятиліття наука університету зробила значні кроки на шляху подальшого розвитку фундаментальних і пошукових (прикладних) досліджень з пріоритетних напрямків у галузі державотворення і правотворення, прав людини та проблем організації і функціонування органів державної влади й місцевого самоврядування, проблем оптимізації правового регулювання цивільних, господарських, екологічних, трудових та міжнародних відносин, запобігання злочинності, вдосконалення організації та діяльності суду і правоохоронних органів тощо. Суттєвим стало співробітниц-

тво вчених університету з академічними та галузевими науковими установами України, вищими навчальними закладами Російської Федерації, Білорусі, Вірменії, Молдови, участь у виконанні міжнародних науково-технічних програм спільно з провідними науково-освітніми закладами країн Європи. Значними є досягнення у сфері використання наукового потенціалу університету для вирішення наукових та науково-технічних проблем розвитку економіки та інфраструктури нашої держави.

ПЛАНУВАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ

У 2011–2012 навчальному році науково-дослідницька робота з фундаментальних проблем юридичних і суспільних наук здійснювалася професорсько-викладацьким складом кафедр, співробітниками Науково-дослідного інституту правознавства та Науково-дослідницького сектора відповідно до Положення про науково-дослідницьку роботу університету та плану НДР на 2011-2015 роки за 17-ма цільовими програмами, які пройшли відповідну державну реєстрацію в УкрІНТЕІ:

1. Актуальні питання державотворення в Україні та зарубіжних країнах на різних етапах їх історії, № 0111u000970 (кафедра історії держави і права України і зарубіжних країн).

2. Теоретичні проблеми розвитку державотворчих процесів та правової системи України, № 0111u000969 (кафедри теорії держави та права, логіки).

3. Конституційно-правові проблеми забезпечення верховенства права у функціонуванні механізму публічної влади в Україні, № 0111u000966 (кафедри конституційного права України, державного будівництва, адміністративного права).

4. Проблеми правового забезпечення справляння податків та зборів в Україні, № 0111u000965 (кафедра фінансового права).

5. Соціолого-правові та політологічні аспекти дослідження соціальної реальності, № 0111u000964 (кафедра соціології та політології).

6. Філософські та філософсько-правові проблеми духовного життя суспільства та формування правової культури особистості, №0111u000968 (кафедра філософії).

7. Культурологічні, морально-правові та естетико-художні проблеми духовного буття, № 0111u000967 (кафедра культурології).

8. Проблеми вдосконалення правового регулювання особистих немайнових та майнових відносин в Україні, № 0111u000963 (кафедри цивільного права № 1, цивільного права № 2).

9. Правове забезпечення реалізації політики держави на пріоритетних напрямках економічного розвитку та у сфері екологічної безпеки, № 0111u000962 (кафедри господарського права, земельного та аграрного права, екологічного права).

10. Соціально-економічна модернізація України та формування інноваційної моделі розвитку, №0111u000961 (кафедра економічної теорії).

11. Проблеми вдосконалення правового регулювання відносин у сфері праці та соціального захисту, № 0111u000960 (кафедра трудового права).

12. Теоретичні проблеми ефективності кримінального законодавства України та практики його застосування, № 0111u000959 (кафедри кримінального права № 1, кримінального права № 2).

13. Теоретичні і прикладні проблеми запобігання злочинності та реформування Державної кримінально-виконавчої служби в Україні, № 0111u000958 (кафедра кримінології та кримінально-виконавчого права).

14. Судова влада: проблеми організації та діяльності, № 0111u000957 (кафедри цивільного процесу, кримінального процесу, організації судових та правоохоронних органів).

15. Проблеми криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції, № 0111u000956 (кафедра криміналістики).

16. Дослідження проблем захисту, ефективного кодування представлення цифрових даних на основі інтегративних методів правової інформатики, №0111u000955 (кафедра інформатики).

17. Теоретичні та практичні проблеми сучасного міжнародного права та іноземного конституційного права, № 0111u000954 (кафедра міжнародного права).

На підставі багаторічного досвіду виконання наукових досліджень в університеті склалися й функціонують авторитетні наукові школи в галузі юридичних наук з проблем: теорії та історії держави і права (доктори наук, професори: В. Д. Гончаренко, О. Р. Дашковська, Г. Г. Демиденко, В. М. Єрмолаєв, В. І. Лозо, О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. О. Рум'янцев); конституційного й державного будівництва, фінансового, адміністративного та міжнародного права (доктори наук, професори: Є. О. Алісов, Ю. Г. Барабаш,

Ю. П. Битяк, М. В. Буроменський, В. М. Гарашук, О. О. Дмитрик, В. П. Колісник, М. П. Кучерявенко, О. А. Лукашов, П. М. Любченко, Н. П. Матюхіна, В. Я. Настюк, М. М. Тищенко); цивільного, господарського, цивільно-процесуального і трудового права (доктори наук, професори: Ю. Є. Атаманова, В. І. Борисова, К. В. Гусаров, П. І. Жигалкін, І. В. Жилінкова, В. В. Комаров, В. С. Мілаш, В. М. Пашков, С. М. Прилипка, І. В. Спасибо-Фатєєва, В. І. Тертишніков, В. Л. Яроцький, О. М. Ярошенко); екологічного, аграрного і земельного права (доктори наук, професори: А. П. Гетьман, В. П. Жушман, А. М. Статівка, Ю. В. Уркевич, М. В. Шульга); кримінального права (доктори наук, професори: Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, Н. О. Гуторова, Л. М. Кривоченко, В. А. Ломако, М. І. Панов, В. Я. Тацій, В. П. Тихий, В. І. Тютюгін); кримінології та кримінально-виконавчого права (доктори наук, професори: В. В. Голина, Б. М. Головкін, А. Х. Степанюк, О. Ю. Шостко), кримінально-процесуального права, організації судових та правоохоронних органів, криміналістики та інформатики (доктори наук, професори: Ю. М. Грошевий, В. А. Журавель, В. С. Зеленецький, В. Г. Іванов, О. В. Капліна, П. М. Каркач, В. О. Коновалова, І. Є. Марочкін, Л. М. Москвич, І. В. Назаров, В. Ю. Шепітько, О. Г. Шило), а також з філософії права (доктори наук, професори: О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, Ю. Ю. Калиновський, В. О. Лозовой, С. І. Максимов, Є. М. Мануйлов, С. В. Шефель). Створені наукові школи в галузі суспільних наук: соціології (доктори наук, професори: Л. М. Герасіна, Г. П. Клімова, Н. П. Осипова, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук, М. П. Требін, О. В. Сердюк), економіки (доктори наук: О. А. Гриценко, Т. М. Камінська, С. М. Макуха, О. С. Марченко, Л. С. Шевченко), логіки (доктори наук, професори: В. Д. Титов, О. М. Юркевич).

ЗАКОНОТВОРЧА ТА ЕКСПЕРТНА РОБОТА

За дорученням Верховної Ради України, її комітетів та Міністерства юстиції України опрацьовано понад 40 законопроектів, серед них: Кримінальний процесуальний кодекс України, проекти законів «Про адвокатуру і адвокатську діяльність», «Про виконавче провадження», «Про вищу освіту», «Про гарантії держави щодо виконання рішень суду», «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні», «Про доктрину національної безпеки в Україні», «Про контррозвідувальний режим в Україні», «Про наукову і нау-

ково-технічну діяльність», «Про нормативно-правові акти», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», «Про ринок землі», «Про управлінські послуги» та ін. Можна сміливо сказати, що фактично жоден законопроект, який направляє на розгляд Верховної Ради України, не надходить туди без вивчення та надання висновку науковцями університету протягом 25 років, а особливо після проголошення Україною незалежності.

Вчені університету беруть участь у законотворчій діяльності. Активною була наша робота у підготовці протягом 1994-1995 років проекту прийнятої у 1996 році Конституції України, Кримінального, Кримінально-процесуального кодексів України та багатьох інших законопроектів, підготовці коментарів до них.

Розпочинаючи з прийняття у 1996 році Основного Закону професорсько-викладацьким складом нашого вузу кожного року опрацьовується 50-60 законопроектів. Сумарно за 25 років це десь близько 1300 проектів законів.

Налагоджено співробітництво університету з окремими міністерствами й відомствами у сфері нормотворчої діяльності шляхом надання допомоги в підготовці проектів нормативних актів, проведення експертиз підготовлених проектів, наукових консультацій по відповідних законопроектах. Науковці нашого вузу підтримують тісний зв'язок з органами місцевої виконавчої влади та органами місцевого самоврядування низки регіонів України, надають наукові консультації та експертні висновки щодо підготовлених ними правових документів.

У 2011/12 навчальному році вивчено й відрецензовано з формуванням зауважень і пропозицій 12 проектів постанов Пленуму Верховного Суду України і Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Зроблено 52 експертних висновки на запити Конституційного Суду України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського суду України, Вищого адміністративного суду України. Проведено 32 узагальнення судової та слідчої практики, за результатами яких судовим, правоохоронним і правозастосовним органам надіслано відповідні доповідні записки та звіти.

Науковці університету активно співпрацюють із центральними правозастосовними й судовими органами України: 10 з них – члени Науково-консультативної ради Верховного Суду України; 6 – консультанти Науково-консультативної ради Вищого адміністрати-

вного суду України; 11 – наукові консультанти Науково-консультативної ради Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ; 4 – консультанти Науково-консультативної ради Вищого господарського суду України; 3 – члени Науково-методичної ради при Генеральній прокуратурі України. Професори і доценти нашого вузу є членами Науково-консультативних рад Міністерства юстиції України, Міністерства внутрішніх справ України та ін.

Науковці постійно брали участь в обговоренні та роз'ясненні чинного законодавства та практики його застосування на місцевому телебаченні й радіомовленні, у друкованих засобах масової інформації.

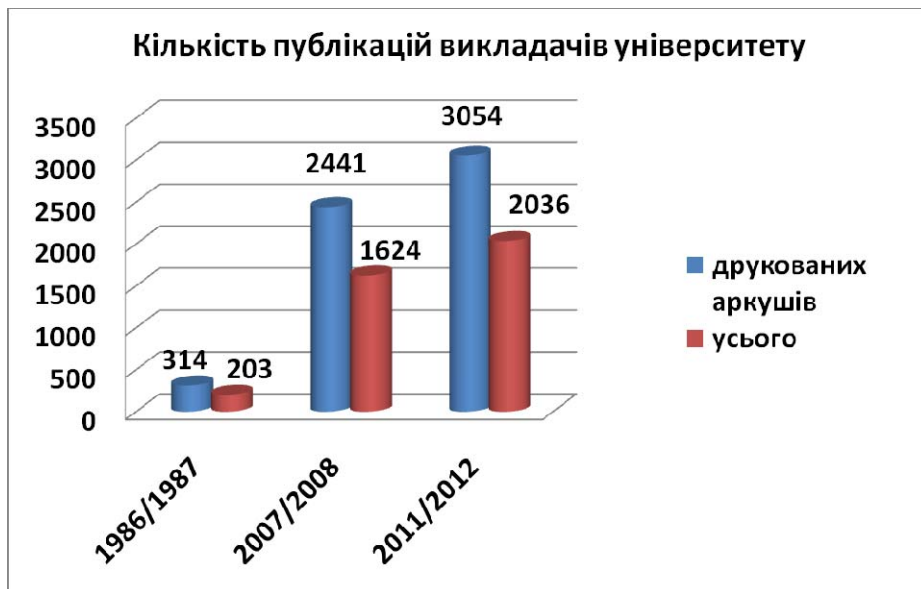
Професорсько-викладацький склад університету підтримує постійні зв'язки з місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування, підприємствами, організаціями й установами шляхом надання наукових консультацій, роз'яснень чинного законодавства. У 2011 році надано понад 300 консультацій.

ВИДАВНИЧА ТА ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У вузі відбувається постійне зростання видавничої та інформаційної діяльності. Лише у 2011/2012 навчальному році науково-педагогічними працівниками університету видано 2036 найменувань літератури загальним обсягом 3054 друкованих аркушів (1986/87 навчальний рік – відповідно 203 та 314 друкованих аркуші; 2007/08 навчальний рік – відповідно 1624 та 2441 друкований аркуш), із них 64 найменування монографій (1986/87 навчальний рік – 9; 2007/08 навчальний рік – 44) загальним обсягом 1033 друкованих аркуші (1986/87 навчальний рік – 89 друкованих аркушів; 2007/08 навчальний рік – 622 друкованих аркуші.).

У 2011/12 навчальному році опубліковано 1136 наукових статей (1986/87 навчальному році – 147; 2007/08 навчальному році – 964), з них 87 – за кордоном, загальним обсягом 676 друкованих аркушів. У звітному році редакцією збірника «Проблеми законності» відредаговано 5 випусків наукових статей (113-117) загальним обсягом 134,5 друкованих аркушів (3 випуски (115-117) збірників опубліковані українською та російською мовами з анотацією англійською мовою). У цих збірниках надруковані 160 статей, написаних 167 авторами. Крім того, у 2011 році започатковане електронне

фахове видання «Теорія і практика правознавства». У першому номері опубліковано 39 статей, підготовлених 44 авторами (загальний обсяг – 20,4 друкованих аркушів).

Науковці університету тісно співпрацюють з провідними юридичними установами України, країн СНД, Європи та світу. Ка-

федрою конституційного права нашого вузу разом із Московською державною юридичною академією ім. О. О. Кутафіна: у 2011 р. заснований та вийшов перший номер збірника наукових праць «Конституционное развитие России и Украины», який видається двома мовами.

Фахівцями кафедри фінансового права разом із науковцями провідних вищих навчальних закладів України та Російської Федерації видане монографічне дослідження «Очерки финансово-правовой науки современности» (двома мовами). Серед авторів – представники Московської державної юридичної академії імені О. О. Кутафіна, Саратовського державного соціально-економічного університету, Уральської державної юридичної академії, Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Московського державного університету імені М. В. Ломоносова, Санкт-Петербурзького державного університету, Українського науково-технічного університету імені Ю. Бугая, Саратовської державної юридичної академії, Ростовського державного економічного університету, Київського міжнародного університету, Всеросійської державної податкової академії, Московського державного інституту міжнародних відносин.

Кафедри цивільного права № 1 та № 2 ініціювали наукове періодичне видання «Харківська цивілістична школа: у душі традицій». Перший том цього видання присвячений загальним проблемам цивільного права, до якого, до речі, включені статті фундаторів цивільного права юридичного факультету Харківського імператорського університету. У березні 2012 року вийшов II том – «Харківська цивілістична школа: право власності».

Здана до друку монографія «Договір як універсальна правова конструкція», у підготовці якої взяли участь науковці різних кафедр університету (цивільного, господарського, адміністративного, трудового, конституційного, міжнародного, екологічного, аграрного та земельного права).

Готується до видання третій том «Харківська цивілістична школа: у душі традицій», який присвячено проблемам юридичних осіб.

Якщо у 1987 році був тільки один науковий збірник, то нині усі бажаючі можуть ознайомитися з цими виданнями. В університеті виходить 5 власних фахових збірників наукових статей: «Проблеми законності», «Вісник Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”». Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія»; «Вісник Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”». Серія: економічна теорія та право»; «Криміналіст першодрукований» та електронне видання «Теорія і практика правознавства».

На сайті «Наука в Національному університеті “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”» (<http://nauka.jur-academy.kharkov.ua>), про який слід сказати окремо, постійно висвітлюється науково-дослідницька діяльність університету в мультимовному режимі. За останній рік сторінку відвідало понад 120 тис. користувачів – біля 300-т щоденно. Тут можна знайти відомості про наукові школи, монографічні видання науковців університету, звіти про науково-дослідницьку роботу. Корисними можуть бути дані про цільові комплексні програми, за якими здійснюються наукові дослідження, наукову діяльність молодих учених і студентського наукового товариства, розклад захисту дисертацій. Досить важливим є висвітлення діяльності вченої ради університету, спеціалізованих вчених рад, НДІ правознавства, науково-дослідницького сектора, вченого секретаря, роботи із законопроектами та статистики наукової діяльності.

Викладачі університету плідно співпрацюють з редакційними колегіями багатьох фахових журналів та наукових збірників, виконуючи роботу як наукових редакторів, так і членів редакційних колегій. Це такі видання, як «Вісник Академії правових наук України», «Вісник Конституційного Суду України», «Державне будівництво та місцеве самоврядування», «Інтелектуальний капітал», «Право України», «Практика Європейського суду з прав людини. Рішення. Коментарі», «Суспільство. Держава. Право», «Теорія і практика інтелектуальної власності», «Філософія і сучасність», «Щорічник українського права» та ін.

НАУКОВІ ЗДОБУТКИ

Наукові здобутки професорсько-викладацького складу університету не тільки відомі, а й, що не менш важливо, визнані й високо оцінені державою. Як вже вказувалось вище, 18 травня 2012 р. Указом Президента України № 329/2012 присуджено Державну премію України в галузі науки і техніки колективу авторів п'ятитомного видання «Правова система України: історія, стан та перспективи», серед яких професори нашого університету: Ю. П. Битяк, А. П. Гетьман, В. В. Голіна, Ю. М. Грошевий, В. В. Комаров, О. В. Петришин, О. О. Погрібний (посмертно).

18 науковців університету в різних номінаціях стали лауреатами премії імені Ярослава Мудрого, а саме:

у номінації «За видатні досягнення в науково-дослідницькій діяльності з проблем правознавства»:

– за науково-практичний коментар «Конституція України»: Барабаш Юрій Григорович, доктор юридичних наук, завідувач кафедри конституційного права України; Прилипко Сергій Миколайович, доктор юридичних наук, професор кафедри трудового права; Серьогіна Світлана Григорівна, кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри державного будівництва;

– за монографії: «Потерпілий від злочину (міждисциплінарне правове дослідження)», «Проблеми забезпечення ефективності діяльності органів кримінального переслідування в Україні»: Баулін Юрій Васильович, доктор юридичних наук, професор кафедри кримінального права № 1; Борисов Вячеслав Іванович, доктор юридичних наук, професор кафедри кримінального права № 1; Голіна Володимир Васильович, доктор юридичних наук, професор, завідувач

кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права; Сердюк Олександр Васильович, доктор юридичних наук, доцент кафедри соціології та політології; Шило Ольга Георгіївна, доктор юридичних наук, доцент кафедри кримінального процесу; Шостко Олена Юріївна, доктор юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права;

– за монографію «Політична система України: сучасні проблеми розвитку громадянського суспільства і держави»: Петришин Олександр Віталійович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії держави і права.

У номінації «За підготовку і видання підручників для студентів юридичних спеціальностей вищих закладів освіти»:

– за підручник «Адміністративне право»: Битяк Юрій Прокопович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права; Богуцький Володимир Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права; Гарашук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, професор кафедри адміністративного права; Зуй Валентина Василівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права; Матюхіна Наталія Петрівна, доктор юридичних наук, професор кафедри адміністративного права; Тищенко Микола Маркович, доктор юридичних наук, професор кафедри адміністративного права; Червякова Олена Борисівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права; Шульга Марія Герасимівна, кандидат юридичних наук, професор кафедри адміністративного права.

До Дня науки О. В. Петришин, академік Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор, лауреат Державної премії України, завідувач кафедри теорії держави і права нагороджений Почесною грамотою Харківської обласної державної адміністрації.

Анатолій Павлович Гетьман, академік Національної академії правових наук України, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України, завідувач кафедри екологічного права став стипендіатом ХОДА в галузі правознавства.

НАУКОВІ ЗАХОДИ

Університетом разом з іншими установами у 2011/12 навчальному році було проведено 45 (у 1986/87 навч. р. – 2; у 2007/08 навч. р. – 25) наукових, науково-практичних конференцій, семінарів та “круглих столів”.

Серед них заслуговують особливої уваги такі: науково-практична конференція «Публічна влада в Україні та конституційно-правовий механізм її реалізації», яка відбулась 28 вересня; III міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми регулювання відносин у сфері праці і соціального забезпечення» – 7–8 жовтня; міжнародна науково-практична конференція «10 років чинності Кримінального кодексу України: проблеми застосування, удосконалення та подальшої гармонізації із законодавством європейських країн», що пройшла 13–14 жовтня; всеукраїнська науково-практична конференція «Шляхи формування інноваційної системи та удосконалення інноваційного законодавства» – 11 листопада; 3 лютого – міжнародна науково-теоретична конференція (XXV ювілейні Харківські політологічні читання) «Політична наука в епоху суспільних перетворень: потенціал і його реалізація»;

Міжнародна науково-практична конференція «10 років чинності Кримінального кодексу України: проблеми застосування, удосконалення та подальшої гармонізації із законодавством європейських країн»

16 березня проведено міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми цивільного, житлового та сімейного законодавства»; 20 березня з нагоди 20-річчя СБУ пройшла науково-практична конференція «Державно-правові засади створення та функціонування СБУ»; 31 березня – IX міжнародна науково-теоретична конференція «Культура України в умовах глобалізації»; 19–20 квітня – міжнародна науково-практична конференція «Принципи фінансового права».

20 квітня відбувся науково-практичний семінар «Правові та інституційні механізми протидії корупційним правопорушенням»; 24 квітня – громадські слухання «Обговорення проекту Національної стратегії України щодо наркотиків»

***Президія міжнародної науково-практичної конференції
«Принципи фінансового права»***

***Громадські слухання «Обговорення проекту
Національної стратегії України щодо наркотиків»***

26 квітня в рамках Фестивалю Науки кафедраю господарського права проведено "круглий стіл" «Процеси економічної глобалізації та напрями модернізації правового господарського порядку в Україні»; 16 травня відбулися дві всеукраїнські науково-практичні конференції: «Правове виховання як умова формування правової культури в сучасному соціумі» та «Іноземні мови у вищій освіті: лінгвістичні, психолого-педагогічні та методичні перспективи»; 8 червня проводилася регіональна науково-практична конференція-семинар з питань застосування Кримінального процесуального кодексу України.

Регіональна науково-практична конференція-семинар з питань застосування Кримінального процесуального кодексу України

У рамках святкування 20-ї річниці незалежності України під патронатом Харківської обласної державної адміністрації та Харківської міської ради 27–28 вересня 2011 р. проведено Форум «Громадське життя Харківщини за 20 років незалежності України».

Форум «Громадське життя Харківщини за 20 років незалежності України»

У рамках тижня права проведено міжнародну наукову конференцію молодих учених «Питання державотворення в Україні та зарубіжних країнах на різних етапах історії» (1 грудня); VIII студентську наукову конференцію, присвячену Міжнародному дню прав людини, «Виникнення, становлення, розвиток сучасної концепції прав людини» (9 грудня).

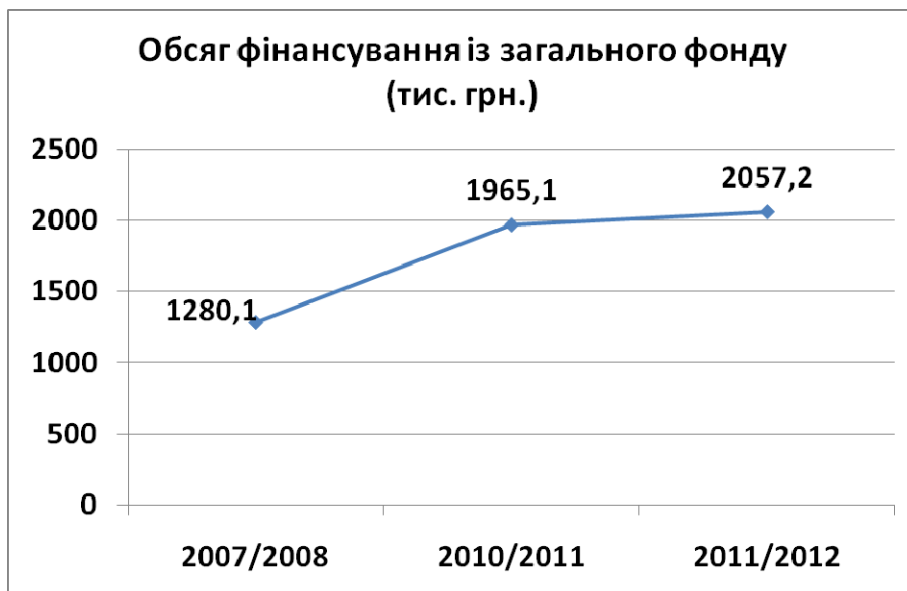
Всеукраїнська науково-практична конференція «Foreign Languages in Higher Education: Linguistic, Psychological, Pedagogical and Methodical Perspectives»

За підсумками всіх наукових заходів опубліковані збірники тез доповідей та наукових повідомлень.

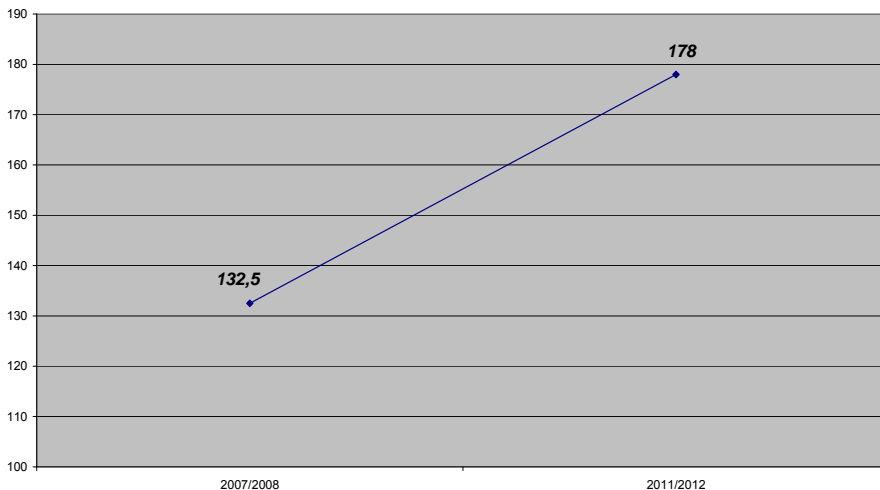
Учені університету беруть активну участь у різних наукових заходах міжнародного рівня, присвячених актуальним проблемам правознавства, які проводилися за межами України: в Росії (Москва, Санкт-Петербург), Білорусі (Мінськ), Азербайджані (Баку), Австрії (Відень), Чехії (Прага), Польщі (Варшава, Білосток), Болгарії (Софія), Німеччині (Берлін), Англії (Лондон), Японії (Токіо). За результатами роботи міжнародних, регіональних конференцій, симпозіумів, читань, “круглих столів” опубліковано матеріали виступів – усього 692 найменування тез доповідей і наукових повідомлень обсягом 194 друкованих аркуші.

ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ПІДРОЗДІЛІВ УНІВЕРСИТЕТУ

У структуру науково-дослідних підрозділів університету входять науково-дослідний інститут правознавства та науково-дослідницький сектор.

Обсяг надходжень до спеціального фонду (тис.грн.)

Науково-дослідний інститут правознавства. Робота НДІ правознавства здійснюється за такими основними напрямками: завершення виконання науково-дослідних робіт, що виконуються за рахунок державного бюджету, розробка проектів нормативно-правових актів, науково-практична діяльність на госпрозрахункових договірних засадах, науково-експертна діяльність, участь у конкурсах на отримання вітчизняних та іноземних грантів.

Протягом звітнього року учасники тимчасових творчих колективів НДІ правознавства продовжували роботу над розробкою трьох тем науково-дослідних робіт, що виконуються за рахунок коштів державного бюджету: «Приватноправові механізми здійснення та захисту суб'єктивних прав фізичних та юридичних осіб» (науковий керівник – доктор юридичних наук, професор І. В. Жилінкова); «Демократичні засади формування, організації та функціонування вищих органів державної влади України» (науковий керівник – доктор юрид. наук, доцент Ю. Г. Барабаш); «Основні напрямки вдосконалення правового регулювання екологічних, аграрних та земельних відносин в Україні» (науковий керівник – доктор юридичних наук, доцент В. Ю. Уркевич). Загалом учасниками тимчасових творчих колективів за звітний період опубліковано 5 колективних монографій, 36 наукових статей, тез 47 наукових доповідей та повідомлень на науково-практичних конференціях загальним обсягом 31 друкований аркуш.

НДІ правознавства спільно з НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України за замовленням Публічного акціонерного товариства «ФЕД» є розробниками концепції та проекту Закону України «Про технополіс “П’ятихатки”».

Професорами В. Ю. Уркевичем і А. М. Статівкою підготовлений та оприлюднений новий законопроект (проект Закону України «Про сільське господарство»).

Співробітники інституту виступали як експерти по виконаних науково-дослідних роботах за темами: «Проблемні питання імплементації Податкового кодексу України щодо стимулювання інноваційної діяльності» та «Публічно-приватне партнерство у регіональному інноваційному розвитку (європейський досвід)».

Інститут має певний позитивний досвід участі в конкурсах на отримання наукових грантів. Вже подано вісім заявок на участь у таких конкурсах на проекти:

- ЄС «Вдосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні»;
- ЄС «Офіс спільної підтримки інтеграції України до європейського дослідницького простору»;
- НАН України «Наукові засади моніторингу та аналіз практики застосування норм Податкового кодексу України. Обґрунтування пропозицій щодо усунення неузгодженостей окремих норм податкового та іншого законодавства»;
- НАН України «Наукове обґрунтування соціально-економічного розвитку проблемних регіонів України».

Науковці інституту працюють над розробкою госпрозрахункової тематики загальною сумою 76 тисяч гривень.

Науково-дослідницький сектор. У 2011/2012 навчальному році науково-дослідницьким сектором університету (53 фахівці, у тому числі 6 – штатних і 49 – за сумісництвом (з них 18 докторів і 24 кандидати наук), студенти та допоміжний персонал) виконані відповідні розділи з 6-ти науково-дослідницьких робіт. Усі вони пройшли конкурсний відбір, схвалені Об’єднаною науковою радою Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (секція «Право») за пріоритетним напрямом «Фундаментальні дослідження з найважливіших проблем природничих, суспільних і гуманітарних наук».

Науково-педагогічні працівники брали активну участь у роботі

186 конференцій і семінарів. Опубліковано в наукових виданнях 233 статті і тези доповідей.

Загальний обсяг фінансування наукових досліджень НДС становив 1492,02 тис. грн (2010/2011 навчальний рік – 1437,126 тис. грн). За надання юридичних послуг для юридичних та фізичних осіб отримано 50,0 тис. грн (2010/2011 навч. р. – 82,0 тис. грн). У цьому напрямку ще є над чим працювати.

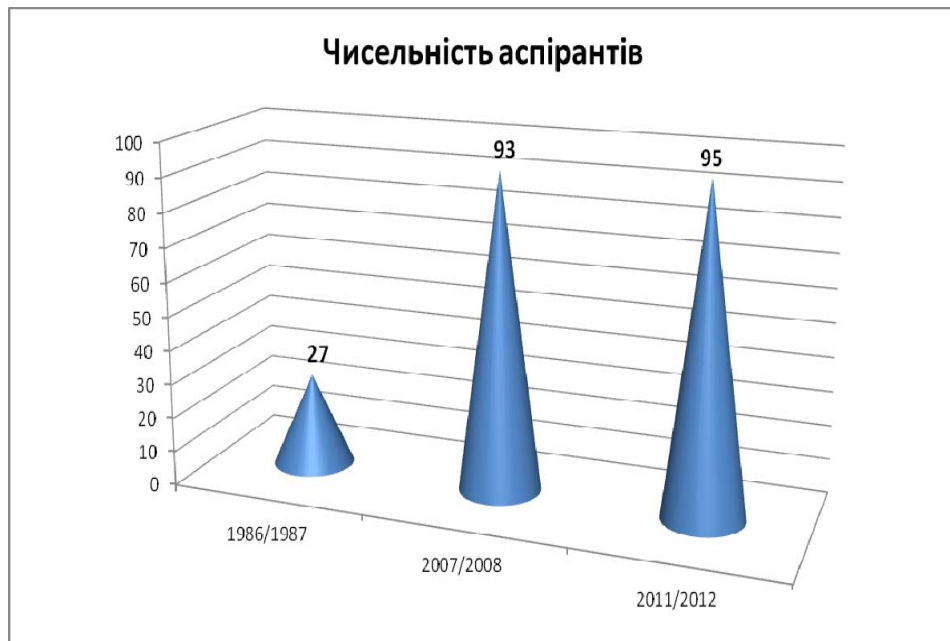
Основні результати цих робіт: 8 підручників (з них: «Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні» – 20,93 друк. арк.; «Криміналістика» – 22 друк. арк.; «Основи економічної теорії» – 16 друк. арк.; «Філософія» – 48 друк. арк. та ін.); 25 навчальних посібників («Правова основа діяльності органів місцевого самоврядування: збірник нормативних актів» – 31,5 друк. арк.; «Настільна книга слідчого» – 59,8 друк. арк.; «Економіка, підприємства» 12 друк. арк.; «Національна економіка» – 9 друк. арк.; «Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973/2011)» – 30 друк. арк.; «Злочини проти правосуддя» – 15,8 друк. арк.; «Кваліфікація за ознаками складу злочину (аналіз постанов Пленуму Верховного Суду України)» – 6 друк. арк.; «Практика судів України з кримінальних справ (2008/2011)» – 38,8 друк. арк.; «Міжнародна економіка» – 11,2 друк. арк. та ін.); 16 монографій («Форма правління: питання конституційно-правової теорії та практики» – 35 друк. арк.; «Правове виховання в сучасній Україні» – 23 друк. арк.; «Інформаційне насильство та безпека: світоглядно-правові аспекти» – 25,25 друк. арк.; «Соціальна держава: досвід політико-економічного аналізу» – 11,48 друк. арк. та ін.).

За результатами науково-дослідницьких робіт захищено 3 кандидатські дисертації.

Виконання наукових досліджень постійно розглядалося й обговорювалося на робочих нарадах при проректорів з наукової роботи, засіданнях вченої ради університету. Науковими керівниками НДР значна увага приділялася впровадженню результатів виконаних робіт у практику і навчальний процес.

ПІДГОТОВКА ТА АТЕСТАЦІЯ НАУКОВИХ КАДРІВ

Підготовка наукових кадрів завжди була і є в центрі уваги ректорату університету. Значне збільшення чисельності аспірантів і докторантів, яке спостерігалось в останні роки, пов'язане із зростанням контингенту студентів університету та вдосконаленням його структури, вже стабілізувалося.

Аспірантура. В аспірантурі університету навчаються 95 осіб, з них:

- за державним замовленням з відривом від виробництва – 56;
- за державним замовленням без відриву від виробництва – 1;
- на підставі контрактів – 38 осіб.

Сума оплат за навчання аспірантів і здобувачів, які навчаються на підставі контрактів, за 2011/12 навчальний рік склала 1 млн 770 тис. 150 грн.

У минулому 2011 році аспірантуру закінчили 26 осіб: з них 10 навчалися з відривом від виробництва за рахунок бюджету і були розподілені працювати на кафедри університету; 16 – навчалися

з відривом від виробництва на підставі контракту, 10 випускників аспірантури захистили дисертації. Ефективність роботи аспірантури за останні роки становить 50%, тобто половина аспірантів захищає або надає до захисту роботи достроково чи у встановлені строки.

На 1 липня достроково захищені 2 дисертації: Б. В. Даниленком, кафедра земельного та аграрного права, науковий керівник проф. М. В. Шульга; Г. І. Савченко (на підставі контракту) – кафедра земельного та аграрного права, науковий керівник доц. В. Ю. Уркевич.

Ректоратом університету послідовно ведеться кадрова політика, яка вимагає від аспірантів вчасного подання кандидатських дисертацій до захисту.

Докторантура. Зараз в докторантурі перебувають 4 особи, з них 3 – доценти академії і 1 – за цільовим направленням для Міністерства оборони України. Ефективність роботи докторантури становить 50%.

Достроково захищені дисертації докторантами: О. О. Дмитрик (кафедра фінансового права, науковий консультант проф. М. П. Кучерявенко) і Л. М. Москвич (кафедра організації судових та правоохоронних органів, науковий консультант проф. І. Є. Марочкін).

Ще 2 докторські дисертації захищені в минулому навчальному році випускниками докторантури попередніх років – це доц. О. Г. Шило (кафедра кримінального процесу, науковий консультант – проф. Ю. М. Грошевий) і доц. А. М. Слюсар (кафедра трудового права, науковий консультант – проф. П. І. Жигалкін).

Ми не можемо бути задоволені ефективністю роботи докторантури, адже значна кількість осіб, які працювали в докторантурі раніше, так і не завершили роботи і не захистили їх. Звертаємо увагу на це як колишніх докторантів, так і наукової частини. Потрібно вивчити питання, що заважає їм закінчити свої наукові дослідження. Завдання, поставлене у минулому році, – довести якісні показники професорсько-викладацького складу університету до рівня, який буде відповідати стратегії університету як самоврядного (автономного) дослідницького вузу, залишилося одним із головних і на майбутнє. А посилити кадрову роботу можна, в першу чергу, за рахунок покращення підготовки молодих докторів.

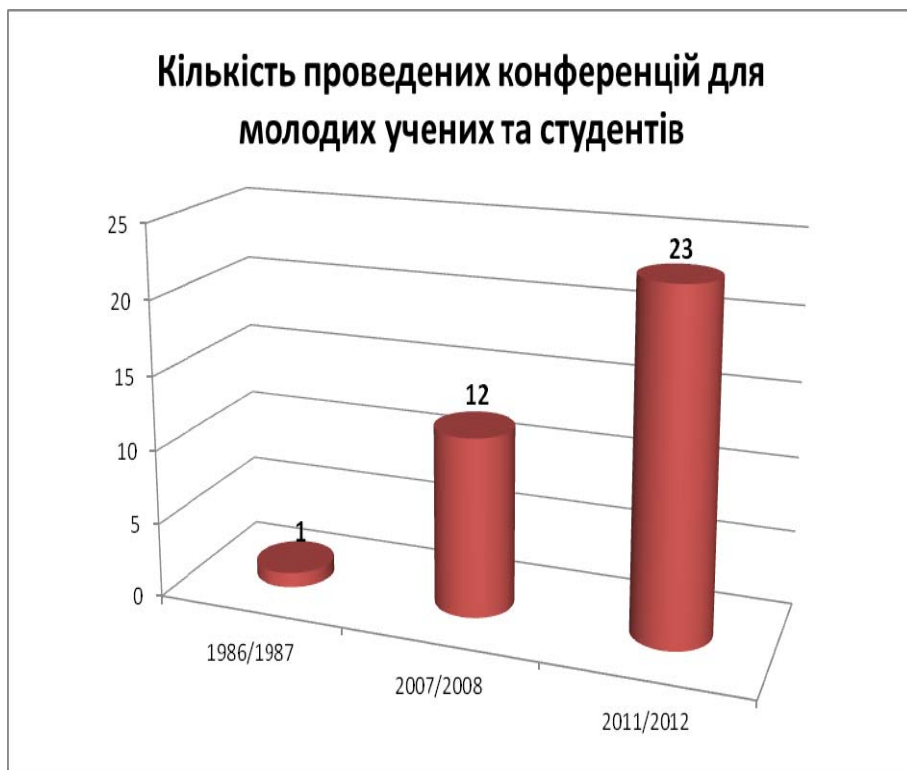
В університеті працюють 4 спеціалізовані вчені ради, на засіданнях яких у звітному навчальному році проведено захисти 64-х докторських і кандидатських дисертацій, з яких 52 (5 докторських та 47 кандидатських) захищені аспірантами, співробітниками та здобувачами університету. Для порівняння: у 1986/87 навч. р. – 4 і 5 відповідно; 2007/08 навч. р. – 2 та 35 відповідно.

У минулому навчальному році 32 викладачі університету були представлені вченою радою до присвоєння вчених звань. Серед них 5 стали професорами, атестати доцентів отримали 24 кандидати наук. Справи інших здобувачів знаходяться на розгляді в Міністерстві освіти і науки, молоді та спорту України.

Активною є участь кафедр в обговоренні доповідей і наукових повідомлень з окремих проблем правознавства, рецензуванні дисертаційних робіт і авторефератів дисертацій. Протягом навчального року було надано відгуки на 151 дисертацію (34 – докторські, 117 – кандидатських) та 312 авторефератів (63 – докторські і 249 – кандидатських). Обговорення нових монографій, наукових статей, опублікованих у наукових періодичних виданнях, відбувається постійно.

ДІЯЛЬНІСТЬ РАДИ МОЛОДИХ УЧЕНИХ УНІВЕРСИТЕТУ

Плідно й активно працює рада молодих учених університету, яку очолює кандидат юридичних наук, доцент кафедри державного будівництва К. Є. Соляник. У 2011/12 навчальному році проведено 5 наукових заходів для молодих учених.

Так, крім традиційної щорічної конференції молодих учених та здобувачів «Юридична осінь», вчетверте за ініціативи кафедри іноземних мов № 1 проведено засідання «круглого столу» «Проблеми розвитку юридичної науки в дослідженнях молодих учених». Відбулися: 3-тє засідання «круглого столу» «Правове регулювання релігійного життя: історія, сучасність, перспективи» та всеукраїнська наукова конференція «Актуальні питання кримінального процесу очима молодих дослідників».

III всеукраїнська наукова конференція «Актуальні питання кримінального процесу очима молодих дослідників»

Заходи, що проводяться радою молодих учених, з кожним роком набирають обертів, а кількість учасників говорить про їх актуальність та перспективність.

За результатами роботи всіх конференцій видано збірники тез доповідей і наукових повідомлень.

У наших молодих учених є здобутки, якими можна пиша-

тись. Так, доцент Ю. Є. Атаманова стала лауреатом премії Президента України для молодих учених 2011 року за цикл наукових праць «Актуальні проблеми інноваційного права в Україні». Стипендію Кабінету Міністрів України отримують доценти Ю. А. Пономаренко, К. Є. Соляник, Л. М. Москвич.

Асистент кафедри організації судових та правоохоронних органів університету А. Лапкін отримав Стипендію пам'яті першого президента Харківського фонду підтримки молодих обдарувань Є. П. Кушнарєва у номінації «Точні, природничі і гуманітарні науки».

Урочисте нагородження стипендіата Харківського Фонду підтримки молодих обдарувань асистента А. Лапкіна

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Велика увага приділяється залученню до науково-дослідницької роботи студентства. Наразі понад 4 тис. студентів усіх форм навчання плідно працюють у наукових гуртках і проблемних групах. Науковим товариством, факультетами та кафедрами університету проведено 18 наукових конференцій.

Організацією роботи Студентського наукового товариства

керує кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінального процесу, заступник декана підготовки кадрів для Міністерства юстиції України Д. Є. Кутоманов.

Крім щорічної Всеукраїнської студентської наукової конференції «Правова система України: проблеми теорії та практики», кафедри й факультети ініціюють і проводять тематичні наукові студентські конференції.

Студентська конференція «Демократичні засади формування та діяльності органів публічної влади»

За ініціативи кафедри кримінального права проведено міжнародну студентську наукову конференцію «II Харківські студентські кримінально-правові читання»; кафедри історії держави та права України та зарубіжних країн – міжнародну наукову історико-правову конференцію «Питання державотворення в Україні та зарубіжних країнах на різних етапах історії»; кафедри соціології та політології – студентську наукову конференцію «Український соціум: соціально-політичний аналіз сучасності та прогноз майбутнього»; кафедри економічної теорії – засідання “круглих столів”: «Стан та перспективи розвитку національної економіки України», «Закономірності і перспективи соціально-економічних трансформацій в Україні та світі»; кафедри кримінології та КВП – X міжвузівську

студентську конференцію «Сучасні стратегії запобігання і протидії злочинності в Україні (пам'яті професора І. М. Даньшина)». Кафедра філософії організувала студентську наукову конференцію «Філософія і право»; кафедра ОБЖД – III наукову конференцію студентів «Безпека життєдіяльності людини в регіонах України»; кафедра іноземних мов – конференцію англійською мовою «Забезпечення законності в Україні»; Полтавський юридичний інститут – VI наукову конференцію «Проблеми та перспективи розвитку правової системи України»; Кримський юридичний інститут – «Держава і право: історія та сучасність».

***Президія міжнародної студентської наукової конференції
«II Харківські студентські кримінально-правові читання»***

Усього студентами університету опубліковано майже 3 тис. тез доповідей та наукових повідомлень (1986/87 навч. р. – 45; 2007/08 навч. р. – 1273), що складає 678 друкованих аркушів.

Команда студентів університету (Т. Музика – 10-й факультет, V курс), В. Сущенко – 1-й факультет, IV курс), І. Волкова – 1-й факультет, V курс) посіла I місце у Всеукраїнській студентській олімпіаді з правознавства.

Всеукраїнська студентська олімпіада з правознавства

За результатами підсумкової наукової конференції II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з правознавства студенти університету були нагороджені 3-ма дипломами I ступеня (з 11), 4-ма дипломами II ступеня (із 17), 9-ма дипломами III ступеня (з 28).

Студенти університету А. Дзюба (7-й факультет, V курс), Т. Музика (10-й факультет, V курс), А. Пятаха (4-й факультет, II курс), Д. Шкатула (ІПКОП, III курс) стали стипендіатами конкурсу Харківського міського голови «Обдарованість».

Артем Грицак (господарсько-правовий факультет, III курс), Олексій Лавриненко (факультет підготовки кадрів для системи Пенсійного фонду, IV курс), Дарина Ткаченко (факультет підготовки юристів для Міністерства закордонних справ України, V курс), Юлія Юрченко (Інститут підготовки кадрів для органів прокуратури України, IV курс) стали переможцями конкурсу Стипендіальної програми «Завтра.UA» Фонду Віктора Пінчука 2011/12 н.р.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» активно розвиває міжнародні відносини в рамках двосторонніх, багатосторонніх угод та довгострокових міжнародних проєктів. Налагоджено співпрацю та укладено договори з партнерами багатьох країн світу. За останні роки значно розширилась міжнародна діяльність університету. У середині 1990-х років університет мав одну угоду з іноземними партнерами, а у 2012 р. їх кількість складає двадцять дев'ять.

Університет є активним учасником Болонського процесу, у рамках якого підписано Велику хартію університетів. Основними завданнями Хартії є збереження вікових університетських традицій та сприяння тісним зв'язкам між європейськими університетами. Наш вуз є членом Європейської асоціації університетів (ЄАУ), має право брати участь у всіх заходах, семінарах і конференціях, що проводяться Асоціацією, та право голосу на Генеральній асамблеї ЄАУ (керівний орган ЄАУ). Ректору нашого навчального закладу надано право бути обраним до Ради Асоціації. Університет отримав найвищий статус – повне індивідуальне членство в Асоціації, яке сприятиме розширенню участі в Болонському процесі, оскільки ЄАУ є консультативним членом Наглядової групи з Болонського

процесу. Участь у роботі Асоціації також сприятиме розширенню співпраці в галузі наукових досліджень, оскільки сприяння розвитку гармонійної системи європейської вищої освіти та науково-дослідної роботи є головною місією цього органу.

Участь у спільних європейських проектах (за програмами Темпус, Візбі та іншими, безпосередньо спрямованими на налагодження співробітництва у сфері вищої освіти) разом із провідними університетами країн Західної Європи стала одним із найуспішніших напрямків міжнародної співпраці університету. Ми виграли найбільшу в Україні кількість міжнародних освітніх грантів, пов'язаних з юридичною тематикою, причому в декількох з них виступили координатором консорціумів провідних вищих навчальних закладів. Якщо в 1997 році сума гранту першого отриманого університетом спільного європейського проекту за програмою Темпус становила близько 80 тис. євро і за ним стажування за кордоном пройшли 11 викладачів і співробітників університету, то тільки у 2012 році університет має два спільні європейські проекти за програмою Темпус і один за програмою Візбі із загальною сумою грантів близько півтора мільйона євро. Взагалі університет виграв шість спільних європейських проектів за програмою Темпус і два за програмою Візбі, в рамках яких стажування за кордоном пройшли більше 270 викладачів і співробітників вузу, а в університет за обміном досвідом приїздили близько ста наших колег із інших країн. Партнерами вузу за ці роки стали такі визначні університети, як Хартфордширський університет, визнаний провідним інноваційним університетом Великої Британії за офіційним рейтингом «Таймс», університет міста Ов'єдо (один із найстаріших університетів Іспанії), університет Парі-Сюд, юридичний факультет імені Жана Моне якого посідає одне з найвищих місць у національних рейтингах Франції, університети міста Корк (Ірландія) та Королівський технологічний університет (місто Стокгольм, Швеція), які входять до числа лідерів вищої освіти своїх країн, а також багато інших провідних західноєвропейських університетів.

Серед спільних європейських проектів відмітимо ті, що мали найбільш значні результати.

У рамках проекту «Розвиток систем навчання, оснований на ресурсах» розроблено навчальні матеріали з таких дисциплін: право ЄС, споживче право ЄС, порівняльне кримінальне, комерційне, екологічне, конституційне право, міжнародний комерційний арбітраж, права людини в ЄС (всі ці матеріали розроблялись з урахуван-

ням вимог до посібників за системами навчання, основанийо на ресурсах, і мають список необхідних для роботи студента підручників та Інтернет-ресурсів). Крім того, напрацьовані методики проектування та видання матеріалів у системі навчання, основанийо на ресурсах, що дозволяє студентам стати активними користувачами необмеженого спектра навчальних матеріалів. Кінцевим результатом має стати так звана «культура навчання», яка є заохоченням до активного та продуктивного засвоєння навчальних дисциплін. Цей підхід дуже гнучкий завдяки використанню мультимедійних засобів навчання.

Під час здійснення проекту «Віртуальна юридична бібліотека», головними завданнями якого були створення та використання віртуальної юридичної бібліотеки, вдосконалення навчальних планів та навчальних програм, розробка нових навчальних матеріалів, було створено шість електронних навчальних курсів: «Електронна комерція», «Комп'ютерне право», «Міжнародна торгівля», «Світова організація торгівлі», «Конкурентне право ЄС», «Право зовнішніх відносин ЄС». Ці курси можуть викладатись у дистанційному режимі через локальну мережу або Інтернет. Проведено пілотне навчання студентів за новими навчальними курсами.

Зважаючи на вагомі результати співробітництва в рамках проектів Темпус, Європейська Комісія запропонувала університету взяти участь в оцінюванні ефективності програми в цілому, а також стати учасниками моніторингів проектів за участю вищих навчальних закладів Центральної та Східної Європи.

Слід особливо відмітити проект Темпус «Забезпечення якісного оцінювання навчання студентів», координатором якого виступив університет, а партнерами стали Хартфордширський університет (Велика Британія), університет міста Корк (Ірландія) та Польський відкритий університет (Варшава). Цей проект у сфері університетського управління спрямований на ефективне адміністрування та якісне поліпшення оцінювання студентів. Більш широке завдання полягає у створенні стандартів викладання і оцінювання відповідно до європейських вимог. Університет упроваджує системи і механізми, що повністю відповідають вимогам і очікуванням зовнішніх акредитацій цих органів ЄС. Реформи в університеті нададуть необхідний досвід для реформи вищої юридичної освіти в Україні.

За результатами проекту розроблено й впроваджено в навчальний процес нові англомовні магістерські програми («Європейські і міжнародні правові дослідження», «Дипломатія і міжнародні відно-

сини», «Міжнародне комерційне право»), ліцензовані Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України й акредитовані відповідно до вимог законодавства Великої Британії. Студенти спільних програм зареєстровані у Хартфордширі як повноправні студенти університету, навчаючись у Харкові, отримують не тільки український диплом магістра, а й ступінь магістра права Хартфордширського університету. Студенти мають також можливість самостійно працювати у трьох найсучасніших ресурс-центрах, обладнаних за кошти проекту. Зауважимо, що можливість отримувати ступінь магістра права провідного британського університету не надає жоден інший вищий юридичний навчальний заклад України. Вже відбулися два випуски студентів, багато з яких отримали дипломи з відзнакою. Продовжується робота над укладенням нового договору про спільне навчання з Хартфордширським університетом, який би відповідав новим вимогам бюджетного законодавства України і спрощував фінансові взаємовідносини двох університетів.

Європейською Комісією особливо відзначено цей спільний європейський проект як такий, що успішно продовжується навіть після закінчення виділеного Комісією гранту.

У 2012 році завершено роботу над спільним європейським проектом за програмою Темпус «Право інтелектуальної власності: нові магістерські програми для національного консультативного електронного центру з права інтелектуальної власності». Основне завдання проекту – сприяння підготовці нового покоління юристів, спроможних виконувати завдання менеджменту інтелектуальної власності з використанням провідних навчальних технологій. Викладачами університету розроблені та вийшли друком посібники з таких дисциплін, як «Авторське право в міжнародно-правовому аспекті», «Порівняльне патентне право та захист комерційної таємниці», «Електронна комерція і право», «Інтелектуальна власність та захист економічної конкуренції: міжнародні аспекти». Разом із партнерами з Національного аерокосмічного університету «ХАІ» відповідно до завдань проекту створено веб-сайт електронного центру з права інтелектуальної власності, участь у роботі якого беруть викладачі університету.

У травні 2012 року проведено заключну презентацію здобутків результату проекту за участю всіх його учасників, а також представників програми Темпус із Києва та Брюсселя.

7 квітня 2012 р. відбулося урочисте вручення дипломів другого випуску студентів-магістрів Хартфордширського університету (Велика Британія), що навчалися за британськими освітніми програмами

У 2012 році розпочато роботу над новим спільним проектом «Розробка регіональних міждисциплінарних навчальних курсів з питань енергетичного та екологічного права», загальна сума гранту якого становить 787 тис. євро. Партнерами університету в цьому проекті стали Університет Отто-фон-Геріке, Магдебург (Німеччина), Університет міста Жирони (Іспанія), Королівський технічний університет (Швеція), Агентство «Міжнародний університетський сервіс» (Австрія), Грузинський технічний університет, Державний університет Ілія (Грузія). Завдання проекту – до кінця 2014 року розробити та запровадити міждисциплінарну магістерську і докторську програми з енергетичного та екологічного права; інтенсивне підвищення кваліфікації українських та грузинських викладачів; створити два консультаційних офіси в Україні та Грузії з енергетичного та екологічного права.

Одним із значущих напрямків співпраці університету з окремими вищими навчальними закладами було співробітництво з Ебергард-Карлс-Університетом міста Тюбінген (Німеччина), який засновано наприкінці 15 ст. У свій час його студентами були Йоганн Кеплер, видатні філософи Гегель та Шеллінг. Меморандум про співпрацю між університетом і Ебергард-Карлс-Університетом, укладений у 2004 році, розширив попередню угоду від 1998 року. За цією угодою передбачалася організація спільної українсько-німецької школи європейського права. Співорганізаторами школи виступили Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», Ебергард-Карлс-Університет міста Тюбінген та Німецький фонд міжнародного правового співробітництва. За час роботи школи сертифікати про її успішне закінчення отримали більше ста студентів університету. Досягнуто угоди щодо обміну професорами двох вищих навчальних закладів для читання лекцій. Відбулась серія візитів професора Карла-Германа Кестнера до університету. Під час цих візитів професор Кестнер читав лекції і проводив семінари для студентів і викладачів університету за темами «Німецьке адміністративно-процесуальне право», «Вступ до німецького державного і місцевого управління», а також «Порівняння процесуального права в Німеччині і Україні». Зважаючи на значний внесок професора Кестнера в розвиток українсько-германських відносин у галузі юридичної освіти і науки, його було обрано закордонним членом Національної академії правових наук України.

Протягом 2000/2005 років університет співпрацював з Інститутом міжнародних правових досліджень Міністерства оборони США.

У 2002 році підписано багатосторонній договір про співробітництво у сфері юридичної освіти та науки між університетом та юридичним факультетом Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова, Московською державною юридичною академією, Саратовською державною академією права, Уральською державною юридичною академією, Білоруським і Санкт-Петербурзьким державними університетами.

Підписано двосторонні договори про співпрацю з багатьма закордонними вищими навчальними закладами, зокрема, Юридичним університетом м. Хошімін (В'єтнам, 2002 р.), Ташкентським державним юридичним інститутом (Узбекистан, 2003 р.), Єреванським державним університетом (Вірменія, 2009 р.), Таджикицьким національним університетом (2009 р.), Юридичним інститутом Міністерства юстиції Республіки Вірменія (2011 р.).

У рамках реалізації положень Договору про співпрацю з провідними російськими та білоруськими вищими навчальними закладами щорічно видається журнал «Юридична освіта і наука». Як додаток до Договору підписано Угоду про передачу (обмін) електронних ресурсів, що регулює умови та засоби передачі електронних ресурсів, а також умови їх використання.

Нещодавно підписані договори з Університетом Англія Раскін (Велика Британія, 3 листопада 20011 р.), університетом міста Ляйден (Нідерланди, 15 грудня 2011 р.) та Полоцьким державним університетом (Білорусь, 18 травня 2012 р.).

Підготовлено для підписання договір з Міжнародним центром Московського державного університету імені М. В. Ломоносова (Швейцарія, Женева), який, зокрема, передбачає реалізацію спільних освітніх програм, обмін студентами та запрошення для педагогічної роботи викладачів різних навчальних дисциплін і спеціалістів для консультаційної і педагогічної діяльності.

Із метою залучення студентів університету до міжнародної діяльності організовано регулярну їх участь у міжнародних судових змаганнях за програмою Телдерс (Нідерланди) та Джессап (США).

Налагоджено контакти з Міжнародною асоціацією університетів, що функціонує під егідою ЮНЕСКО, завдяки чому наші викладачі й студенти мають можливість брати участь у конференціях та інших заходах, що проводяться цим органом.

Продовжується співпраця з Європейським центром публічного права, розташованим в Афінах (Греція), основним завданням якого є сприяння верховенству права і демократії у країнах Європи.

Центр підтримує проведення досліджень у галузі права, створення демократичних інституцій, займається проблемами юридичної освіти і правозастосування.

Встановлено співпрацю з керівництвом Культурного центру України в Москві, також досягнуто домовленість про сприяння нашого університету в комплектації бібліотеки Центру відповідними законодавчими актами, а також про проведення спільних заходів на базі Центру в Москві.

З метою розширення участі викладачів університету в програмах індивідуальних грантів до університету запрошуються представники головного офісу Програми академічних обмінів імені Фулбрайта – найстарішої і найбільш відомої у світі програми наукових обмінів Сполучених Штатів Америки. Проводяться регулярні презентації стипендіальних програм, а також роздаються інформаційні матеріали і бланки заяв на отримання стипендій для стажування або викладання в університетах США. Для викладачів університету надходить інформація з Бюро Кампус Франс у Києві при Посольстві Франції. Представники Французького альянсу презентують освітні програми і гранти для навчання в університетах Франції. Такі ж заходи вживаються щодо освітніх програм ДААД для навчання в університетах Німеччини. Встановлено контакти з Консультативним центром Американських Рад з міжнародної освіти в Києві. Університету регулярно надається інформація щодо програм обмінів, фінансованих Державним департаментом США. Вивчено можливості отримання стипендій на стажування в галузі міжнародного права представництвом ООН в Україні. У відділі міжнародних програм і зв'язків постійно функціонує інформаційний стенд про можливості отримання індивідуальних грантів за всіма вищевказаними програмами.

Університет регулярно відвідують послы різних країн, зокрема, США, Польщі, Канади, які проводять зустрічі зі студентами і викладачами нашого вузу. Нещодавно до нас завітав Президент Словенії.

Важливим напрямом діяльності університету є інтернаціоналізація вищої освіти як пріоритетний процес розвитку вищої школи. Оскільки інструментами інтернаціоналізації освіти є обмін студентами, викладачами й дослідниками, визнання дипломів і наукових ступенів, загальні стандарти освіти тощо, університет бере участь в інтеграційних процесах у сфері вищої, зокрема юридичної освіти країн Європейського Союзу (безпосередня участь у програмі Тем-

пус, співробітництво з вищими навчальними закладами, що беруть участь у спільних програмах, розроблених для підготовки спеціалістів для європейського суспільства). Для реалізації цих завдань на засіданні вченої ради університету прийнята Стратегія інтеграції Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» у міжнародний освітній простір до 2015 року, що стало важливим кроком до розширення міжнародної співпраці університету. Основна мета Стратегії – зміцнення міжнародного іміджу університету як освітньої установи європейського рівня з можливістю активного впливу на процеси гармонізації вищої юридичної освіти.

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Фінансово-економічний стан нашого вузу упродовж багатьох років, навіть у найскладніший для освіти і в цілому для держави період, був і залишається стабільним, що стало можливим, перш за все, завдяки наполегливій праці всього нашого колективу, виваженій та послідовній політиці, яку проводив усі ці роки ректорат університету. Це створює сприятливі умови для здійснення ефективно-ї фінансово-господарської діяльності вузу, виконання його статутних завдань.

Університет є державною бюджетною неприбутковою організацією, і такий його статус визначає межі, цілі та порядок здійснення фінансово-господарської діяльності. Як бюджетна неприбуткова організація університет працює за річним кошторисом – основним плановим документом, який надає повноваження щодо отримання надходжень і здійснення видатків на бюджетний період.

Регламентування діяльності університету здійснюється також через щорічне затвердження лімітів чисельності працівників університету, фонду заробітної плати, стипендіального фонду, структури витрат на господарські цілі.

На жаль, останніми роками спостерігається значне зниження фінансування на капітальні видатки та комунальні послуги. Про це свідчать дані, наведені в наступній таблиці:

Надходження коштів з Державного бюджету

Витрати	1987	2008	2012
Заробітна плата	1470,6	51348,00	75866,0
Нарахування на зарплату	102,80	18588,0	27540,0
Комунальні послуги	825,50	10633,0	796,0
Стипендії	1801,0	27023,00	52798,0
Капітальні видатки	193,0	300,0	0,00
Всього	4392,90	107892,00	157000,00

Фінансово-господарська діяльність університету в минулому році характеризується таким чином.

Бюджетні видатки на підготовку фахівців у нашому вузі у 2011 році визначені окремим рядком у Законі України «Про Державний бюджет України на 2011 рік» та затверджені Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України кошторисами доходів та видатків і склали 146357,1 тис. грн, зокрема за такими показниками:

- заробітна плата – 70494,8 тис. грн;
- нарахування на заробітну плату – 25248,6 тис. грн;
- витрати на харчування студентів із числа дітей-сиріт – 1378,2 тис. грн;
- м'який інвентар та обмундирування – 50,8 тис. грн;
- комунальні послуги – 1627,9 тис. грн;
- стипендії – 47556,8 тис. грн.

Надійшло асигнувань 146357,1 тис. грн.

Бюджетні кошти, одержані протягом 2011 року, використані повністю за цільовим призначенням. Заборгованості по виплаті заробітної плати, стипендій, допомоги та комунальним послугам в університеті немає.

Науково-дослідницька робота здійснювалась як за фундаментальними, так і за прикладними цільовими програмами, фінансування яких проводилось за кошти Державного бюджету та власних надходжень Науково-дослідного сектора та Науково-дослідного інституту правознавства згідно з їх функціональними повноваженнями. Із Державного бюджету надійшло 1921,2 тис. грн та по власних надходженнях – 108,0 тис. грн. Отримані на зазначені цілі кошти використані повністю і за цільовим призначенням.

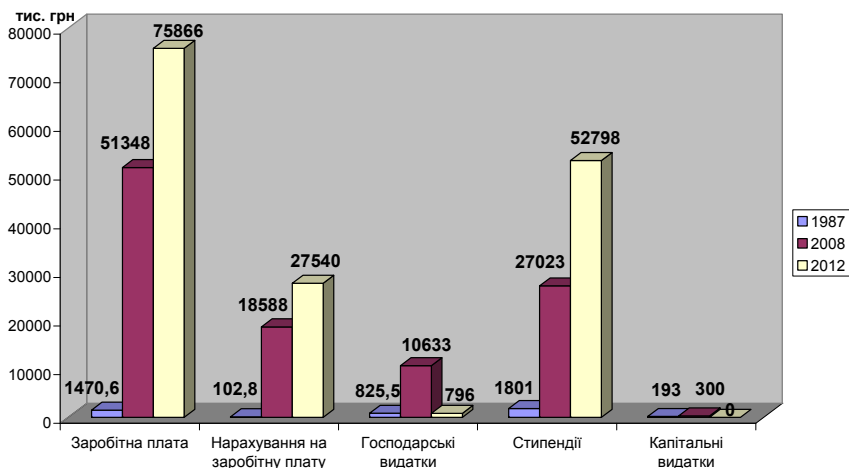
На виконання наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1154 від 05.10.2011 р. щодо направлення на на-

вчання та стажування в провідні закордонні вищі навчальні заклади університет одержав із коштів Державного бюджету 1116,9 тис. грн. Використано 703,1 тис. грн на навчання в Університеті Ляйдену (Нідерланди) студентки Ю. А. Землицької. Залишок невикористаного фінансування в сумі 413,8 тис. грн повернуто до Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України у зв'язку з відрахуванням за власним бажанням аспірантки, яка була рекомендована на стажування до Університету Раскіна у Великій Британії.

Для виконання статутної діяльності Кримського юридичного технікуму із коштів Державного бюджету профінансовано 3521,3 тис. грн. Кошти використані повністю.

Використання коштів здійснювалося на підставі єдиного кошторису та згідно з вимогами нормативних документів: першочергові – на виплату заробітної плати, стипендії та виконання зобов'язань по комунальних платежах.

Порівняльна діаграма використання коштів Державного бюджету
НУ "ЮАУ ім. Ярослава Мудрого"

Власні надходження університету протягом 2011 року за послуги, передбачені його статутними документами, є додатковими джерелами формування спеціального фонду університету.

Так, доходи по спеціальному фонду у 2011 році склали 154211,1 тис. грн, у тому числі це кошти, одержані за навчання відповідно до укладених договорів, від господарської діяльності, орен-

ди. Проте незважаючи на значну суму дохідної частини по спеціальних коштах, ми вимушені старанно прораховувати витрати, максимально економно використовувати отримані кошти, тому що вартість споживання зростає достатньо стрімко і це значною мірою впливає на збільшення видаткової частини кошторису.

Видаткова частина кошторису складає 142284,3 тис. грн, у тому числі:

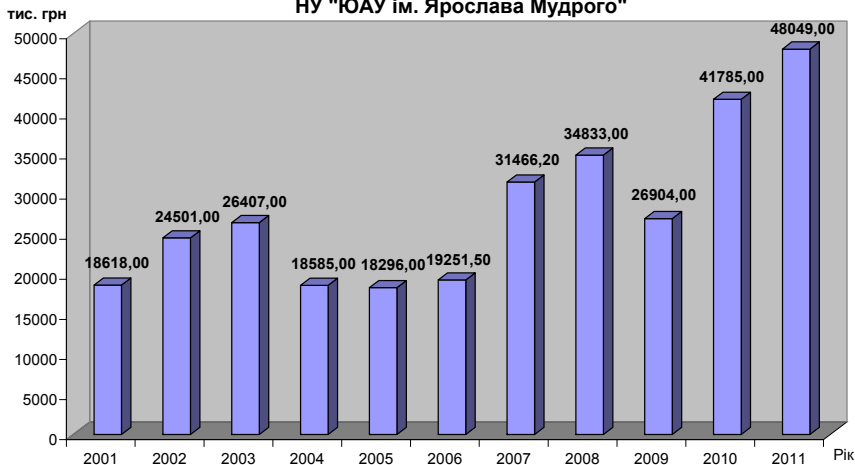
- * заробітна плата – 34258,4 тис. грн;
- нарахування на заробітну плату – 11797,7 тис. грн;
- оплата комунальних послуг – 12621,9 тис. грн;
- на утримання установи – 33234,1 тис. грн;
- видатки на відрядження – 600,5 тис. грн;
- стипендії – 320,2 тис. грн;
- капітальне будівництво, капітальний ремонт – 49451,5 тис. грн.

При цьому зазначимо, що наші фінансові ресурси в першу чергу спрямовані на виконання статутних завдань університету, підвищення його конкурентоспроможності, соціальний захист членів колективу.

Найбільш питому вагу витратності кошторису мають видатки на оплату праці, премії, матеріальну допомогу.

Другим за обсягом напрямком витратності та важливості платежів є капітальні видатки, необхідні для оновлення основних фондів та розвитку матеріально-технічної бази університету. У звітному році із коштів Державного бюджету на капітальні видатки університет одержав кошти тільки на будівництво та капітальний ремонт гуртожитків, які були включені до Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Євро-2012 року з футболу. Треба сказати, що кошторисом на 2011 рік університету передбачалось фінансування видатків на проведення будівництва, реконструкцію та ремонт гуртожитків вищих навчальних закладів у містах проведення Євро-2012 у сумі 23307,0 тис. грн. Кошти надійшли у сумі 15188,0 тис. грн.

Діаграма використання коштів спеціального фонду (власні надходження) на капітальне будівництво та капітальний ремонт в НУ "ЮАУ ім. Ярослава Мудрого"

Якщо порівняти нинішні показники витрат на утримання й розвиток матеріально-технічної бази з показниками 1987 року, які тоді склали 193,00 тис. грн, то вони збільшилися майже у 250 разів.

Розрахунки з організаціями, установами, підприємствами, банками та постачальниками університет проводить своєчасно. Простроченої заборгованості, а також боргів по сплаті податків і зборів немає. Не існує й заборгованості по виплаті заробітної плати та стипендії. Обслуговування і використання бюджетних коштів, укладання договорів оренди нерухомого майна, закріпленого за навчальним закладом, здійснюється відповідно до встановленого порядку. Розрахунки в іноземній валюті у 2011 році проводилися з Хартфордширським університетом у Великій Британії за надання освітніх послуг за спільними магістерськими програмами.

Державне майно, що перебуває на балансі університету, використовується економно та ефективно. Це підтверджують інвентаризації майна, коштів і фінансових зобов'язань та перевірки і ревізії, які постійно здійснюються контролюючими органами.

МАТЕРІАЛЬНА БАЗА

Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» бере свої витоки із Харківського юридичного інституту, який у 1987 році мав на своєму балансі один учбовий корпус, який складався з чотирьох поєднаних між собою корпусів (А,Б,В,Г) загальною площею 20360,00 м², та шість студентських гуртожитків загальною площею 44662,00 м². У цілому загальна площа матеріальної бази інституту в 1987 році становила 65022,00 м².

За минулі 25 років матеріально-технічна база університету значно збільшилася і вдосконалилася. Модернізація здійснювалася в основному за рахунок власних коштів.

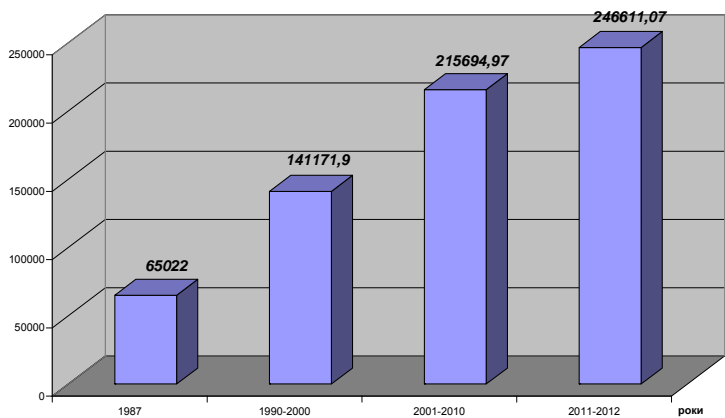
Нині матеріальна база вузу складається з учбових корпусів, гуртожитків, Палацу студентів, спортивного та лікувально-оздоровчого комплексів, численних адміністративно-господарських будівель, що розташовані у містах Харкові, Сімферополі та Полтаві. Університет володіє достатньою кількістю аудиторій, навчальних і адміністративних площ. У цілому навчальний процес забезпечений необхідною матеріальною базою з сучасним інформаційним обладнанням і телекомунікаційними технологіями.

Завдяки невтомній праці всього колективу за 25 років збудовано, реконструйовано та здано в експлуатацію нові учбові корпуси та гуртожитки. Сьогодні на балансі університету 18 навчальних корпусів, 16 гуртожитків, Палац студентів, спортивні та культурно-розважальні центри, лікувально-оздоровчі комплекси та адміністративно-господарчі будівлі загальною площею 246 611,07 м², а саме:

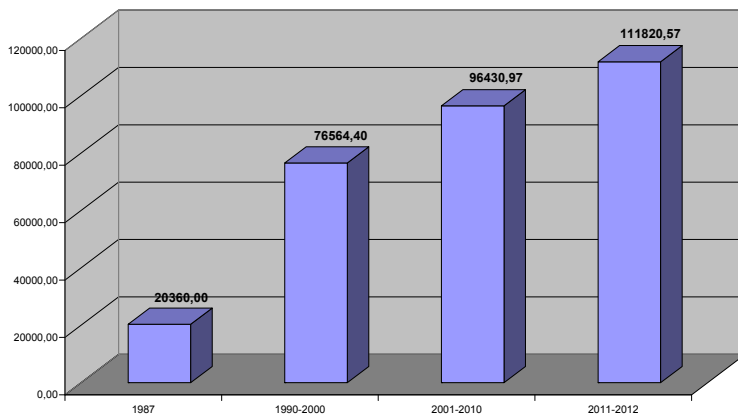
- учбові корпуси загальною площею 111 820,57 м², (у т.ч. спортивні споруди – 9189,7 м²), розташовані в містах Харкові, Сімферополі та Полтаві;
- гуртожитки квартирного типу загальною площею 113 684,0 м² на 6 861 місце;
- адміністративно-господарчі будівлі загальною площею 10 793,4 м²;
- медично-оздоровчі центри та підприємства громадського харчування загальною площею 10 313,1 м².

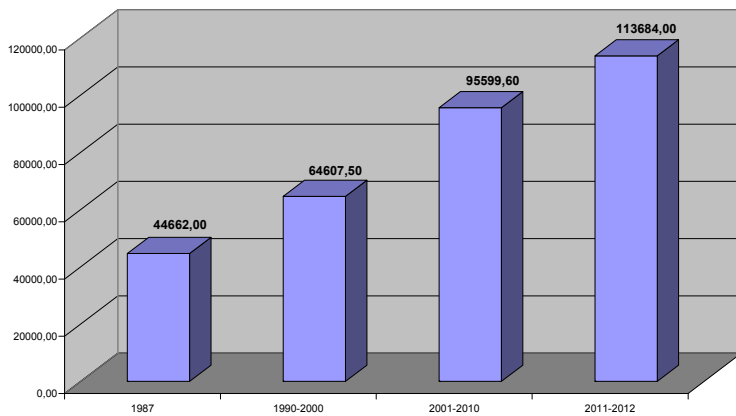
Розвиток матеріальної бази, м2

Учбові корпуси, м2

Гуртожитки, м2

Відомо, що університет має досить розвинену соціальну інфраструктуру, до якої, зокрема, входять студентські гуртожитки. Вони мають затишні кімнати, розраховані на проживання 2-х –3-х студентів, сучасне технічне обладнання, що відповідає європейським стандартам. Оптиволоконна магістраль з'єднує комп'ютерні класи гуртожитків та кожну кімнату, точніше, ліжко-місце із сервером університету та бібліотекою; це забезпечує швидкий доступ до баз даних нормативно-правових документів та текстових матеріалів, мережі Інтернет, у тому числі через систему Wi-Fi. Створено чудові умови для відпочинку та дозвілля студентів. До їх послуг у гуртожитках є спортивні зали, оснащені тренажерами, тенісними столами та іншим сучасним спортивним обладнанням.

Черговим етапом покращення житлових умов стало відкриття в гуртожитку Інституту підготовки юридичних кадрів для СБУ нового сучасно обладнаного побутового комплексу, де створені зручні й комфортні умови для приготування та прийому їжі, прання та ін. Гуртожиток має також чудово впорядковану територію з алеєю випускників, зоною відпочинку, полем для гольфу.

Гуртожиток Інституту підготовки юридичних кадрів для СБ України

Для 100-відсоткового забезпечення студентів місцями в гуртожитках і покращення умов їх проживання у 2011/2012 навчальному році введено в експлуатацію гуртожиток з вбудовано-прибудованим магазином та блоком приміщень побутового обслуговування по вул. Пушкінській, 104 -е на 514 місць загальною площею 12 477,4 м² та завершено капітальний ремонт гуртожитку по вул. Пушкінській, 106 на 715 місць загальною площею 11 362,0 м². Стадіон по вул. Пушкінській, 104 загальною площею 8 518,0 м² облаштовано волейбольною та баскетбольною площадками, біговими доріжками, ігровими площадками та футбольним полем зі штучним покриттям, що надає широких можливостей для занять фізичною культурою, проведення різноманітних змагань.

17 листопада 2011 р. відбулося урочисте відкриття готелю для студентів по вул. Пушкінській, 106/104

Проведено значну роботу зі створення матеріально-технічної бази Полтавського юридичного інституту, учбові площі якого спочатку ми орендували. Полтавська міська рада своїм рішенням (XI сесії 4-го скликання) дала згоду на передачу зі спільної власності територіальної громади області в державну власність із подальшою передачею на баланс університету цілісного майнового комплексу загальною площею 1390,40 м² за адресою: м. Полтава, просп. Першотравневий, 14. У короткі строки здійснено реконструкцію будівлі.

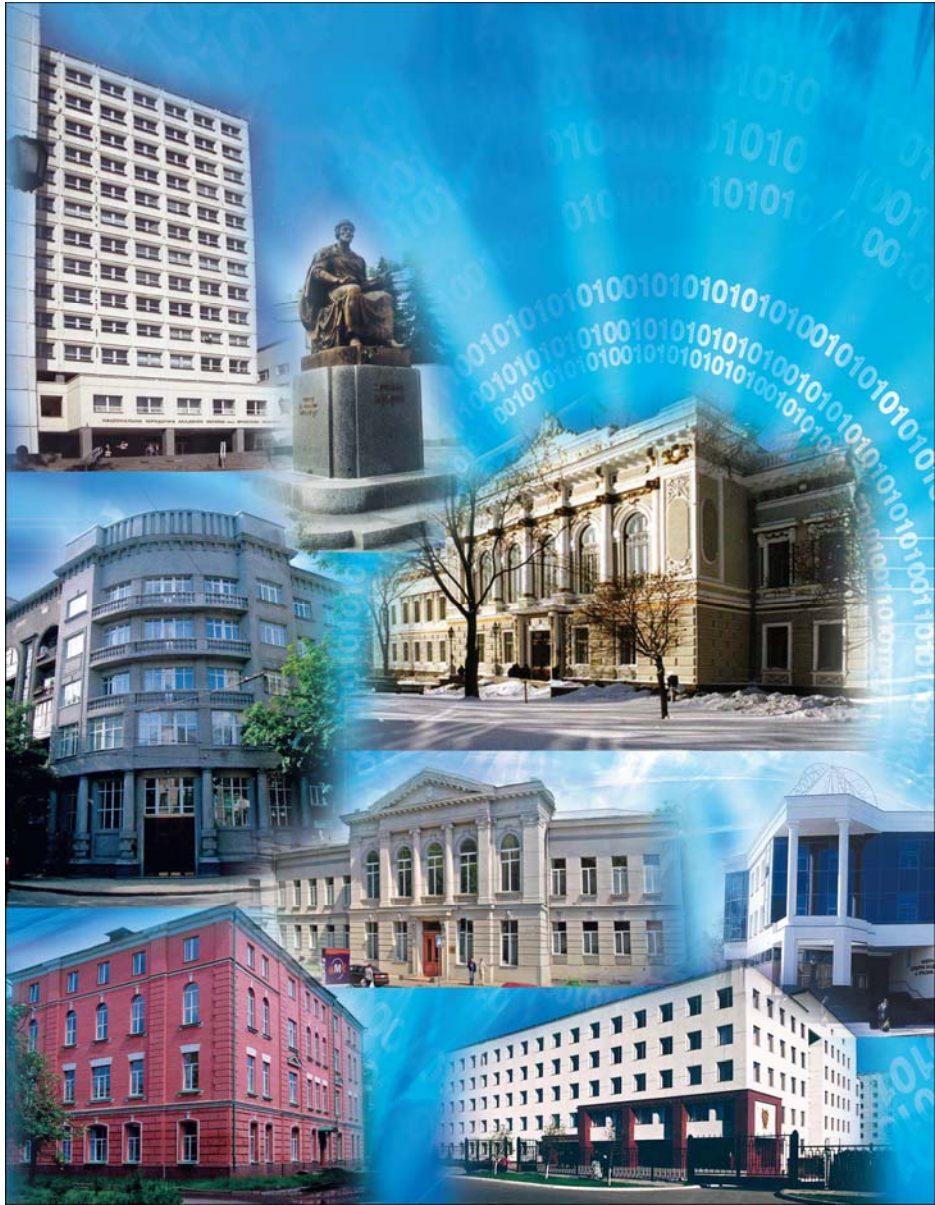
Зараз це чудовий учбовий корпус загальною площею 5979,3 м², який має бібліотеку з двома читальними залами, 2 комп'ютерних класи з мережею Internet, 4 лекційні аудиторії, 26 сучасно обладнаних аудиторій, а також кафе-їдальню.

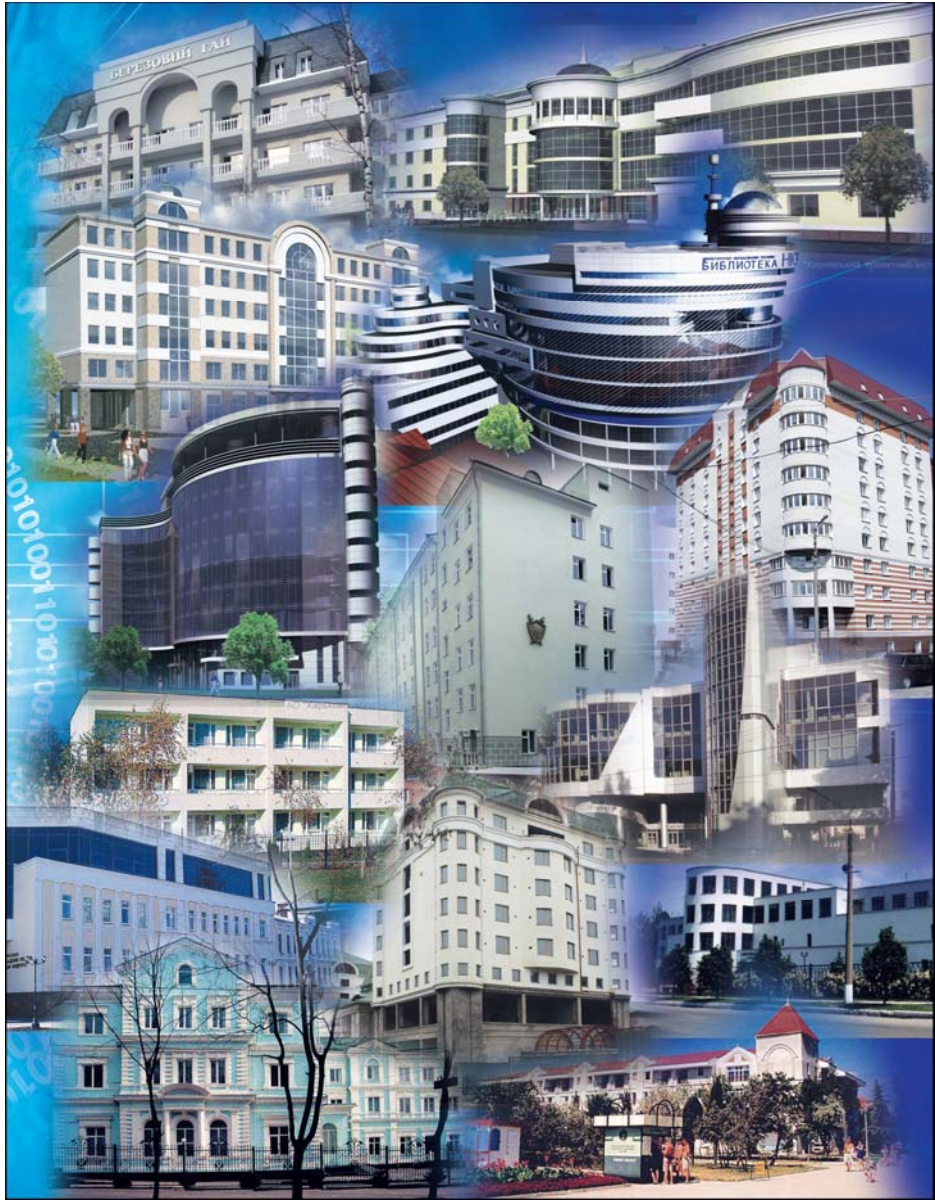
Подальше зростання матеріальної бази університету в м. Полтаві стало можливим завдяки Розпорядженню Кабінету Міністрів України від 23 липня 2008 р. № 1006-р. про передачу до сфери управління Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України на баланс університету незавершеного будівельного об'єкта «Бізнес-центр з готелем на 45 місць», розташованого за адресою: м. Полтава, просп. Першотравневий, 5.

Фактично завершені роботи з реконструкції всього об'єкта. В експлуатацію вводиться учбовий корпус загальною площею 13 917,0 м², де розміщено бібліотеку з читальним залом, книгосховище та зал для абонементу, аудиторії, зал для засідань, комп'ютерні класи. У цокольному поверсі розташована чудова їдальня із залами для студентів і викладачів.

Для відпочинку та оздоровлення студентів у корпусі є спортивний зал, обладнаний сучасним спортивним інвентарем, а також басейн. Студенти Полтавського юридичного інституту забезпечені житлом. Найближчим часом планується введення в експлуатацію гуртожитку на 237 місць загальною площею 5 607,0 м².

На території споруджено спортивний майданчик, до якого входить футбольне поле зі штучним покриттям, волейбольна та баскетбольна площадки.

Динаміка росту матеріальної бази (1990-2000 рр.)

учбові корпуси

Рік	Найменування	Площа, м ²
1990	Прибудова до учбового корпусу Б, вул. Пушкінська, 77	4469,4
1990	Спортзал по вул. Пушкінській, 77	2012,6
1994	Корпус кафедри криміналістики	3316,5
1996	Спортивний комплекс	7177,1
1997	14-поверховий учбовий корпус по вул. Динамівській, 4	17811,0
1998	Реконструкція учбового корпусу по вул. Пушкінській, 79/2	2757,4
1999	Учбовий корпус по вул. Студентській, 5/4	1638,1
2000	Реконструкція казарми по вул. Динамівській, 4	5341,4
2000	Будівництво учбового корпусу по вул. Пушкінській, 106	11680,9
Всього		56 204,4

гуртожитки квартирного типу

Рік	Найменування	площа, м ²	кіль- кість місць
1993	Будівництво гуртожитку № 3 по пр. Л. Свободи, 59а	7682,7	500
1998	Будівництво гуртожитку № 4 по пр. Л. Свободи, 59б	7662,3	540
1999	Гуртожиток по вул. Студентській, 5/4	3588,9	148
2000	Реконструкція казарми по вул. Динамівській, 4	1011,6	168
Всього		19945,5	1356

Динаміка росту матеріальної бази (2001-2010 рр.)

учбові корпуси

Рік	Найменування	площа, м ²
2001	Реконструкція учбового корпусу по вул. Пушкінській, 49	2213,87
2001	м. Сімферополь, вул. Павленко, 5	4392,4
2002	Реконструкція будівель по вул. Мироносицька, 71	1869,0
2004	Будівництво Палацу студентів по вул. Пушкінській, 88	9370,3
2004	м. Полтава, пр. Першотравневий, 14	5979,3
Всього		23 824,87

гуртожитки квартирного типу

Рік	Найменування	площа, м ²	кіль- кість місць
2001	Будівництво гуртожитку по вул. Пушкінській, 106	11326,00	715
2003	Будівництво гуртожитку по вул. Пушкінській, 70	1791,6	65
2005	Будівництво гуртожитку по вул. Динамівській, 4	7028,9	484
2006	Будівництво гуртожитку по вул. Студентській, 5/1	5512,0	251
2008	Будівництво 8-поверхового гуртожитку по вул. Пушкінській, 104-е	11 258,1	621
Всього		36 916,6	2136

Динаміка росту матеріальної бази (2010-2012 рр.)

учбові корпуси

Рік	Найменування	площа, м ²
2011	м. Сімферополь, вул. Павленко, 5	1472,6
2012	м. Полтава, пр. Першотравневий, 5	13 917,0
Всього		15 389,6

гуртожитки квартирного типу

Рік	Найменування	площа, м ²	кількість місць
2011	Будівництво гуртожитку по вул. Пушкінській, 104-е	12 477,4	514
2012	Капітальний ремонт гуртожитку по вул. Пушкінській, 106	11362,0	715
2012	Будівництво гуртожитку по пр. Першотравневому, 5 у м. Полтава	5 607,0	237
Всього		29 446,4	1466

Крім того, за минулі роки також введено в експлуатацію адміністративно-господарчі будівлі площею 10 793,4 м², медично-оздоровчі центри та підприємства громадського харчування загальною площею 10 313,1 м².

На стадії завершення проектування учбового корпусу з гуртожитком загальною площею 10277, 0 м² та учбового корпусу зі спортивний залом площею 2779,0 м² у м. Сімферополі по вул. Павленко, 5 для студентів Кримського юридичного інституту.

Для розміщення універсального бібліотечного фонду, електронних ресурсів університету та збільшення аудиторного фонду в липні 2012 р. розпочато будівництво бібліотечного корпусу з блоком навчальних аудиторій загальною площею 15 600,0 м² по вул. Пушкінській, 84. Бібліотека призначена для студентів, аспірантів, викладачів, професорів та співробітників університету, передбачено створення 300-400 комп'ютеризованих читацьких місць, обладнаних найсучаснішою технікою, сканерами, принтерами, Інтернет-комунікаційними мережами та он-лайн блогами для спілкування з викладачами кафедр, деканатами, роботи з електронними, навчальними ресурсами країни та зарубіжжя.

6 липня 2012 р. відбулася церемонія заливки бетоном першої залізобетонної 12-метрової палі на будівництві нової бібліотеки університету

Також у липні 2012 року розпочато будівельно-монтажні роботи з реконструкції спортивного залу по вул. Пушкінській, 77, якою передбачається надбудова одноповерхової частини будівлі та прибудова двох поверхів до спортивного залу. Продовжується капітальний ремонт гуртожитків № 3 та № 4 по просп. Л. Свободи, 59.

В університеті створено всі необхідні умови для відпочинку та оздоровлення студентів та викладачів. У стінах самого університету є Центр первинної медико-санітарної допомоги та санаторій-профілакторій «Юрист», який має 2 стоматологічні, терапевтичний, фізіотерапії, масажний кабінети, гідромасажні ванни, кабінет УЗД та ін. У с. Березівське Дергачівського р-ну Харківської обл. функціонує чудовий санаторій-профілакторій «Березовий гай» з їдальнею на 100 місць загальною площею 8214,3 м², з індивідуальною даховою котельнею та свердловинами для забезпечення відпочиваючих мінеральною водою. Це комплекс, до складу якого входять затишні житлові номери, 7 кабінетів фізіотерапії, озонотерапії, процедурні, масажні, спелеотерапії, 2 гідромасажні та 5 лікувальних ванн, інгаляторій, сауна, зал гідропатії, бібліотека, більярдна, конференційна зала на 135 місць.

Закінчено капітальний ремонт спального корпусу № 11 у санаторій-профілакторії «Березовий гай». У поточному році планується розширення території санаторію-профілакторію «Березовий гай» з метою розміщення спортивних майданчиків для дітей і дорослих, які будуть обладнані сучасним інвентарем.

Працівники університету також мають змогу відпочити на базі «Примор'я», розташованій в одному з мальовничих місць Криму – селищі Коктебель на березі Чорного моря.

Матеріальна база університету підтримується в належному стані. Ремонт, реконструкція навчальних корпусів, гуртожитків, інших будівель та їх обладнання здійснюється згідно зі строками, визначеними поточними та перспективними планами, на високому професійному рівні, із використанням сучасних технологій та високоякісних матеріалів. Територію, прилеглу до учбових корпусів та гуртожитків, обладнано сучасними відкритими спортивними майданчиками та зонами відпочинку.

У грудні в університеті відбулося урочисте відкриття нової їдальні для викладачів та співробітників загальною площею 595 м². Гарно оздоблена, вона має 2 зали на 40 та 100 місць, кухню, підсобні приміщення.

Зали нової їдальні

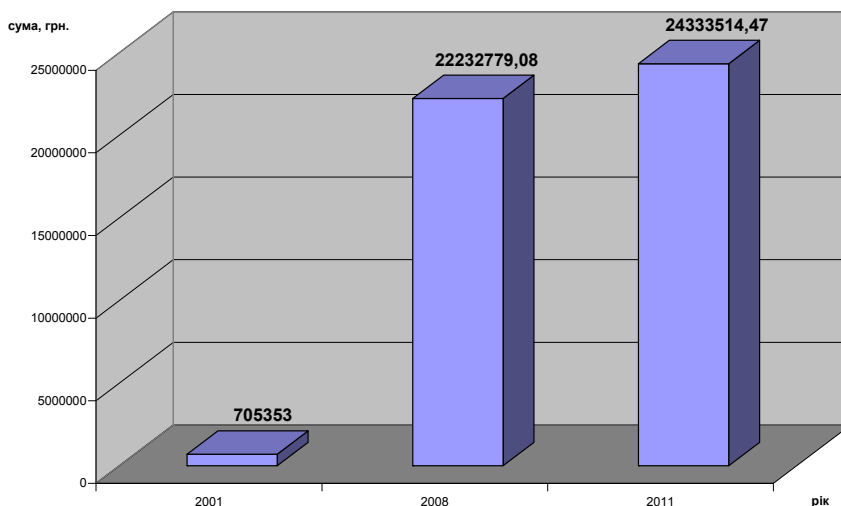
СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ, УМОВИ ПРАЦІ, ВІДПОЧИНОК ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ

Питанням соціального захисту членів колективу в університеті завжди приділяється велика увага. Ректорат і профспілковий комітет проводять у цьому напрямку достатньо ефективну роботу. Вона спрямована на створення належних умов для плідної творчої праці, відпочинку, оздоровлення, підвищення культурного рівня членів трудового колективу.

Зобов'язання, передбачені колективними договорами, завжди виконувалися у повному обсязі. Більш того, багаторічна плідна співпраця між адміністрацією і профспілковим комітетом університету у напрямку колективно-договірного регулювання трудових прав та соціально-економічних інтересів працівників вузу високо оцінена Харківською обласною організацією профспілки працівників освіти і науки України, а наш досвід визнано гідним для розповсюдження серед інших вузів. Колективний договір на 2011–2015 рр. укладено 16 травня 2011 року.

Якщо характеризувати виконання зобов'язань по колективних договорах у грошовому обсязі, то загальна сума за період з 2001 по 2011 рік становить 178,108 млн грн.

Виконання колективного договору, грн (2001, 2008, 2011 рр.)

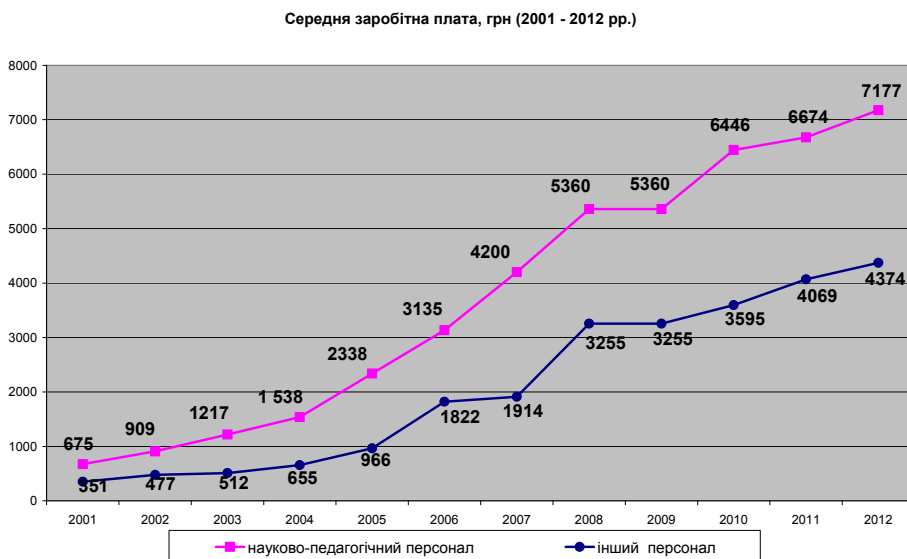
Матеріальне забезпечення. Важливим досягненням університету є незмінна відсутність заборгованостей по виплаті заробітної плати та стипендії, навіть у найскрутніші для держави часи.

Більш того, враховуючи інтелектуальний потенціал наукових та науково-педагогічного складу університету, наші визначні досягнення в підготовці висококваліфікованих юридичних кадрів, Президент України своїм Указом № 1610/2004 від 31 грудня 2004 року збільшив удвічі оплату праці усім працівникам вузу. Зазначимо, що таке право надано лише декільком провідним вузам України.

Збільшення середньої заробітної плати пов'язане з підвищенням розмірів мінімальної заробітної плати та виплатою за рахунок економії коштів по фонду заробітної плати премій, надбавок до заробітної плати, матеріальної допомоги та інших виплат.

Крім того, у зв'язку з ростом інфляції в Україні та на виконання Закону України № 2017- III «Про державні соціальні стандарти та державні гарантії» для збереження належного соціального захисту громадян у період фінансово-економічної кризи щомісячно проводилась індексація заробітної плати та стипендії. Середньорічний індекс інфляції у 2011 році дорівнює 4,6%.

Можна констатувати, що спостерігається значне зростання заробітної плати різних категорій працівників, про що свідчить наступна діаграма.

До речі, у порівнянні з іншими вищими навчальними закладами в нашому вузі завжди забезпечувалася виплата в повному обсязі заробітної плати, надбавок, доплат до заробітної плати без зменшення їх жодному працівнику та виплата грошової допомоги в розмірі посадового окладу на оздоровлення до щорічної відпустки всім працівникам університету.

Додатковим джерелом підвищення рівня матеріального забезпечення та стимулювання праці викладачів і співробітників університету є премії, які виплачуються щоквартально за високі показники в роботі, а також матеріальна допомога на оздоровлення до основної щорічної відпустки в розмірі посадового окладу. В університеті запроваджені і виплачуються стипендії заслуженим професорам вузу, творчі стипендії за особливі досягнення в навчанні, науковій роботі, творчій діяльності та спорті викладачам, співробітникам та студентам, грошова допомога аспірантам та докторантам на захист дисертації, діє низка програм, за якими соціальну допомогу отримують непрацюючі пенсіонери, ветерани Великої Вітчизняної війни, самотні матері, малозабезпечені сім'ї, тяжкохворі працівники навчального закладу.

Стипендії На стипендіальне забезпечення студентів у 2011 році витрачено 47556,8 тис. грн. Це кошти Державного бюджету та власні надходження університету.

За високі досягнення в освіті, науці, спортивні та творчі здобутки студенти університету отримують стипендії Президента України в розмірі 1000 грн, Верховної Ради України – 1200 грн, Кабінету Міністрів України в розмірі 850 грн, Міністерства юстиції – 900 грн, а також з інших джерел фінансування: стипендію О. С. Масельського в розмірі 1000 грн, стипендію Полтавського міського голови 400 грн.

З метою підтримки і стимулювання талановитих та обдарованих студентів і аспірантів в університеті призначаються стипендії імені Ярослава Мудрого, стипендія Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого у розмірі 300 грн кожна, а також стипендія імені заслуженого професора В. В. Сташиса для студентів Інституту підготовки слідчих кадрів для МВС України.

Управління освіти м. Харкова 19 студентам із числа дітей-сиріт, які у 2011 році зараховані на перший курс, сплачує додатково до соціальної стипендії, розмір якої становить 1160 грн, ще по 100 грн.

На виконання Закону України «Про індексацію грошових доходів населення» № 490-IV від 06.02.2003 р. та постанови Кабі-

нету Міністрів України № 1078 від 17.07.2003 р. щомісячно проводилась індексація стипендії для підвищення грошових доходів студентів, що дає можливість частково відшкодувати подорожчання споживчих товарів та послуг. Це додаткові витрати, які потребують значного державного фінансування.

Житло. Ця проблема завжди в центрі уваги ректорату і профспілкового комітету університету. За минуле десятиріччя нам удалося вирішити житлові проблеми близько 130 членів нашого колективу та їх родин за рахунок уведення в дію у 2001 році житлового будинку для професорів, участі в будівництві квартир, виділення квартир Харківським міськвиконкомом та за рахунок інших джерел. Однак в останні роки житлову проблему вирішувати все складніше, сьогодні можливості вузу дуже обмежені. Ректорат університету доклав чималих зусиль для вирішення цієї проблеми шляхом запровадження на державному рівні механізму надання довгострокових кредитів на будівництво житла працівникам університету за рахунок власних коштів. Проте наші пропозиції, до речі, підтримані Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, не знайшли своєї реалізації. У минулому році розпочала діяти програма пільгового кредитування будівництва житла молодим науковцям на місцевому рівні. Сподіваємося, що за рахунок молодіжного житлового кредитування поліпшаться житлові умови наших молодих викладачів. Молодим ученим, віком до 35 років, що перебувають на квартирному обліку і мають одну дитину, надається безвідсотковий кредит на придбання житла терміном на 30 років, а тим, хто має двох дітей, крім того, сума погашення кредиту зменшується на 25%. Ми працюємо в цьому напрямку, однак проблема забезпечення житлом викладачів та співробітників університету залишається достатньо гострою. На жаль, перспектив її вирішення в повному обсязі поки що немає.

Пріоритетним напрямком роботи ректорату із соціального захисту членів колективу є забезпечення житлом студентів і аспірантів та покращення їх побутових умов. Для цього ведеться будівництво нових гуртожитків, здійснюється капітальний ремонт уже існуючих. Майже всі студенти вузу забезпечені місцями в гуртожитках. Це гуртожитки квартирного типу, а деякі з них – готельного. Завершено будівництво і введено в експлуатацію готель для студентів, який будувався в рамках Державної програми підготовки до Євро-2012, з відповідним рівнем комфортабельності. Розбудовується студентське житло Кримського юридичного інституту та Полтавського юридич-

ного інституту. У цілому, оцінюючи забезпеченість студентів вузу житлом, можна бачити, що вона достатньо висока, більш того, багато вузів, і не тільки українських, можуть нам позаздрити. Однак працювати в цьому напрямі треба й надалі.

Умови праці та навчання в нашому університеті відповідають найвищим вимогам. У вузі створено належні умови для проведення навчально-виховного процесу, науково-дослідницької роботи, студентського дозвілля та побуту. Університет має чудові, сучасно обладнані учбові корпуси, лекційні зали, аудиторії, півтора-мільйонний бібліотечний фонд, сучасний спортивний комплекс, найкращий в Україні Палац студентів. Матеріальна база підтримується в належному стані і постійно розвивається. Забезпечується виконання вимог щодо техніки безпеки, відповідно до вимог законодавства надаються пільги працівникам, зайнятим на роботах зі шкідливими та важкими умовами праці.

Відпочинок та оздоровлення. Університет має чудові можливості для організації відпочинку й оздоровлення членів колективу та їх родин. Викладачі, співробітники та студенти відпочивають та оздоровлюються в санаторії-профілакторії університету «Березовий гай», на базі відпочинку «Примор'я», по путівках соціального страхування.

У грудні 2009 року введено в дію новий корпус санаторію-профілакторію «Березовий гай», який користується великою популярністю як серед колективу вузу, так і далеко за його межами. Цей сучасний п'ятиповерховий корпус з одномісними та двомісними номерами, номерами «напівлюкс» та «люкс» з усіма зручностями розташований у лісопарковій зоні живописної місцевості, що славиться не тільки своєю красою, а й цілющими джерелами. Дієтичне харчування – чотири- та п'ятиразове. У цілому до складу санаторію-профілакторію «Березовий гай» входять: 30 комфортабельних затишних номерів у новозбудованому корпусі та 45 номерів у корпусі, введеному в експлуатацію у 2001 році; їдальня з VIP-залом на 100 місць та бар із літньою площадкою; конференційна зала на 135 місць; бібліотека; 2 сауни з кімнатами відпочинку, парильною кабіною інфрачервоного випромінювання, басейном; солярій; медичні кабінети: фізіотерапії, озонотерапії, гідромасажні та лікувальні ванни, фітотерапії, спелеотерапії, теплотікування, зала гідропатії, маніпуляція; спортивні зали, обладнані тренажерами, тенісними, більярдними та шаховими столами; зона літнього відпочинку з фонтанами; автостоянка, яка охороняється. Лікувальна «Березівська вода» подається прямо в корпус. Закінчено капітальний ремонт спального корпусу № 11 у санаторії-

профілакторії «Березовий гай», де також створено достатньо комфортельні умови для відпочинку. Матеріальна база санаторію-профілакторію продовжує розвиватися. У цьому навчальному році планується створення сучасно обладнаних спортивних майданчиків для дітей та дорослих.

**Санаторій-профілакторій
«Березовий гай»**

**База відпочинку
«Примор'я»**

Тільки за літній період минулого року на базі відпочинку «Примор'я» відпочило понад 700 осіб, у санаторії-профілакторії «Березовий гай» – 1720. У цілому за минулі два з половиною десятиріччя було виділено на оздоровлення професорсько-викладацького складу, співробітників та студентів понад 15 тисяч путівок у санаторії і будинки відпочинку, дитячі оздоровчі табори. На придбання та здешевлення путівок для працівників університету та їх дітей, а також на лікування та придбання медикаментів для важкохворих виділялися необхідні кошти.

Ефективно працює створений навесні 2003 року Центр первинної медико-санітарної допомоги, де студенти університету отримують практично весь комплекс медичних послуг на високому професійному рівні. Центр має чудові приміщення, сучасне обладнання, зокрема, автономну стерилізаційну, УЗД, кардіограф, стоматологічний кабінет, експрес-лабораторію тощо.

Продовжує плідно працювати санаторій-профілакторій «Юрист». Тільки у минулому навчальному році в ньому оздоровилося близько 6 тисяч наших студентів, а за період з 2001 по 2011 роки – понад 50 тисяч. В останні роки виникло чимало проблем з його існуванням, але ректорат і профспілковий комітет вважають за необхідне зберегти для колективу вузу цю лікувально-профілактичну базу, для цього докладається максимум зусиль.

Центр первинної медичної допомоги та профілакторій «Юрист»

Безперечно, питання соціального захисту, покращення умов праці, забезпечення належного відпочинку та оздоровлення мають бути завжди в центрі уваги ректорату, профспілкового комітету, усього трудового колективу. Від наших спільних зусиль залежить збереження та примноження всього надбаного нами за два з половиною десятиліття.

СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНА РОБОТА

Соціально-виховна робота зі студентами реалізується в навчальній, науковій, виробничій і громадській діяльності, яка здійснюється в університеті в цілому і його структурних підрозділах згідно з планами, що затверджуються на кожен навчальний рік. У минулому навчальному році вченою радою університету затверджено План основних заходів з соціально-виховної роботи в Національному університеті «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» на 2011/2012 навчальний рік.

Основними напрямками соціально-виховної роботи зі студентами в минулому навчальному році були: сприяння діяльності студентських громадських організацій, клубів і об'єднань; інформаційне забезпечення студентів, підтримка й розвиток їх соціальних ініціатив; організація зайнятості студентів у позанавчальний час; вивчення проблем студентства та організація психологічної підтримки, консультаційної допомоги; проведення культурно-масових, фізкультурно-спортивних, науково-просвітніх заходів, організація дозвілля студентів; створення і сприяння роботі творчих, фізкультурних, спортивних, наукових об'єднань і колективів, об'єднань студентів; організація громадянського і патріотичного виховання студентів; організація науково-дослідницької роботи студентів у позанавчальний час; створення системи морального і матеріального стимулювання викладачів і студентів, що беруть активну участь в організації виховної роботи; розвиток матеріально-технічної бази і об'єктів, призначених для організації позанавчальних заходів.

Рада з соціально-виховної роботи координувала позанавчальну та соціально-виховну роботу зі студентами у структурних підрозділах університету і об'єднаннях студентів, систематично проводила засідання відповідно до плану роботи та розробила рекомендації з питань роботи Ради кураторів факультету підготовки кадрів для системи Пенсійного фонду України; соціально-виховної роботи

зі студентами-іноземцями; соціально-виховної роботи на факультеті підготовки кадрів для Державної пенітенціарної служби України; ефективності роботи кураторів академічних груп на факультеті підготовки кадрів для МЗС; соціально-виховної роботи на військово-юридичному факультеті; ролі добровільних акцій у формуванні моральних цінностей студентів, ролі гуртків і творчих студій університету в естетичному та моральному розвитку студентів тощо.

Відповідно до Плану основних заходів з соціально-виховної роботи в університеті інститутами та факультетами також проведено низку заходів: День бібліотеки; День інституту (факультету); День відмінника; День правничої кар'єри – «Твоя професія»; День студента; Міжфакультетські змагання з «Брейн-рингу» між командами факультетів та інститутів; цикл заходів до Дня народження Т. Г. Шевченка; День газети «Vivat Lex»; Вечір-реквієм до роковин голодомору; Вшанування пам'яті героїв; щорічні заходи Асоціації випускників університету; День Європи – круглий стіл «Європейська свідомість молоді України»; Міжнародний день захисту дітей – бесіда на тему «Дитина – її права та обов'язки»; Міжнародний день рідної мови – вікторина «Мова – душа народу»; Міжнародний день музеїв (екскурсії); тиждень Європейської культури; проєкт «Доступ до правосуддя та правової обізнаності в Україні «Правова країна»; Міжнародний день писемності – лекція «Мови різні – душа одна»; щорічний Всеукраїнський фестиваль науки. Перелічені та інші заходи сприяють підвищенню загальної, політичної та правової культури наших студентів, їх патріотичному вихованню.

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ. КУЛЬТУРНО-МАСОВА РОБОТА

У 2012 році виповнилося вісім років Культурно-просвітницькому центру «Палац студентів Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”», який відкрито влітку 2004 року до 350-річчя міста Харкова та 200-річчя нашого навчального закладу.

За вісім років успішної діяльності Палац студентів університету продемонстрував ефективність та необхідність подібного закладу культури не тільки в житті університету, а й міста і країни у цілому. Це той випадок, коли і форма, і зміст діяльності Палацу студентів знаходяться на найвищому рівні. Група архітекторів та

будівельників (серед них співробітники університету Прищепа І. К. та Маліченко С.К.), які створили цей архітектурний комплекс, нагороджена Державною премією України в галузі архітектури. Велика кількість і високий рівень університетських, міських, обласних та всеукраїнських заходів, які проводилися в Палаці за ці роки, говорять самі за себе – Палац студентів став помітним культурним та освітнім центром життя України. Сьогодні ні у кого немає сумніву, що наш Палац дійсно найкращий студентський палац України, про що свідчать і високий рівень всіх художньо-творчих заходів у цілому і рівень кожного творчого колективу та окремого виконавця, професіоналізм обслуговуючого персоналу. Це підтверджують і численні публікації в обласних, регіональних та всеукраїнських ЗМІ, які неодноразово давали дуже високу оцінку нашій культурно-освітній діяльності.

Поява Палацу студентів дала потужний поштовх для подальшого розвитку культурно-виховної роботи в університеті та залучення обдарованої молоді до творчої діяльності. У Палаці проведено близько п'ятисот (понад 60 з них – протягом 2011/2012 навч. р.) різних за формою та змістом заходів нашого університету, міських та обласних, всеукраїнських і міжнародних (у тому числі концертів, фестивалів, тематичних днів, конференцій, творчих звітів, зустрічей, декад тощо).

Викликали особливий інтерес та отримали схвальні відгуки глядачів міста Харкова та області, засобів масової інформації заходи, які відрізнялися креативним творчим режисерським підходом, умілим використанням технічних засобів, високою виконавською майстерністю творчих колективів та окремих виконавців.

Найбільш відомі з них: П'ятий Міжнародний фестиваль естрадної пісні імені Клавдії Шульженко (2005) під патронатом Харківського міського голови (володарем Гран-прі стала студентка університету солістка Палацу студентів Н. Білоусова); Міжнародні фестивалі фантастики «Зоряний міст» (2004-2010) під патронатом голови Харківської облдержадміністрації; Міжнародний дитячий телевізійний фестиваль «Дитятко» (2011) під патронатом голови Харківської обласної ради; Міжнародний фестиваль короткометражних фільмів «Харьковская сирень» (2012) під патронатом голови Харківської облдержадміністрації (багато зірок світового кіно, які брали участь у фестивалі, відмітили як високий рівень самого Палацу, так і його артистів). Слід сказати, що Харківська міська рада наступний фестиваль імені Клавдії Шульженко запланувала провести у вересні цього року саме в нашому Палаці.

Потрібно відмітити високий рівень концертних програм на суто університетських заходах: урочистості з нагоди Дня університету (традиційно на цих святах демонструються найкращі творчі досягнення наших артистів); святкування Дня Перемоги (майже на кожне свято готується спеціальна театралізована тематична композиція, у цьому році незабутнім видовищем стала вистава (“Письмо из 45-го”)); концертні програми до професійних свят – День юриста, День працівників прокуратури, День Збройних Сил України, День міліції, День захисника Вітчизни, День Служби безпеки України, Міжнародний жіночий день та ін.

Важливим напрямком роботи Палацу є проведення наукових та педагогічних конференцій, різних громадських заходів, зустрічей працівників та студентів університету, робочих та святкових заходів працівників профільних галузей. Так, неодноразово проводилися святкові заходи спільно з обласним управлінням МВС України, обласними та міськими органами прокуратури, обласними судовими органами, міською радою та обласною адміністрацією. Зокрема, вітання Харківським міським головою випускників-медалістів шкіл міста та стипендіатів «Обдарованість», Міжнародний форум іноземців-випускників вузів міста Харкова, святкування Дня вчителя, Дня працівників культури, Дня науки, підведення підсумків обласного конкурсу «Вища школа “Харківщини” – кращі імена» тощо.

Слід відмітити, що нині більшість концертів Палацу студентів транслюється каналами обласного телебачення.

Усе вищезазначене не було б можливим, якби не високий рівень і велика різноманітність студентських творчих колективів та солістів створеного в Палаці і єдиного у світі Студентського професійного театру-студії, який працює в жанрі естрадного театру.

Нині в Палаці студентів працює 21 творчий колектив, що у два рази більше, ніж на час його відкриття у 2004 році, серед них: ансамбль бандуристок «Купава» (у складі народних артисток України Тетяни Слюсаренко, Юлії Меліхової, Олени Гізімчук); Народна чоловіча хорова капела (керівник – лауреат Всеукраїнського конкурсу хорових диригентів Олексій Кошман); жіночий хор (керівник – Олена Батовська); ансамбль скрипалів (керівник – заслужений діяч мистецтв України Шаліко Палтаджян); духовий оркестр, джаз-бенд, симфоджаз, диксиленд (керівник – заслужений артист України Володимир Скрипчук); ансамбль танцю «Міриданс» (керівник – Наталія Нагорна); жіночий вокальний ансамбль (керівник – Вероніка Паллай); інструментальний ансамбль (керівник – Роман Філоненко); ансамбль гітаристів (керівник – Віктор Буланов), вокальний дует «Мелана» у складі Ганни Скрипчук та Ярослави Д’яконової, театр сучасного естрадного танцю (керівник – Марія Дементьєва); вокальний ансамбль «Розмарія» (керівник – Галина Бреславець); ансамбль народного танцю (керівник – Валерія Романова); вокальна студія «Домінанта» (керівник – Ганна Полежаєва); Молодіжний драматичний театр (керівник – Олексій Рудько).

Біля 1500 студентів університету задіяні в роботі творчих колективів. Це дає їм змогу підвищувати культурно-естетичний рівень, організовувати своє дозвілля. На початку кожного навчально-

го року творчі колективи поповнюються значною кількістю талановитих першокурсників.

Складовою частиною творчого життя колективів та окремих виконавців, яке забезпечує підвищення їх творчої майстерності, є участь у різних фестивалях та конкурсах. Протягом восьми років усі наші солісти і майже усі творчі колективи ставали переможцями та призерами майже 100 різних фестивалів та конкурсів, так:

- **Наталія Білоусова** виборола Гран-прі на Міжнародному фестивалі ім. Клавдії Шульженко (м. Харків);

- **Гаррі Сетьян** та композитор В'ячеслав Корепанов – Гран-прі на престижному Всеукраїнському конкурсі «Пісенний вернісаж» (м. Київ);

- **Ян Костирко** – Гран-прі на Міжнародному фестивалі вокалістів «Жемчужний рай» (м.Балаклава), 1 премію на фестивалі співу у м. Яремче, також брав участь у фіналі всеукраїнського телепроекту «Народна зірка» (м. Київ), у 2011 році він став стипендіатом Харківського міського голови;

- **Наталія Шкурко** – переможець фестивалю «Молода зірка» (Італія);

- Театр естрадного танцю – II місце на чемпіонаті світу з сучасного танцю (Італія);

- **Віталій Лашко** – Гран-прі на Міжнародному вокальному фестивалі молодих виконавців ім. Бориса Гмирі (Дніпропетровськ), I місце на Міжнародному фестивалі вокального мистецтва (м. Луганськ); також він є стипендіатом Фонду підтримки юних обдарувань;

- неодноразово переможцем міжнародних конкурсів ставав жіночий вокальний ансамбль.

Підкреслимо, що підтвердженням високого професійного рівня творчих колективів та окремих виконавців є й те, що за ці роки почесне звання «Народний артист України» присвоєно Тетяні Слюсаренко, Юлії Меліховій, Олені Гізімчук (тріо «Купава»), почесне звання «Заслужений артист України» – солістам-вокалістам Гаррі Сетьяну, Світлані Сидоровій, Анастасії Королюк, головному диригенту духового оркестру Володимирі Скрипчуку, звання «Заслужений працівник культури України» – головному режисеру Палацу студентів Ігорю Галенку, орденом «За заслуги III ступеню» нагороджено директора і художнього керівника Палацу студентів Костянтина Шердиця.

У Палаці студентів успішно працює Молодіжний драматичний театр. За цей час було зіграно більш ніж 100 вистав («OUT of

ORDER або О-О-ОП!», «Монолог ангела или Е.Ж.», «Падший ангел», «Печальный спектакль» та ін.). Театр був на гастролях в Театрі імені Антона Чехова (м. Ялта); Обласному музично-драматичному театрі імені І. Кочерги (м. Житомир) з виставою «Ужин с дураком»; Одеському культурному центрі. Театр також отримав запрошення на фестивалі та гастролі у м. Белгород (Росія), м. Оренбург (Росія), м. Бішкек (Киргизія), м. Ялта, м. Одеса.

Важливим напрямком роботи Палацу студентів є організація студентського дозвілля. Вона проводиться за двома формами – організація дискотек для студентів університету і постановка камерних вистав. Надзвичайно важливим є те, що організацією таких форм студентського дозвілля, розповсюдженням запрошень на дискотеки та вистави, чергуванням у процесі їх проведення займається студентський клуб та Правління студентського самоврядування університету разом із органами студентського самоврядування інститутів та факультетів у повному порозумінні з керівництвом Палацу. Робота ведеться за підтримки, але за повної відсутності адміністративного впливу або адміністративного тиску з боку ректорату, у ній повністю задіяне студентське самоврядування університету, яке займається організацією студентського дозвілля у вузі.

Головним завданням у цьому напрямку є підтримка високого творчого потенціалу колективу Палацу студентів, підвищення якості організації дозвілля студентів, викладачів, співробітників, а також пошук шляхів удосконалення, запровадження нових форм роботи, урізноманітнення творчих жанрів.

З огляду на сказане виокремимо три важливі вектори: 1) продовження зростання професіоналізму та творчої майстерності існуючих колективів і окремих виконавців; 2) створення нових колективів, пошук та залучення до роботи нових талановитих керівників і селекційна робота зі студентами, особливо першокурсниками; 3) удосконалення технічних засобів: звукової та освітлювальної апаратури, відео- та кіноапаратури для створення відеоряду, відео-кліпів.

Скажемо відверто, що за вісім років існування Палац студентів університету отримав громадське визнання як провідний центр культури не тільки в нашому рідному місті та області, а й в Україні у цілому.

СПОРТИВНА РОБОТА

Фізичне виховання і спорт є невід'ємною складовою формування загальної та професійної культури особистості, збереження і зміцнення здоров'я, організації та забезпечення здорового способу життя, підвищення рівня працездатності, створення умов для активної освітянської діяльності.

Спортивна робота в університеті проводиться протягом всього навчального року у таких формах:

- обов'язкові заняття та робота спортивно-оздоровчих секцій, передбачених навчальним планом;

- масові спортивні та оздоровчі заходи, спартакіади університету;

- масові оздоровчі заходи – самостійні навчально-тренувальні заняття у спортивних секціях, командах, у тренажерних залах;

- виховна робота викладачів кафедр фізичного виховання в гуртожитках з приводу самостійних занять ранковою гімнастикою, оздоровчим бігом, плаванням тощо;

- зустрічей зі студентами із питань здорового способу життя, профілактики тютюнопаління, немедичного вживання наркотичних речовин, пияцтва тощо;

- участь студентів університету у спортивних змаганнях різного рівня – Олімпійських іграх, чемпіонатах та Кубках світу, різних міжнародних змаганнях, чемпіонатах, Кубках України та інших змаганнях;

- висвітлення в газеті «Vivat Lex» та на сайті університету досягнень наших спортсменів з різних видів спорту.

Наш вуз бере участь у всіх спортивно-масових заходах, які пропонує Харківське обласне управління з фізичного виховання та спорту.

В університеті працюють 5 спортивних клубів: шаховий спортивний клуб, волейбольний спортивний клуб, плавально-спортивний клуб, клуб спортивних видів боротьби, клуб боксу та кікбоксингу.

Крім клубів в університеті працює 18 спортивно-оздоровчих секцій як для студентів, так і для викладачів: з бадмінтону, спортивної аеробіки та черлідінгу, чоловічого та жіночого баскетболу, бриджу, чоловічого та жіночого волейболу, плавання, легкої атлетики, чоловічого та жіночого гандболу, футболу, вільної та греко-римської боротьби, атлетичної та оздоровчої гімнастики. У цих се-

кціях займаються більш як 1000 студентів та понад 250 викладачів.

Із року в рік проводяться спартакіади університету серед інститутів та факультетів із волейболу, бадмінтону, баскетболу, шахів, настільного тенісу, легкої атлетики, плавання, шашок. За підсумками змагань 2011/2012 навчального року посіли місця:

- I – факультет підготовки кадрів для Державного департаменту України з питань виконання покарань;
- II – Інститут підготовки кадрів для органів прокуратури;
- III – факультет підготовки кадрів для Міністерства юстиції України.

Також постійно проводяться спартакіади серед гуртожитків. За підсумками змагань 2011/2012 навчального року на I місці гуртожиток № 13, II місце поділили гуртожитки № 2 та № 8, на III – гуртожиток № 3.

Спортивний клуб, кафедри фізичного виховання разом із первинною профспілковою організацією вже традиційно проводять змагання серед викладачів та співробітників, присвячені знаменним датам: Дню університету та Дню Перемоги.

Наші викладачі та співробітники беруть активну участь у Спартакіаді «Здоров'я» серед професорсько-викладацького складу вищих навчальних закладів м. Харкова. У цих змаганнях за 2011/2012 навчальний рік кращими були такі збірні: I місце здобули наші збірні команди з шахів та волейболу; II – з бадмінтону.

Загалом за минулий навчальний рік співробітники університету в неофіційному командному заліку з усіх видів спорту в своїй підгрупі посіли I місце, виступаючи в лижних гонках, тенісі, бадмінтоні, настільному тенісі, фут-залі, плаванні, шахах, кросі, шашках, волейболі та баскетболі.

Університет має значні досягнення в розвитку студентського спорту – спорту високих досягнень. Спортсмени університету брали участь у змаганнях різного рівня: Кубках світу та Європи, чемпіонатах і Кубках України та ін.

Сьогодні серед студентів та аспірантів вузу 2 заслужених майстри спорту, 3 майстри спорту міжнародного класу, 7 міжнародних гросмейстерів, 5 міжнародних майстрів із шахів, 27 майстрів спорту.

За результатами участі в чемпіонатах України, Європи та світу, студентських універсіадах і спартакіадах університет у 2011/2012 навчальному році здобув 232 медалі, з них 76 золотих, 66 срібних та 90 бронзових.

За останні 10 років спортсмени університету на спортивних

змаганнях такого рівня завойовували щорічно не менше 200-250 медалей різного гатунку.

Нагороди спортсменів університету

Студенти університету брали активну участь у Спартакіаді ВНЗ м. Харкова, збірні команди університету посідали переважно призові місця. Традиційно сильно виступала збірна команда університету з шахів, яка і в цьому році знову виборола I місце. Підтвердили свій високий рівень борці – вони в командному заліку посіли I місце з боротьби самбо та II із дзюдо. У змаганнях із черлідінгу отримала II місце, зі спортивної аеробіки – III. Закріпила свої позиції збірна команда університету з шашок, піднявшись на одну сходинку вище порівняно з минулим роком і виборовши II місце на Спартакіаді ВНЗ м. Харкова. Чоловіча команда з баскетболу посіла III місце.

Крім цих яскравих перемог, у нас багато спортсменів, які мають високі спортивні досягнення в особистому та командному заліках на Спартакіаді серед ВНЗ м. Харкова в таких видах спорту, як волейбол, шахи, плавання, карате, тхеквондо, легка атлетика та багато інших. Спортсмени університету випробовують свої сили в тих видах спорту, в яких раніше не виступали. Так, у цьому році ми брали участь у змаганнях зі скелелазіння. У наступному навчальному році готуємось виступити командою на змаганнях з регбі.

У поточному році університет провів уже VII міжнародний турнір з шахів «Феміда», в якому взяли участь міжнародні гросмейстри і майстри (чоловіки та жінки). Серед чоловіків усі призові місця посіли наші спортсмени.

У 2012 році в Лондоні відбулися XXX літні Олімпійські ігри. У них взяли участь і наші студенти – Гвоздик Олександр (бокс), Іщенко Павло (бокс) та Василенко Артем (дзюдо).

Від імені колективу університету щиро вітаю Олександра Гвоздика, який став бронзовим призером Олімпійських ігор.

*Студент університету Олександр Гвоздик – бронзовий призер
XXX літніх Олімпійських ігор*

Кращих результатів у 2011/ 2012 навчальному році досягли:

• майстер спорту міжнародного класу з боротьби дзюдо
Ретинський Станіслав – чемпіон України, бронзовий призер чем-

піонату світу серед молоді;

- майстер спорту міжнародного класу з боротьби дзюдо **Василенко Артем** – бронзовий призер чемпіонату Європи та Кубка Європи, здобув ліцензію на Олімпійські ігри в Лондоні;
- майстер спорту міжнародного класу з боксу **Гвоздик Олександр** – бронзовий призер ХОХ літніх Олімпійських ігр;
- майстер спорту **Шкатула Денис** – чемпіон світу з шашок серед молоді, дворазовий бронзовий призер чемпіонату Європи, багаторазовий призер чемпіонату України;
- майстер спорту міжнародного класу з боротьби дзюдо **Черняк Марина** – призер Кубка Європи;
- майстер спорту **Скрипель Ксенія** – багаторазова чемпіонка України з плавання.

За останній навчальний рік Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» в огляді - конкурсі на кращий стан фізичного виховання та спорту серед ВНЗ м. Харкова посів І місце у своїй категорії.

Наприкінці 2011/2012 навчального року кафедрами фізичного виховання та спортивним клубом університету організовано й проведено загальноуніверситетське спортивне свято «Парад переможців 2012». На святі вітали провідних спортсменів університету, тренерів та співробітників, які значну увагу приділяють моральному та спортивному вихованню молоді.

*15 травня в університеті відбулося спортивне свято
«Парад переможців 2012»*

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Система органів студентського самоврядування, що діє на рівні як університету, так і факультетів, інститутів, академічних груп та гуртожитків, має на меті забезпечення студентам можливостей самореалізації у науковій, культурно-масовій, спортивній, соціальній, інформаційній та інших сферах. У вченій раді університету є представники всіх інститутів та факультетів.

Органи студентського самоврядування у тісній співпраці з ректоратом та керівництвом інститутів та факультетів беруть участь у вирішенні питань функціонування вузу, проведенні наукових, культурних, спортивних, соціальних та виховних заходів. У 2011/2012 навчальному році наш заклад витратив близько 425 тис. грн на потреби самоврядування та заходи.

У 2011/2012 навчальному році проведено заходи за такими напрямками:

I. Виховна робота

– лекції у Харківській загальноосвітній школі №16 на теми «Статут патрульно-постової служби», «Вживання алкоголю та тютюнопаління в громадських місцях: адміністративна відповідальність»; у Харківському коледжі текстилю та дизайну на тему «Адміністративна відповідальність неповнолітніх»;

– конкурси «Студент Року» та «Краща група Університету»;

– збір коштів та організація поїздки до дитячих обласних будинків №1 (до дня Святого Миколая) та № 7 (у рамках Дня дитячої книги) м. Харкова; дитячого будинку № 3 у смт Високе;

– акції під лозунгом «Цигарку в обмін на цукерку» до Дня боротьби із курінням;

– жалобна хода студентів на кладовище до Дня Перемоги, де вони віддали шану всім тим, хто загинув під час Великої Вітчизняної війни. Крім того, організовано фотовиставку «Ми пам'ятаємо», присвячену великому подвигу героїв війни;

– збір коштів для студента 3 курсу ШКОПу Кромаренка Дениса, родина якого опинилась у скрутному становищі;

– організована поїздка до центру переливання крові для здачі донорської крові великою групою студентів університету (близько 80 осіб);

– організовано благодійну поїздку до дитячого притулку «Гармонія», присвячену Дню захисту дитини в Україні;

– прочитано лекцію для студентів 1 курсу на тему «Шкода паління та вживання алкогольних і наркотичних речовин».

Серед благодійних заходів слід відзначити діяльність курсантів Інституту підготовки юридичних кадрів для Служби безпеки України, які в цьому напрямку ведуть активну роботу, беруть участь у багатьох акціях, зокрема, опікуються проблемами підшефного обласного спеціалізованого будинку дитини «Зелений гай». Вони регулярно відвідують цей заклад, а наприкінці минулого навчального року до Дня захисту дітей влаштували для малюків лялькову виставу.

Щира радість від спілкування

II. Наукова діяльність

1. Сприяння в організації проведення майстер-класів начальником Головного управління Пенсійного фонду України в Харківській області В. М. Ачкасовим на тему «Проблеми застосування новітнього законодавства про пенсійне забезпечення»; викладачами університету Трагнюк О. Я. та Сиротенком С. Є. на тему «Європейська конвенція з прав людини і основоположних свобод (1950 р). Механізм захисту прав людини».

2. Проведення спільного засідання з Координаційною радою молодих юристів України при Головному управлінні юстиції в Харківській області.

3. Проведення спільно з гуртком кафедри конституційного права України IV щорічного модельного засідання Конституційного Суду України.

4. Участь команди університету в діяльності I Всеукраїнського моделювання ВРУ (м. Київ, 24-26 березня 2012 р.).

5. Проведення I відкритого Всеукраїнського дебатного турніру «Кубок Ректора».

III. Спортивна робота

1. Проведення чемпіонату з міні-футболу «Кубок чотирьох».

2. Проведення щорічного футбольного турніру «Кубок ректора».

3. Допомога в організації та проведенні Обласної спартакіади із черлідінгу.

4. Сприяння проведенню університетської спартакіади серед гуртожитків.

IV. Інформаційний напрям

1. Налагодження роботи студентського телебачення (голова студентського телебачення Антон Радзівідло став членом Національної спілки журналістів України).

2. Випуск газет органів студентського самоврядування Інституту підготовки кадрів для органів прокуратури України, факультету підготовки кадрів для Державної пенітенціарної служби України та факультету підготовки кадрів для Пенсійного фонду України.

V. Культурно-масова робота

1. Команда представників університету брала активну участь у щорічному студентському фестивалі «Студентська республіка» та здобула перемогу у низці номінацій.

2. За підтримки студентського самоврядування команда студентів університету виступила у міському конкурсі «Імперія вузів».

3. Проведено конкурс Міс та Містер Національний університет «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого».

4. Проведено конкурс «Битва факультетів», у рамках якого змагалися найталановитіші представники факультетів нашого вузу.

5. До Дня усіх закоханих створена «Пошта закоханих», за допомогою якої студенти мали змогу привітати із цим святом своїх коханих та друзів.

6. Відбулася фотовиставка «День сміху».

7. Спільно з профкомом студентів створена збірна команда КВК університету, яка взяла участь у Харківській відкритій молодіжній лізі КВК.

Члени студентського самоврядування залучені до роботи стипендіальних комісій на факультетах та в інститутах університету.

Студентським самоврядуванням університету налагоджені тісні контакти із Молодіжною радою при Харківській обласній державній адміністрації, Всеукраїнською студентською радою, адміністраціями середніх шкіл Харківського регіону, Організацією захисту культурних пам'яток Харкова, Організацією «Червоний Хрест», органами Студентського самоврядування інших ВНЗ України. Крім того, за активної участі представників студентського самоврядування проходили перевірки гуртожитків, проводилися виховні бесіди з порушниками порядку проживання в гуртожитках та студентами, що мають академічні заборгованості.

Шановні колеги! Як видно з доповіді, минулий навчальний рік приніс нам чималі здобутки, але поставив і нові завдання. Вже традиційно на початку кожного навчального року ми визначаємо головні напрямки розвитку університету на рік та на перспективу. Слід наголосити, що фактично всі взяті на 2011/2012 навчальний рік зобов'язання виконані, у стадії ж виконання – передбачені планом розвитку на період до 2020 року.

Високо оцінений державою науково-педагогічний потенціал нашого колективу, який протягом усіх 25 років був і залишається невичерпним джерелом знань і наукової думки, головною державною кузницею висококваліфікованих кадрів-юристів. Наші досягнення – це спільна заслуга усього колективу, який перетворив Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» на один із найвідоміших вузів в Україні та за її межами, стосовно ж саме юридичних навчальних закладів, то безперечно, на найкращий вищий навчальний заклад, сподіваюсь, не тільки нашої держави.

Ця зустріч є для мене ювілейною, бо 25 років, які я пройшов поряд з вами, своїми колегами, друзями, однодумцями, це важливий період у житті не тільки кожної людини, а й кожного колективу. Відбулося багато подій, чимало змін і перетворень. Україна із союзної республіки стала незалежною державою. Разом із розбудовою української держави як самостійної, незалежної, правової і демократичної зростає і наш вуз, наш колектив. Ми стали інституцією, яка фактично супроводжувала утвердження України як держави. Особливо це стосується правового супроводу. Ми йшли одним шляхом з молодою державою. В десятки разів збільшилася підготовка спеціалістів, котрі забезпечують кардинальні зміни в політичному, суспільному, економічному і культурному житті країни.

Університет впровадив нові напрямки підготовки юридичних кадрів, ідею безперервної освіти. Проводиться робота по вдосконаленню навчального процесу, розширенню передових методів навчання, інтеграції освіти, науки і юридичної практики. В навчальний процес вводяться дисципліни, пов'язані з розширенням переліку спеціальностей підготовки фахівців – «Інтелектуальна власність», «Судова експертиза», «Міжнародне право». Університет залишається головною організацією з координації навчально-методичної роботи юридичних навчальних закладів України.

Вирішені також й інші завдання поставлені перед університетом. Створюються нові кафедри, поглиблюється спеціалізація, зміцнюються творчі зв'язки з юридичними вузами України, провідними центрами юридичної науки. Розширилися міжнародні зв'язки із зарубіжними вузами. Продовжується розвиток матеріальної бази, про що вже вказувалося вище.

Зроблено дуже багато в усіх напрямках життєдіяльності вузу, але, безумовно, потрібно зробити ще більше як у розширенні профілю університетської підготовки, так і вирішенні навчальних, наукових проблем, багатоканальної системи фінансування наукових досліджень, будівництва та ін.

Отже, є над чим працювати і ректорату, і всьому загалу. Разом із тим наведений аналіз діяльності університету свідчить про те, що наш вуз має всі можливості для вирішення питань, поставлених перед ним, забезпечити суттєве оновлення всього навчально-виховного процесу з тим, щоб виконати головне завдання – готувати висококваліфікованих фахівців, здатних до інноваційного типу життя.

Дякую за увагу. Бажаю міцного здоров'я, благополуччя, плідної праці й нових творчих звершень.

Головні завдання на 2012-2013 навчальний рік:

1. Продовжити роботу по посиленню кадрового потенціалу університету за рахунок покращення діяльності докторантури, що буде відповідати стратегії університету як самоврядного (автономного) дослідницького вищого навчального закладу. Докласти зусиль, щоб до 2017 року щорічно захищалося в спеціалізованих вчених радах науково-педагогічними працівниками не менше 10 докторських та 60 кандидатських дисертацій (відповідальний – ректор В. Я. Тацій).

2. Здійснити аналіз та визначити терміни роботи над створенням бібліотеки рідкісних видань з тим, щоб до закінчення будівництва ресурс-центру університету забезпечити надання повного доступу користувачам до бібліотеки рідкісних видань (відповідальні – ректор В. Я. Тацій, перший проректор Ю. П. Битяк).

3. Продовжити роботу по удосконаленню структури університету з метою підвищення ефективності організаційної, навчальної, наукової, виховної діяльності інститутів, факультетів, кафедр, відділів та інших підрозділів університету (відповідальний – перший проректор Ю. П. Битяк).

4. Завершити створення електронної бази даних нормативних актів з питань наукової, навчальної, організаційної та методичної роботи, переведення бібліотечного фонду університету на електронні носії, забезпечити його широке використання як наукового об'єкта, в тому числі на платних засадах (відповідальні – перший проректор Ю. П. Битяк, проректор з навчальної роботи Ю. Г. Барабаш).

5. Розширити форми співпраці роботодавців зі студентами на всіх етапах навчання з метою наближення знань та навичок, що ними здобуваються, до вимог «першого робочого місця» (відповідальні – перший проректор Ю. П. Битяк, проректор з навчальної роботи Ю. Г. Барабаш).

6. Сприяти участі органів студентського самоврядування в розробці, обговоренні та ухваленні рішень у межах вченої ради університету, вчених рад інститутів та факультетів, ректорату з питань, що стосуються навчальної та виховної діяльності, вирішенні соціально-побутових питань, матеріального та грошового забезпечення, застосування заохочень та стягнень до студентів (відповідальний – проректор з навчальної роботи Ю. Г. Барабаш).

7. Продовжити роботу по впровадженню індивідуальних навчальних планів студентів із метою забезпечення гнучкості навчання згідно з вимогами ECTS та Тимчасового положення про впровадження кредитно-модульної системи підготовки фахівців (відповідальний – проректор з навчальної роботи Ю. Г. Барабаш).

8. Продовжити роботу із впровадження автоматизованої системи управління навчальним процесом при здійсненні основних видів діяльності університету в напрямку забезпечення повноцінного електронного документообігу, контролю виконання рішень, автоматизації планування, звітності в реальному часі. З 2012/2013 навчального року поетапно перейти на електронне формування екзаменаційних та залікових відомостей (відповідальний – проректор з навчальної роботи Ю. Г. Барабаш).

9. Продовжити формування єдиної інформаційної інфраструктури університету та її наповнення шляхом впровадження новітніх інформаційних та інноваційних технологій. Запровадити нові форми аудиторної роботи («майстер-класи», «круглі столи» тощо) для розширення доступу студентів до спілкування із провідними професорами університету та інших навчальних закладів.

Розширити використання форм дистанційного навчання на заочних факультетах (відповідальні – проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров, проректор з навчальної роботи Ю. Г. Барабаш).

10. Центру інформаційних технологій продовжити роботу над створенням та впровадженням у навчальний процес навчальних електронно-інформаційних комплексів із усіх дисциплін, що вивчаються в університеті; впроваджувати новітні інформаційні технології у будівничу справу, в тому числі у роботу нової сучасної бібліотеки університету, будівництво якої розпочинається; проводити дослідження та впроваджувати в навчальний процес та наукову діяльність досягнення сучасних інформаційних та інноваційних технологій (відповідальні – перший проректор Ю. П. Битяк, проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров, проректор з навчальної роботи Ю. Г. Барабаш).

11. Продовжити роботу із переходу на секційну форму занять з фізичного виховання. Розглянути можливості щодо розширення мережі спортивних клубів університету з урахуванням досягнення студентських команд в спартакіадах та універсіадах. Сприяти повноцінній реабілітації студентів за рахунок можливостей медичних підрозділів університету, в першу чергу санаторію-профілакторію «Юрист» (відповідальний – проректор з навчальної роботи Ю. Г. Барабаш).

12. Продовжити розвиток активної співпраці органів студент-

ського самоврядування з вченою радою університету, ректоратом, деканатами, кафедрами у сфері організації навчального процесу та забезпечення навчальної дисципліни, виконання студентами своїх обов'язків, сприяння навчальній, науковій і творчій діяльності студентів, організації студентського дозвілля відповідно до положень Закону України «Про вищу освіту».

Активніше залучати студентське самоврядування до виховного процесу щодо заходів із покращення успішності студентів (відповідальні – проректор з навчальної роботи Ю. Г. Барабаш, проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров).

13. Прес-службі та засобам масової інформації (ЗМІ) більш активно та широко висвітлювати події, що відбуваються в університеті та за його межами (за участі викладачів, співробітників та студентів університету). З цією метою використовувати не тільки власні організаційні та технічні можливості, а й розміщувати ін формуацію про університет у сторонніх ЗМІ, зокрема, тих, що мають освітянську спрямованість.

Продовжити практику пропагування послуг, що надаються університетом, в ЗМІ, налагодити співпрацю з ВГО «Асоціація випускників Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» (відповідальні – проректор з навчальної роботи Ю. Г. Барабаш, проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров, проректор з наукової роботи А. П. Гетьман).

14. Завершити у 2012/2013 навчальному році підготовку електронно-інформаційних комплексів з усіх дисциплін, що вивчаються в університеті, та забезпечити їх впровадження у навчальний процес (відповідальний – проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров).

15. Опрацювати оптимальну структуру методичного забезпечення поглибленої профільної освітньо-професійної підготовки. Зважаючи на необхідність впровадження індивідуальної траєкторії навчання фахівців, вирішити питання розширення переліку навчальних дисциплін за вибором студентів відповідно до вимог стандартів освіти. На підставі оновлених програм навчальних дисциплін розробити робочі навчальні програми, враховуючи специфіку інститутів (факультетів) і профілі підготовки. На кожній кафедрі оновити банки юридичної практики (відповідальний – проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров).

16. У зв'язку з відкриттям нових напрямів підготовки і спеціальностей («Інтелектуальна власність», «Судова експертиза», «Між-

народне право») для забезпечення навчального процесу розробити короткостроковий план видання навчальної літератури з грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (відповідальний – проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров).

17. Для узагальнення досвіду навчально-методичної роботи провести науково-методичну конференцію з питань теорії і практики методичної роботи в університеті (відповідальний – проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров).

18. Організувати та провести IV науково-практичну конференцію «Проблеми модернізації вищої освіти при впровадженні Болонського процесу».

Протягом 2012/2013 навчального року сформувати 4 групи «Школи професійної майстерності» в Інституті підвищення кваліфікації за програмами «Проблеми теорії та педагогіки вищої школи» для викладачів університету, педагогічний стаж яких менше 10 років, та «Актуальні питання вищої юридичної освіти» для осіб зі стажем педагогічної роботи більше 10 років (відповідальний – проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров).

19. Юридичній клініці здійснити координацію роботи з Головним управлінням юстиції в Харківській обл., Харківською обласною державною адміністрацією, Харківською міською радою, Асоціацією юридичних клінік, Лігою студентів Асоціації правників України, Головним управлінням освіти і науки Харківської обласної державної адміністрації щодо планування та проведення правових заходів із населенням.

Завершити розробку веб-порталу юридичної клініки університету з метою забезпечення її діяльності. (Відповідальний – проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров).

20. Забезпечити впровадження проекту «Безоплатна правова допомога малозахищеним та ураженим кризою верствам населення Харківщини» та інформаційний супровід реалізації цього проекту, що підтримується Міжнародним фондом «Відродження» (відповідальний – проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров).

21. Вступити до Європейської асоціації юридичних факультетів та провести роботу щодо укладання двосторонніх договорів про співпрацю з вузами євразійського регіону та США.

З метою формування пропозицій щодо програми діяльності Міжнародної асоціації університетів надати інформацію про діяльність університету для видань цієї організації (відповідальний – проректор з навчально-методичної роботи В. В. Комаров).

22. Забезпечити внесення до міжнародної бази SCOPUS (чи інших міжнародних наукометричних баз даних) збірників наукових праць університету (відповідальний – проректор з наукової роботи А. П. Гетьман).

23. Щорічно проводити не менше 5-ти міжнародних науково-практичних конференцій з опублікуванням тез виступів учасників конференцій декількома мовами (відповідальний – проректор з наукової роботи А. П. Гетьман).

24. Кожного року надсилати на наукові та стипендіальні конкурси, що проводяться органами державної влади та місцевого самоврядування, НАН України та НАПрН України, не менше 5-ти конкурсних робіт (відповідальний – проректор з наукової роботи А. П. Гетьман).

25. Розпочати підготовку роботи по створенню спільно з органами державної влади та місцевого самоврядування, науководослідними інститутами НАПрН України лабораторій, координаційних центрів та інших наукових установ задля поєднання зусиль у виконанні складних наукових досліджень (відповідальний – проректор з наукової роботи А. П. Гетьман).

26. Налагодити роботу з отримання патентів та охоронних свідоцтв на наукові розробки викладачів. Розглянути питання про створення в університеті структурного підрозділу патентно-ліцензійної роботи; розробити методичні рекомендації щодо належного оформлення наукового продукту для можливості його патентування; проводити наради-семінари з питань патентно-ліцензійної роботи (відповідальний – проректор з наукової роботи А. П. Гетьман).

27. Вжити заходів щодо проведення спільно з Президією НАПрН України тематичних конкурсів студентських наукових робіт, олімпіад, присвячених видатним подіям міжнародного та державного значення. Проводити в університеті не менше 20 студентських конференцій (відповідальний – проректор з наукової роботи А. П. Гетьман).

28. Продовжити роботу по збільшенню фахових видань університету (відповідальний – проректор з наукової роботи А. П. Гетьман).

29. Спільно з Президією НАПрН України продовжувати видання багатотомних праць з проблем розбудови української державності (відповідальний – проректор з наукової роботи А. П. Гетьман).

30. Розширити міжуніверситетське наукове співробітництво в рамках Міжрегіональної програми Європейського сусідства і партнерства, яка виконується спільно з Університетом Отто-фон-Геріке (Магдебург, Германия), Університетом міста Жирони (Іспанія), Королівським технічним університетом (Швеція), НУО «Міжнародний уні-

верситетський сервіс» (Австрія), Національною академією правових наук України, Мелітопольським державним педагогічним університетом, Національним аерокосмічним університетом «ХАІ», Хмельницьким національним університетом, Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, Грузинським технічним університетом (Грузія), Державним університетом Ілія (Грузія) (відповідальний – проректор з наукової роботи А. П. Гетьман).

31. До грудня 2012 року закінчити першу чергу будівництва бібліотечного корпусу з блоком навчальних аудиторій по вул. Пушкінській, 84, 84-а (відповідальний – проректор з економіки та соціального розвитку І. К. Прищепа).

32. Зосередити зусилля на завершенні до кінця навчального року загальнобудівельних робіт з реконструкції спортивної зали по вул. Пушкінській, 77, з надбудови одноповерхової частини будівлі та прибудови двоповерхової частини до спортивної зали (відповідальний – проректор з економіки та соціального розвитку І. К. Прищепа).

33. Завершити капітальний ремонт гуртожитків № 3 по просп. Л. Свободи, 59-б, та № 4, по просп. Л. Свободи, 59-а; ремонт спортивного майданчика у санаторії-профілакторії «Березовий гай»; ремонт по облицюванню фасаду УСК по вул. Пушкінській, 104; фасаду, покрівлі та здійснити благоустрій території учбового корпусу по вул. Динамівській, 4 (відповідальний – проректор з економіки та соціального розвитку І. К. Прищепа).

34. Відремонтувати актову залу Кримського юридичного інституту в м. Сімферополі (відповідальний – проректор з економіки та соціального розвитку І. К. Прищепа).

35. До 01.09.2012 року відремонтувати приміщення кафедр: міжнародного права, історії держави і права, цивільного права, земельного та аграрного права, державного будівництва, цивільного процесу, трудового права та архіву, а також приміщень для двох нових кафедр по вул. Динамівській, 4 (відповідальний – проректор з економіки та соціального розвитку І. К. Прищепа).

36. Виконати поточний ремонт: приміщень Палацу студентів по вул. Пушкінській, 88; загальних приміщень гуртожитків та учбових корпусів (коридори, санвузли, сходові клітини); огороження із балясин на покрівлі головного корпусу по вул. Пушкінській, 77; приміщень їдальні, залів № 5 та № 6 по вул. Пушкінській, 77; покрівлі корпусу «Б» (з прибудовою); приміщень господарчого блоку по вул. Пушкінській, 106 (відповідальний – проректор з економіки та соціального розвитку І. К. Прищепа).

ЗМІСТ

Вступ	3
Структура університету.....	11
Контингент студентів.....	12
Характеристика професорсько-викладацького складу.....	15
Успішність. Навчальна дисципліна. Навчальний процес та його інформаційне забезпечення.....	21
Юридична клініка.....	30
Навчально-методична робота.....	33
Підвищення кваліфікації.....	39
Наукова бібліотека.....	42
Видання навчальної літератури.....	49
Наукова діяльність університету.....	53
Планування науково-дослідницької роботи.....	54
Законотворча та експертна робота.....	56
Видавнича та інформаційна діяльність.....	58
Наукові здобутки.....	62
Наукові заходи.....	64
Діяльність науково-дослідних підрозділів університету.....	69
Підготовка та атестація наукових кадрів.....	73
Діяльність ради молодих учених університету.....	76
Науково-дослідницька робота студентів.....	78
Міжнародне співробітництво.....	82
Фінансова діяльність	90
Матеріальна база.....	95
Соціальний захист, умови праці, відпочинок та оздоровлення.....	108
Соціально-виховна робота.....	115
Естетичне виховання студентів. Культурно-масова робота.....	116
Спортивна робота.....	123
Студентське самоврядування.....	128
Головні завдання на 2012/2013 навчальний рік.....	134
Зміст.....	140

ДОПОВІДЬ

**ректора університету В. Я. Тація
на загальних зборах
професорсько-викладацького складу
30 серпня 2012 року**

Відповідальний за випуск *А. П. Гетьман*

Поза планом

Підп. до друку 23.08.2012. Формат 70x100 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Умовн. друк. арк. 8,8. Облік.-вид. арк. 5,37. Вид. № 164 .
Тираж 300 прим. Зам. № 4471.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
ФЛП Косинський А.В.
вул. Лермонтовська, 27, м. Харків, 61024, Україна.
Тел. 719 21 95